

Jeugd(beschermings)recht

SAMENVATTING

EMMA VERREYDT

Inhoud:

DEEL 1: BEGRIP EN BEGINSLEN	
Hoofdstuk 1	Begripsomschrijving en situering.
Hoofdstuk 2	Algemene beginselen.

DEEL 2: HISTORIEK VAN HET JEUGDBESCHERMINGSRECHT	
Hoofdstuk 1	De evolutie tot de wet van 8 april 1965.
Hoofdstuk 2	De communautarisering van de jeugdbescherming.
Hoofdstuk 3	De evolutie van het Vlaamse jeugdrecht.
Hoofdstuk 4	De evolutie van het Vlaamse jeugddelinquentierecht.

DEEL 3: INTERNATIONAAL EN GRONDWETTELIJK KADER	
Hoofdstuk 1	Belang.
Hoofdstuk 2	Mondiale instrumenten.
Hoofdstuk 3	Europese instrumenten.

DEEL 4: BEOEGDHEIDSVERDELING INZAKE JEUGDBESCHERMING	
Hoofdstuk 1	Het beginsel: bevoegdheid van gemeenschappen.
Hoofdstuk 2	De uitzonderingen.
Hoofdstuk 4	De territoriale toepasselijkheid van de gemeenschapsdecreten inzake jeugdbescherming.

DEEL 5: JEUGDSHULPRECHT IN VLAANDEREN	
Hoofdstuk 1	Toepassingsgebied.
Hoofdstuk 2	Recht op jeugdhulp.
Hoofdstuk 3	Basisprincipes.
Hoofdstuk 4	Vrijwillige jeugdhulpverlening.
Hoofdstuk 5	Gemandateerde jeugdhulpverlening in verontrustende situaties.
Hoofdstuk 6	Gerechtelijke jeugdhulpverlening.

DEEL 6: JEUGDDELINQUENTIERECHT IN VLAANDEREN	
Hoofdstuk 1	Dit heb ik niet meer kunnen doen bc ik heb rona en ben sick as fuck... XX
Hoofdstuk 2	
Hoofdstuk 3	
Hoofdstuk 4	
Hoofdstuk 5	
Hoofdstuk 6	
Hoofdstuk 7	
Hoofdstuk 8	
Hoofdstuk 9	
Hoofdstuk 10	
Hoofdstuk 11	
Hoofdstuk 12	
Hoofdstuk 13	
Hoofdstuk 14	
Hoofdstuk 15	

Legende: In de samenvatting worden verschillende lettertypes gebruikt:

Dit lettertype wordt gebruikt voor standaard zaken (De PowerPoint, notities bij de les, etc.)
Dit lettertype wordt gebruikt voor aanvulling uit het boek om zo weer te geven dat het zaken uit het boek zijn.
<i>Dit lettertype wordt gebruikt voor wetteksten.</i>

Deel 1 wordt onderverdeeld in 2 hoofdstukken: (1) begripsomschrijving en sitering, (2) Algemene beginselen.

Hoofdstuk 1: Begripsomschrijving en situering

Van jeugdbeschermingsrecht kan een ruime en strikte omschrijving worden gegeven.

1. Jeugdbeschermingsrecht in de ruime zin.

- Begripsomschrijving **sensu lato** (in ruime zin).
  - Jeugdbeschermingsrecht in ruime zin kan gezien worden als: *“Alle juridische regels die het welzijn en de ontplooiing van jongeren beogen te bevorderen en te waarborgen.”*
  - Het betreft dus allerlei materies, waaronder bijvoorbeeld: *het burgerlijk statuut van de minderjarige, het verbod van kinderarbeid, de leerplicht, de gezinsbijslagen, de jeugdgezondheidszorg, het welzijnsrecht, het sociaal recht, strafrechtelijke bescherming (er zijn specifieke strafbepalingen in de wet voor minderjarige slachtoffers van bepaalde misdrijven), etc.*
- ⇒ In het algemeen poogt men dus om het welzijn en de ontplooiing van jongeren te bevorderen. Anderzijds kan er niet belet worden dat het welzijn van jongeren toch ernstig bedreigd wordt. In dergelijke gevallen is het vereist dat de overheid via specifieke voorzieningen intervineert. Dat overheidsoptreden wordt geregeld door het jeugdbeschermingsrecht (kijk ruime definitie).

2. Jeugdbeschermingsrecht in de eigenlijke zin.

- Begripsomschrijving **sensu stricto** (in eigenlijke zin).
  - Het jeugdbeschermingsrecht in eigenlijke zin: *“Het geheel van juridische regels betreffende de overheidsinterventie, d.m.v. specifieke instellingen of voorzieningen, met het oog op bijstand aan jongeren wier welzijn of ontplooiing onvoldoende wordt gewaarborgd door het gezinsmilieu en de algemeen-maatschappelijke voorzieningen”.*
  - Enkele belangrijke elementen uit de definitie:
    - > ‘Specifiek’: Dit is bedoeld om een onderscheid te maken met de algemene jeugdbeschermingsregels en wettelijke bepalingen die tot doel hebben het welzijn te bevorderen.
    - > “Jongeren”: Men gebruikt het woord ‘jongeren’. M.a.w. het gaat niet enkel om minderjarigen.
- Aanvulling boek:
  - Het jeugdbeschermingsrecht *sensu stricto* onderscheidt zich van het algemeen jeugdrecht door de specifieke doelgroep of interventies.
    - > Het algemeen jeugdrecht heeft betrekking op de juridische organisatie van het gezin en het statuut van de minderjarige, alsook op de wettelijke regeling van algemeen maatschappelijke voorzieningen voor minderjarigen en gezinnen.
    - > Het eigenlijke jeugdbeschermingsrecht komt in beeld wanneer de ontwikkelings- of welzijnsnoden van minderjarigen gebaat zijn met bijkomende specifieke interventies.
  - Terminologisch is het begrip ‘jeugdbescherming’ verankerd in **Art. 5 §1 II 6° BWHI** (gaande over de bevoegdheidsverdeling inzake jeugdbescherming, onder ‘bijstand aan personen’).
- 2 soorten hulpverlening/interventies:
  - De buitengerechtelijke, sociale of **vrijwillige** jeugdbescherming:
    - > Dit is de hulpverlening die op vrijwillige basis wordt verleend door jeugdhulporganen: Jeugdhulpaanbieders, de intersectorale toegangspoort (ITP) en de gemandateerde voorzieningen (GV).
  - De **gerechtelijke** jeugdbescherming:
    - > Dit betreft een interventie waartoe wordt beslist in een rechtelijke beslissing: de jeugdrechtbank, het OM (parket), en de sociale dienst bij de jeugdrechtbank.
    - > Een gerechtelijke interventie is zowel mogelijk in probleemsituaties (gerechtelijke jeugdhulp) als wanneer minderjarigen een strafbaar feit hebben gepleegd (jeugddelinquentierecht).
- Twee categorieën van doelgroepen in het jeugdbeschermingsrecht:
  - **VOS'en** (verontrustende situaties) = “een situatie die de ontwikkeling van een minderjarige bedreigt doordat zijn psychische, fysieke of seksuele integriteit of die van een of meer leden van zijn gezin wordt aangetast of doordat zijn affectieve, morele, intellectuele of sociale ontplooiingskansen in het gedrang komen, waardoor het aanbieden van maatschappelijke noodzaak kan zijn” (**Art. 2 §1 54° Decreet Integrale jeugdhulp**).

- **MOF'en** (misdrijf omschreven feit) = Jongeren die worden vervolgd wegens een jeugddelict, een als misdrijf omschreven feit gepleegd door een minderjarige (**Art. 2 7° Jeugddelinquentiedecreet**).
- Het is niet zo dat de vrijwillige jeugdhulp enkel betrekking heeft op de VOS en de gerechtelijke interventies zich enkel richten tot delinquente jongeren.
  - > De vrijwillige hulpverlening is ook toegankelijk voor jongeren die een jeugddelict hebben gepleegd (of die daarvan verdacht worden). Dit voor zover niet het delict maar de onderliggende problematiek als aanknopingspunt voor de interventie wordt gehanteerd.
  - > De jeugdrechtbank kan anderzijds ook op dwingende wijze een maatregel opleggen wegens een VOS. Dit is mogelijk na doorverwijzing door een gemandateerde voorziening of op rechtstreekse vordering van het OM (in geval van een dringende noodzaak of een lopend jeugddelinquentiedossier) (**Art. 47. Decreet integrale jeugdhulp**).
- Het is mogelijk dat een bepaalde jongeren gelijktijdig tot beide (VOS en MOF) behoort. Hierbij komt dan vaak een **'kwalificatieswitch'** bij kijken:
  - > Bv. Een jongeren in een VOS, waarvoor het OM toch een MOF-vordering opstart o.b.v. een in het dossier gezocht (opgeblazen- strafbaar feit.
  - > Dit wordt gedaan omdat de MOF-kwalificatie toegang geeft tot een gemeenschapsinstelling (GI), terwijl dat voor VOS-jongeren niet of moeilijker kan.
- Grafische weergave:
  - Er zijn dus 2 doelgroepen: VOS en MOF.
  - Er zijn ook 2 soorten van interventies: Vrijwillige en gedwongen/gerechtelijke interventies.
    - > Een tussen categorie hierbij is de gemandateerde jeugdhulpverlening (wordt later besproken).
  - De bevoegde niveaus: geel = Gemeenschappen (Vlaamse gemeenschap), rood = Federaal.
    - > Het overgrote deel betreft dus de gemeenschappen. De federale bevoegdheid heeft maar een kleine bevoegdheid (dit heeft te maken met het feit dat het Burgerlijkrecht wel federaal is).

	JEUGDBESCHERMINGSRECHT	JEUGDHULPRECHT	JEUGDDELINQUENTIERECHT
<i>soorten interventies</i>	doelgroep	Nood aan jeugdhulp Verontrusting (VOS)	Jeugddelict (MOF)
vrijwillige		vrijwillige jeugdhulpverlening	
		gemandateerde jeugdhulpverlening	herstelrechtelijk aanbod & positief project
gerechtelijke		gerechtelijke jeugdhulpverlening	parketafhandeling, maatregelen & sancties
		jeugdinterventies tav ouders - ontzetting ouderlijk gezag - toezicht sociale uitkeringen	administratieve sancties

Er zijn een 6-tal kernelementen/ beginselen die gelden voor de twee grote luiken (jeugdhulprecht en jeugddelinquentrecht) van het jeugdbeschermingsrecht: (1) Recht sui generis, (2) respect voor de rechten van het kind, (3) gezinsgerichtheid (4) subsidiariteit, (5) differentiatie van de interventies, (6) essentieel hulpverlenend karakter.

1. Recht sui generis

- Recht sui generis (= eigen aard).
  - Jeugdbeschermingsrecht moet niet als een aparte rechtstak worden beschouwd.
  - Het is een onderdeel van het publieksrecht.
  - Anderzijds houdt de materie van de jeugdbescherming ook verband met andere rechtstakken:
    - > Het strafrecht en het sociaal/ welzijnsrecht: Vanuit die twee rechtstakken zijn de basisopties van het jeugdbeschermingsrecht ontstaan: het beschermen van jongeren in probleemsituaties en het beschermen van de maatschappij tegen delinquent gedrag van jongeren.
    - > Het burgerlijk recht: Hierin staat het algemeen juridisch statuut van kinderen/jongeren en hun ouders.
    - > Procesrecht: Wat de procedure voor de jeugdrechtbank betreft.
    - > Mensenrechten: wat de rechten van het kind betreft.
    - > De sociale zekerheid: Wat de sociale rechten van en voor kinderen, en vooral de gezinsbijslagen betreft.
  - Het is dus duidelijk dat bij de jeugdbescherming domeinen van verschillende rechtstakken en -gebieden een rol spelen. Daarom kunnen we het jeugdbeschermingsrecht aanduiden als een **functioneel rechtsgebied**.
    - > Het betreft dus een rechtssysteem dat niet samenvalt of geen onderdeel is van het strafrecht, het burgerlijk recht, etc. maar het is een apart functioneel rechtsgebied waarbij elementen afkomstig zijn uit andere rechtsgebieden, maar zelf heeft het ook eigen werkprincipes, werkwijzen, uitgangspunten, procedures, interventies, etc.
- Wat betreft de aanpak van jeugddelinquentie (jeugddelinquentierecht) is er een verband met het strafrecht:
  - Procedurele band: Wat procesrecht betreft is bepaald dat het strafprocesrecht geldt, behoudens afwijkingen in het jeugdbeschermingsrecht zelf (**Art. 62 Jeugdbeschermingswet**).
  - Materiële band: Het aanknopingspunt van het jeugddelinquentierecht is het strafrechtelijke misdrijfbegrip, wat zich vertaalt in de terminologie *'als misdrijf omschreven feit'* (MOF).
    - > Alle misdrijven uit het strafrecht zijn dus ook vervolgbaar in het jeugddelinquentierecht.
  - Principiële band: Algemene rechtsbeginselen en mensenrechtelijke bepalingen die ook van toepassing zijn in het jeugddelinquentierecht.
    - > Enkele rechtsbeginselen: Het recht op vrijheid, het legaliteitsbeginsel, de onpartijdigheid van de rechter, het vermoeden van onschuld, gerechtelijke proceswaarborgen, etc. (**Art. 5, 6, 7 EVRM**).
    - > Zo heeft het Grondwettelijk Hof ook benadrukt dat de specifieke aard van het jeugddelinquentierecht er niet toe mag leiden dat er fundamentele waarborgen worden ontnomen die door de Grondwet en internationale verdragen zijn toegekend: *« Wegens de specifieke aard van de kwesties die in het kader van de rechtsbedeling ten aanzien van minderjarigen moeten worden behandeld, moet die rechtsbedeling zich noodzakelijkerwijs onderscheiden van het systeem van strafrechtspleging dat van toepassing is op volwassenen. [Dat] mag evenwel niet ertoe leiden dat aan (minderjarigen), enkel op grond van het leeftijds criterium, fundamentele waarborgen worden ontnomen die door de Grondwet en door de internationale verdragen die België binden worden toegekend bij een aantasting van de individuele vrijheid. »*

2. Respect voor de rechten van het kind

- Van rechtsobject naar rechtssubject.
  - Van absolute vaderlijke macht naar doelgebonden ouderlijk gezag:
    - > Aanvankelijk werd de minderjarige als een soort 'rechtsobject' beschouwd waarop ouders (initieel vaders) absolute rechten hadden. Deze absolute rechten van de ouders werden ingeperkt en er werd ten behoeve van de minderjarige in bepaalde gevallen een vorm van bescherming voorzien.
    - > De laatste decennia is het beeld van de minderjarige geëvolueerd naar dat van een drager van rechten (en plichten) m.b.t. zijn opvoeding en ontplooiing. Dit is in eerste instantie de bevoegdheid van de ouders. Het ouderlijk gezag moet daarom als een doelgebonden bevoegdheid worden gezien.
      - » Indien de ontplooiingskansen niet kunnen worden gerealiseerd, heeft de minderjarige recht op het optreden van de overheid (**Art. 3 lid2, Art. 18 lid2, Art. 19, Art. 20 Kinderrechtenverdrag.**)
- Tot stand koming kinderrechtenverdrag in 1989:
  - Basisbeginselen van het kinderrechtenverdrag: (**Art. 2**) Recht op non-discriminatie, (**Art. 3**) Het belang van het kind, (**Art. 6**) Recht op leven, overleven en ontwikkeling, (**Art. 12**) Recht op vrije meningsuiting in aangelegenheden die het kind aanbelangen.
  - Belgische basis: **Art. 22Bis Grondwet**.

- Dominant criterium: Het belang van de minderjarige (**Art. 3 lid1 Kinderrechtenverdrag**).
  - Ook **art. 22bis Grondwet** benoemd dit: Het belang van het kind is de eerste overweging bij elke beslissing die het kind aangaat.
  - **Art. 6 EVRM** haalt hierbij ook nog aan dat het behoud van de band met de ouders én gezonde ontwikkeling in een veilige omgeving moet kunnen plaatsvinden.
  - Maar het mag duidelijk zijn dat het begrip 'belang van de minderjarige' vaag, evolutief en waardegebonden is.
    - > Er wordt nu anders gekeken naar het kind dan 50 jaar geleden. Waardegebonden heeft betrekking op de opvoedingsstijl, de achtergrond, de ervaringen, etc. van de ouders die ook een bepaalde visie ontwikkelen over wat volgens hun van belang is voor het kind.
    - > Het concept is ook machtsgevoelig: het gaat over (jongere) kinderen die zelf nog geen idee kunnen vormen over wat in hun belang is. Dat betekent dus ook dat je sterk moet kijken naar wie bepaald wat het belang van het kind is. Er zal altijd iemand moeten zijn die hierover een beslissing neemt (de ouders, de rechter, een hulpverlener, etc.). Diegene die bepaald wat het belang van het kind is, heeft ook de macht om die keuzen te maken.

3. Gezinsgerichtheid

- Gezinsgerichtheid
  - Het gezin vormt de natuurlijke en fundamentele kern van de maatschappij.
  - Het gezin (de ouders) dragen de eerste verantwoordelijkheid voor de opvoeding, ontwikkeling en welzijn van het kind. (**Art. 18 lid1, Art. 27 lid2, Art. 5 Kinderrechtenverdrag**).
- Hulpverlening: gericht op het gezinsmilieu
  - Voorrang voor de minst ingrijpende maatregel m.b.t. het gezinsmilieu.
    - > Indien er zich een probleemsituatie voordoet in het gezin, moet de hulpverlening gericht zijn een oplossing te zoeken/vinden in samenwerking met en zo mogelijk met behoud van de jongeren in het gezinsmilieu.
    - > Begeleiding en ondersteuning in het gezin genieten de voorkeur, zodat plaatsingsmaatregelen zoveel mogelijk worden vermeden.
  - Gericht op behoud/ terugkeer naar het gezin.
    - > Indien een buitenhuisplaatsing toch nodig lijkt, moet die zo worden georganiseerd dat de terugkeer naar het gezin wordt bevorderd.
    - > Zo wordt ook voor langdurige plaatsing de voorkeur gegeven aan pleeggezinplaatsing boven plaatsing in een instelling.
  - Niet altijd wordt het behoud in het gezin nagestreefd.

4. Subsidiariteit

- Subsidiariteit is een beginsel dat zowel betrekking heeft op de verantwoordelijkheid voor de opvoeding en ontplooiing van de minderjarige, als op jeugdbeschermingsinterventies.
- Subsidiariteit heeft betrekking op het feit dat je interventies zo beperkt, zo ligt en zo kort mogelijk probeert te houden en niet aan overshooting doet (*bv. Niet omdat er een klein probleem is, dat je het kind meteen uit huis moest plaatsen*). Het betekent dat je voorrang geeft aan bepaalde niveaus.
- Opvoedingsverantwoordelijkheid
  - De ontplooiing van de jongeren moet op 3 niveaus worden gewaarborgd, die ten opzichte van elkaar subsidiair zijn.
    - (1) Ouders (voogden): die daarbij rekening houden met de zich ontwikkelende vermogens van de jongeren (**Art. 5 Kinderrechtenverdrag**).
    - (2) De overheid: die de nodige voorwaarden schept omdat de ouders in staat zouden zijn hun taak te vervullen, en die die nodige welzijnsvoorzieningen opricht (*bv. onderwijs*).
    - (3) Specifieke jeugdhulp: Bijzondere interventies in de jeugdhulp, indien de ouders niet in staat zijn of weigeren hun taak op te nemen.
      - Binnen de jeugdhulp geldt er dan ook nog een voorrang van vrijwillige (aanvaarde) boven gerechtelijke jeugdhulp.
- Jeugdbeschermingsinterventies
  - (1) Buitengerechtelijke afhandeling krijgt de voorkeur: mits volledige eerbiediging van de mensenrechten en van de wettelijke garanties (**Art. 40 lid3 b Kinderrechtenverdrag**).
  - (2) Vrijheidsberoving = uiterste maatregel (ultimum remedium of last resort). Dit is slechts voor de korst mogelijke duur aanwendbaar (**Art. 37 b Kinderrechtenverdrag**).

- Het Vlaamse jeugddelinquentiedecreet brengt het subsidiariteitsbeginsel ook tot uitdrukking
  - **Art. 3 §3 en §5, Art. 20 §2, Art. 29 §2 jeugddelinquentiedecreet:** hierin komt de voorrangsregel (van de buitengerechtelijke afhandeling) naar voor, alsook het idee van 'zo kort mogelijk' en 'vrijheidsberoving als laatste mogelijkheid'.
- Nog enkele andere elementen
  - De jeugdbeschermingsmaatregelen mogen ook niet langer duren dan noodzakelijk en moeten op geregelde tijdstippen worden geëvalueerd (**Art. 25 Kinderrechtenverdrag**).
  - Bij gelijke doeltreffendheid, moet de voorkeur gaan naar de maatregelen die het minst ingrijpen in de persoonlijke leef sfeer van de betrokkenen: gezinsbegeleiding boven plaatsing, plaatsing in een open instelling boven plaatsing in een gesloten instelling, etc.
    - > Dit betekend echter niet dat de plaatsing enkel mogelijk is nadat ambulante hulpverlening is uitgeprobeerd. In crisissituaties of in zeer ernstige omstandigheden kan een onmiddellijke plaatsing wel aangewezen zijn.
  - De gezinsgerichte werking maakt een positieve staatsverplichting uit die komt uit **Art. 8 EVRM**, Terwijl de subsidiariteit voortvloeit uit de negatieve staatsverplichting (namelijk, het principieel verbod van inmenging in het privé- en gezinsleven).

5. Differentiatie van de interventies

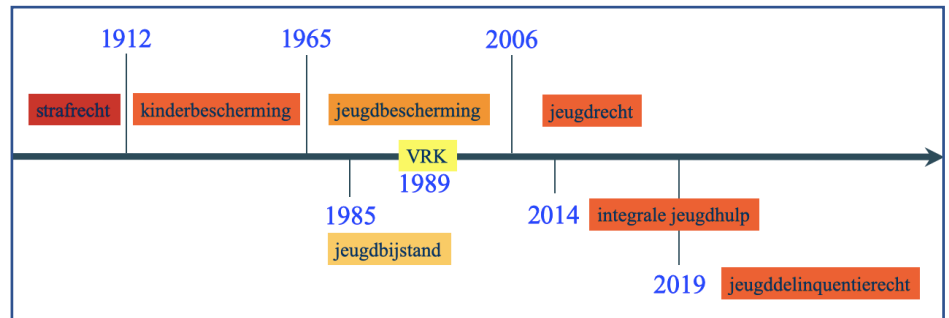
- Differentiatie van de interventies
  - Multifunctionele organisaties:
    - > Kortom, vroeger waren er een tijdlang maar 2 instellingen (de publieke opvoedingsgestichten en de weeshuizen). Vanwege de Vlaamse decreetgever is bij de hervormingen van de jeugdbijstand en de jeugdhulp aandacht gegaan naar een grotere diversiteit in het hulpverleningsaanbod. Hierdoor is een grote spreiding van verschillende instellingen ontstaan die multifunctioneel zijn (en dus verschillende taken hebben).
    - > Ook op het niveau van de interventiemogelijkheden in geval van jeugddelinquentie is er sindsdien een veel groter aanbod van mogelijke maatregelen.
  - Wel is het belangrijk de te kiezen o.b.v. individualisering en afstemming op de hulpnood.
- Doch komt de hulpverlening met een aantal problemen
  - Beheersing (en sturing) van het aanbod.
  - De kenbaarheid van de hulpverlening: Alsook soms de afwezigheid van een duidelijk aanspreekpunt voor bepaalde problematieken (bv. voor jongeren met een combinatie van gedragsproblemen en een psychiatrische problematiek).
  - Plaatstekort & wachtlijsten: Dit zorgt op zijn beurt ook weer voor problemen in het geven van een gepaste reactie/interventie (bv. kind dat thuis gevaar loopt maar kan verholpen worden met intensieve thuisbegeleiding, maar de dienst die dit aanbiedt kan pas binnen 8 maanden iemand ter beschikking stellen, wat doe je dan in die 8 maanden wanneer het kind nog steeds gevaar loopt? Dan kan de rechter beslissen om het kind te plaatsen: dus het plaatstekort ondermijnd het idee van subsidiariteit).

6. Essentieel hulpverlenend karakter.

- Essentieel hulpverlenend kader
  - België staat internationaal bekend voor zijn 'beschermingsmodel'.
    - > Het jeugdrecht krijgt vorm vanuit een eigen zienswijze/model. Het model dat gevolgd wordt in het jeugdbeschermingsrecht is het 'beschermings-of hulpverleningsmodel'. Hierbij ligt de nadruk op het verlenen van hulp en bijstand aan jongeren, en is het gericht op het behoud of herstel van de maatschappelijke integratie en participatie.
    - > Ook delinquent gedrag door jongeren wordt beschouwd als een mogelijk gevolg van een onderliggende problematiek en verantwoord zo een toekomstgericht ingrijpen (i.p.v. een repressieve aanpak evenredig met het gepleegde feit).
- Evoluties:
  - Niettemin kan er binnen een bestaand model een evolutie plaatsvinden en kunnen er verschillende accenten worden gelegd:
    - Jeugdhulp: Meer nadruk op eigen kracht, vermaatschappelijking en participatie.
      - » Terwijl in 1912 en 1965 de aandacht werd gelegd op een beschermende visie van de jongeren, wordt gaandeweg overgestapt naar een meer participatieve en communicatieve aanpak.
      - » Dat brengt met zich mee dat jongeren en ouders nu meer verantwoordelijkheid krijgen m.b.t. het slagen van de hulpverlening.
    - Jeugddelinquentie: Meer nadruk op rechtswaarborgen, op positie slachtoffers en op verantwoordelijkheid.

Hoofdstuk 1: De evolutie tot de wet van 8 april 1965

- Historische schets van het jeugdbeschermingsrecht.

1. Vóór de wet van 1912.

- Voor de wet van 15 mei 1912 op de kinderbescherming bestond er **geen autonoom kinderstrafrecht**.
  - Minderjarige delinquenten werden toen als **princiepelijk strafwaardig** beschouwd.
    - Indien zij met **'oordeel des onderscheid'** gehandeld hadden, werden ze gestraft.
      - Hierbij werd de leeftijd als Strafverminderende verschoningsgrond beschouwd.
    - Hadden ze niet met **'oordeel des onderscheid'** gehandeld, dan dienden ze te worden vrijgesproken.
      - Hierbij was er wel een mogelijkheid voor de rechter om hen ter beschikking van de regering te stellen wanneer zij van oordeel waren dat het gezin onvoldoende opvoedkundige waarborgen bood.
- ⇒ Kortom: in 1912 kwam pas de eerste wet, maar voordien was dus het gewone strafrecht van toepassing op de minderjarige. Er was dus geen aparte tak/wet voor minderjarig en er was al helemaal geen spraken van jeugdbeschermingsrecht. De principes van het strafrecht waren dus van toepassing.
- **Kritiek** op toepassing gewoon strafrecht
  - Vanuit verschillende hoeken werd de aanpak meer en meer bekritiseerd, en werd gepleit voor het invoeren van een autonoom systeem van kinderstrafrecht.
  - Kritiekpunten die er waren op de toepassing van het gewone strafrecht:
    - Sociaal- economische omstandigheden.
      - Door de gewijzigde sociaaleconomische omstandigheden op het einde van de 19^e eeuw (Verstedelijking, industrialisering, etc.) vervagen de gewone systemen van sociale controle op kinderen (die daarvoor meer in kleinere buurten werden opgevoed). Er ontstaat een tendens om de morele en sociale controle op de jeugdigen zo nodig dwangmatig door te voeren.
    - Theorie van het sociaal verweer.
      - Door gewijzigde strafrechttheorieën en criminologische opvattingen komt men tot het besef dat de pleger niet zozeer een rationeel en uit vrije wil handelende mens is die kosten en baten afweegt, maar dat criminaliteit het resultaat is van medische, psychologische en sociale factoren. Men moet dus naar de hele context (en ook gezin) kijken om criminaliteit te verklaren. De maatschappij moet hiertegen beschermd worden, en gepaste maatregelen (persoonlijke) maatregelen nemen.
    - Filantropische beweging.
      - Filantropische bewegingen die aandacht hadden voor bv. kinderarmoede waardoor verschillende liefdadigheidsinitiatieven werden ontwikkeld.

2. De wet van 15 mei 1912.

- Wet van 15 mei 1912 op de kinderbescherming
  - De wet had vooral tot doel kinderen beneden **16jaar** buiten het strafrecht te stellen.
    - > Er werd dus voor het eerst een leeftijd van strafrechtelijke meerderjarigheid ingevoerd. M.a.w. er ontstond een leeftijdsgrens: voor alle feiten gepleegd voor 16jaar viel m'n onder deze **kinderbeschermingswet**, vanaf 16jaar was het gewone strafrecht opnieuw van toepassing (met eventuele strafvermindering door de leeftijd).
  - Er was dus ook een afwijkend statuut nodig m.b.t. de mogelijke interventies: Zo verving de wet t.a.v. jeugdige delinquenten de straffen door; bewarings-, opvoedings- en behoedingsmaatregelen van onbepaalde duur.
    - > I.p.v. strafsancities (bv. *gevangenisstraf, geldboetes, etc.*) op te leggen, heeft men gekozen voor de term 'maatregelen van bewaring, opvoeding en behoeding'.
    - > Deze maatregelen bestonden uit: 3 mogelijkheden:
      - **Berisping**: uitdrukking *'je hebt verkeerd gehandeld, doe het niet meer'*.
      - **Plaatsing**: het toevertrouwen van de minderjarige aan een persoon of aan een private of openbare instelling

- De **terbeschikkingstelling** aan de regering tot aan de meerderjarigheid (en in bepaalde gevallen zelfs tot 25 of 41 jaar). Deze terbeschikkingstelling kon op verschillende manieren worden ingevuld:
    - ↳ Het voorwaardelijk behoud van de minderjarige bij de persoon die het bewaringsrecht over hem had.
    - ↳ In-observatiestelling in een bijzondere instelling.
    - ↳ Plaatsing in een rijsweldadigheidsschool of andere instelling.
    - ↳ Het toevertrouwen van de minderjarige aan een persoon of private of openbare instelling.
    - ↳ Plaatsing in een gesticht of aangepaste bijzondere inrichting.
    - ↳ Plaatsing in een tuchtinstelling (deze maatregel was i.g.v. ernstige misdaden verlengbaar tot 20jaar na de meerderjarigheid (dus tot 41jaar).
  - De maatregelen werden opgelegd door een bijzonder orgaan dat daartoe in het leven werd geroepen binnen de rechtbank van eerste aanleg; **de kinderrechter**.
- ⇒ De wet van 15 mei 1912 was nog overwegend afgestemd op **delinquentie en pré-delinquentie** (bv. *landloperij, bedelarij, prostitutie, etc.*).

3. De wet van 8 april 1965.

- Wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming.
  - In 1965 kwam er dus een nieuwe wet: **de jeugdbeschermingswet**: Deze voerde verschillende hervormingen door:
    - > De organisatie van een preventieve actie met sociale strekking.
    - > De centralisatie van de gerechtelijke bescherming bij een gespecialiseerd orgaan.
    - > De verzachting en of beperking van de mogelijke maatregelen.
    - > De oprichting van gespecialiseerde en gekwalificeerde ‘technische diensten’ (voorzieningen).
  - Meer concreet realiseerde de jeugdbeschermingswet volgende wijzigingen:
    - Oprichting van **jeugdbeschermingscomités**.
      - » Het betreft een nieuw officieel buitengerechtelijk jeugdbeschermingssysteem, naast en los van de gerechtelijke jeugdbescherming.
      - » Zij kreeg vooral een preventieve taak: waarmee bedoeld werd de gerechtelijke hulpverlening zoveel mogelijk te vermijden.
        - ↳ Preventie in de zin van: sociale acties, op vrijwillige basis, voor de minderjarige van wie de gezondheid, veiligheid of zedelijkheid in gevaar was.
      - » Er was sprake van een complementariteit: er kon worden doorverwezen i.g.v. mislukking van de vrijwillige hulpverlening, en de jeugdbeschermingscomités werkten mee aan de uitvoering van de gerechtelijk bevolen maatregelen.
    - Figuur van de kinderrechter werd vervangen door een **jeugdrechtbank**.
      - » Deze kreeg ook de bevoegdheid over een aantal burgerrechtelijke aangelegenheden (ouderlijk gezag, adoptie, etc.).
      - » De jeugdrechtbank werd uitgerust met een eigen sociale dienst.
    - Strafrechtelijke meerderjarigheid werd opgetrokken **van 16 jaar naar 18 jaar**.
      - » Hierbij is de ‘uithandengeving’ een uitzonderingsmogelijkheid.
    - **Uitbreiding toepassingsgebied**.
      - » Maatregelen t.a.v. minderjarigen werden uitgebreid tot alle ‘minderjarigen in gevaar’ + (pré)delinquente jongeren.
- **Kritiek** op jeugdbeschermingswet van 1965
  - De nieuwe jeugdbeschermingswet werd vrijwel algemeen positief onthaald.
  - Er kwal wel snel kritiek m.b.t. het gebrek aan middelen en infrastructuur.
  - Meer fundamentele kritiek kwam er later:
    - De wet gaf aanleiding voor een hoog aantal plaatsingen.
    - Onduidelijke afbakening tussen sociale en gerechtelijke jeugdbescherming.
    - Gebrek aan juridische waarborgen: *Zwakke rechtspositie van de jongeren, gebruik van vage begrippen, gebrek aan proceswaarborgen, beperkte waarborgen voor het slachtoffer, etc.*
  - Naast bescherming ook repressie?
    - > Men stelde zich de vraag of ‘bescherming’ wel het beste model was.
- Parallele evoluties na jeugdbeschermingswet 1965.
  - Door de kritieken op de jeugdbeschermingswet van 1965 ontstond er een nood iets aan te doen. Deze nood werd versterkt door parallelle evoluties.
    - > Mensenrechten en kinderrechtenbewegingen worden sterk gemobiliseerd.

- > Communautarisering: overgave van nationale/federale overheid, naar de gemeenschappen voor het domein van de jeugdbescherming.
  - » Dat heeft ertoe geleid dat er nieuwe inzichten en wetgevingen kwamen. Ook dat er een onderscheid werd gemaakt tussen de 2 onderdelen: Jeugdhulprecht & Jeugddelinquentierecht.

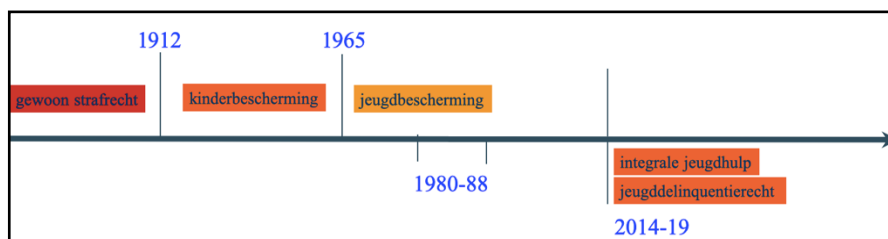
➤ Samenvatting 2 wetten:

Wet 1912 op de kindbescherming.	Wet van 1965 betreffende de jeugdbescherming.
<ul style="list-style-type: none"> • 16 jaar • Delinquentie & prédelinquentie • Controlemaatregelen • Kinderrechter 	<ul style="list-style-type: none"> • 18 (16) jaar. • Delinquentie & kinderen in gevaar • Pedagogische interventies • Jeugdrechter & jeugdbeschermingscomités.

Hoofdstuk 2: De communautarisering van de jeugdbescherming

➤ Overzicht van de communautarisering:

- In 3 grote stappen (1980, 1988 & 2014) werd bijna de volledige materie van de jeugdbescherming overgeheveld van de federale overheid naar de gemeenschappen.

- > In 1980 en 1988 werd een tweedeling ingevoerd naar de doelgroepen: Voor bijstand aan personen in probleemsituaties werden de gemeenschappen bevoegd, terwijl voor delinquente jongeren de federale overheid bevoegd bleef.
  - » Voor 1980 was er dus geen bevoegdheidsverdeling en was alles nationaal/federaal.
- > In 2014 werd dan ook het jeugddelinquentierecht overgegeven naar de gemeenschappen.

1. Eerste stap: de staats hervorming van 1980.

➤ Staats hervorming 1980

- In 1980 vond een grote grondwets herziening plaats waarbij de gemeenschappen o.a. bevoegdheden kregen m.b.t. persoonsgebonden aangelegenheden. Het BWHI heeft de gemeenschappen hierbij de bevoegdheid gegeven tot het regelen van een gedeelte van de jeugdbescherming.
- Zo stelt **Art. 5 II 6° BWHI** (oud artikel) wat de persoonsgebonden aangelegenheden betreffen:
  - > *II: Wat de bijstand aan personen betreft. 6° De jeugdbescherming met uitzondering van de aangelegenheden ressorterende onder het burgerlijk recht, het strafrecht of het gerechtelijk recht.*

➤ Kortom:

- In de grondwet staat niets over de jeugdbescherming, maar wel in de bijzondere weg van 8 augustus 1980 (BWHI). Hierin staan verschillende bepalingen die aangeven welke bevoegdheden er onder de jeugdbescherming vallen.
- De gemeenschappen zijn bevoegd voor 'bijstand aan personen' en in Art 5 Romeinse 2 ten 6° vind je de bevoegdheid inzake jeugdbescherming.
- Dit was de versie van 1980 van dat artikel waarbij men aangaf dat onder het begrip bijstand aan personen de jeugdbescherming valt.
- Wanneer je deze bepaling leest merk je wel dat deze vrij vaag is betreffende die uitzonderingen (ten eerste wat valt er al onder het concept 'jeugdbescherming' en ten tweede 'wat bedoeld men met die uitzonderingen?').
- Er is dus ongelofelijk veel discussie geweest hier omwille van de onduidelijkheid ook omdat het de eerste staats hervorming was dus er was veel spanning en onduidelijkheid.

2. Tweede stap: de staats hervorming van 1988.

➤ Staats hervorming 1988

- Een nieuwe staats hervorming waarbij het Art. 5 BWHI werd aangepast.
- Hierin werd verduidelijkt dat de sociale en gerechtelijke jeugdbescherming behoort tot de bevoegdheid van de gemeenschappen, waarna een lijstje volgt met 5 welomschreven uitzonderingen daarop.
- De tekst luidt als volgt: **Art. 5 §1 II 6° BWHI** (oud artikel):
  - > *De jeugdbescherming met inbegrip van de sociale bescherming en de gerechtelijke bescherming, maar met uitzondering van:*

- a) de burgerrechtelijke regels m.b.t. het statuut van de minderjarigen en van de familie (...)
- b) de strafrechtelijke regels waarbij gedragingen die inbreuk plegen op de jeugdbescherming, als misdrijf worden omschreven en waarbij op die inbreuken straffen worden gesteld (...)
- c) de organisatie van de jeugdgerechten, hun territoriale bevoegdheid en de rechtspleging voor die gerechten
- d) de opgave van de maatregelen die kunnen worden genomen t.a.v. minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd
- e) de ontzetting uit de ouderlijke macht en het toezicht op de gezinsbijslag of andere sociale uitkeringen.

➤ Kortom:

- Op 30 juni 1988 kwam er al duidelijkheid via een arrest met betrekking op hoe we de uitzonderingen moeten interpreteren en hoe we het artikel moesten begrijpen.
  - > Het artikel stelt nog steeds het begrip 'jeugdbescherming' centraal (als bevoegdheid voor de gemeenschappen), daarbij verduidelijkt het ook dat het zowel gaat over sociale als gerechtelijke bescherming.
  - > De uitzonderingen anderzijds zijn ook in 5 aparte categorieën uitgeklaard.
- Desondanks ontstaan er nog steeds bevoegdheidsvraagstukken, meer specifiek over de vierde (d) uitzondering.

3. Derde stap: de staatshervorming van 2014.

➤ Staatshervorming **2014** (= zesde staatshervorming).

- Er komt een verdere communautarisering van het jeugdsanctierecht, waarbij de gemeenschappen ook voor het materiële jeugdsanctierecht autonoom bevoegd worden.
  - > Hiertoe behoort ook het systeem van de uithandengeving en de detentie.
  - > Desondanks is de federale overheid wel bevoegd voor de uitvoering van straffen voor uit handen gegeven jongeren vanaf de leeftijd van 23 jaar.
    - » Tot die leeftijd worden uit handen gegeven jongeren opgevangen in gemeenschapsinstellingen (GI).
- Formulering van uitzondering d (**Art. 5 §1 II 6° BWHI**) is nu als volgt geformuleerd:
  - > *d) de uitvoering van de straffen uitgesproken t.a.v. minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd die uit handen zijn gegeven, behalve voor het beheer van centra die bestemd zijn voor de opvang van deze jongeren tot de leeftijd van drieëntwintig jaar*

➤ Kortom:

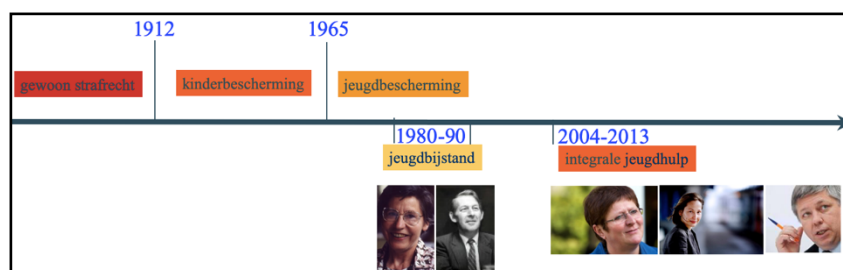
- Er lijkt weinig veranderd te zijn m.b.t. de jeugdbescherming, enkel wat uitzondering vier (d) betreft. Hier werd de federale uitzondering opgeheven en worden zo ook de gemeenschappen bevoegd voor een eigen systeem te ontwikkelen wat betreft de aanpak van jeugddelinquentie.
- De andere uitzonderingen blijven wel bestaan.
  - > De gezinsverblijfplaats wordt het territoriaal aanknopingspunt zowel om de toepasselijke regeling te bepalen, als op de bevoegde rechtbank aan te duiden.

⇒ De actuele regeling inzake bevoegdheidsverdeling wordt verder uitgebreid besproken in [deel 4](#).

Hoofdstuk 3: De evolutie van het Vlaams jeugdhulprecht.

➤ Situering:

- Bij het stukje rond de historiek zijn we ongeveer gestopt bij 1980: daarna waren er 2 parallelle evoluties (enerzijds de bevoegdheidsverdelingen en anderzijds de kinderrechten). De systemen van jeugdhulp en jeugddelinquentie zijn een eigen traject gaan afleggen. Vandaar dat het stukje van de geschiedenis bij 1980 afgerond is en bij aanvang van de verschillende delen verder zal besproken worden.

➤ Kort historisch overzicht: **Van Bijzondere jeugdbijstand naar Integrale jeugdhulp.**

- In 1980 is de bevoegdheidsverdeling begonnen (bijzondere wet van 8/8/80 werd aangepast), en zo is jeugdbescherming een onderdeel geworden van de gemeenschapsbevoegdheden.
- De diverse gemeenschappen zijn hiermee aan de slag gegaan en er moesten keuzes worden gemaakt. Vlaanderen heeft toen gekozen om een nieuwe evolutie te nemen:

- > Voor de bevoegdheidsverdeling was er de wet van 1965 waar men hetzelfde systeem had voor zowel jongeren in gevaar als jongeren die een MOF hadden gepleegd. De MOF-zaken zijn grotendeels federaal gebleven toen, en men is gaan kijken naar wat er dan met de andere groep (jongeren in gevaar) moest gebeuren. Daar heeft men dan een eigen systeem voor op poten gezet, namelijk: **De bijzondere jeugdbijstand** (*er werden nieuwe instanties gecreëerd, er werd geprobeerd te beantwoorden op de kritieken die er waren op de jeugdbeschermingswet van 1965: dat er te veel plaatsingen waren, dat er te weinig motivatie was om de vrijwillige jeugdhulp centraal te stellen, etc.*). Wat werd er precies gedaan:
  - Men creëerde een grote/ strikte scheiding tussen de vrijwillige en gerechtelijke jeugdbijstand.
  - Oprichting nieuwe instituties: Er werd een Comité voor bijzondere jeugdbijstand opgericht dat alleen bevoegd was voor preventie en voor vrijwillige hulpverlening.
    - ↳ Als het toch nodig zou zijn een zaak voor de rechter te brengen, dan kon het comité dit niet doen, maar moest de zaak eerst naar de bemiddelingscommissie. Deze moest dan proberen een akkoord te bereiken tussen de verschillende betrokkenen.
      - ↳ De Commissie moest dus bemiddelen in conflictsituaties waarin de vrijwillige hulpverlening dreigde vast te lopen. Wanneer een oplossing via de vrijwillige hulpverlening onmogelijk bleek, moest deze bemiddelingscommissie dergelijke probleemgevallen ter kennis brengen van de gerechtelijke overheden wanneer een gerechtelijke tussenkomt in het belang van de minderjarige aanwezige leek.
  - Introductie POS-begrip: Het begrip 'kinderen in gevaar' werd vervangen door het POS-begrip (problematische-opvoedings-situaties).
  - Diversiteit maatregelen en voorzieningen: Waar er voordien ook maar een lijstje was van enkele maatregelen, werd er nu een heel lange lijst gemaakt van diverse maatregelen die mogelijk waren (*Nieuwe voorzieningen, nieuwe erkenningsnormen, nieuwe namen, etc.*).
- Kortom: De bevoegdheidsoverdracht heeft in eerste instantie ervoor gezorgd dat er een systeem werd ontwikkeld specifiek voor de doelgroep van de POS.
- Dit heeft geleid tot nieuwe kritieken op dat systeem. Een van deze kritieken was dat het wel een heel apart systeem was dat losstond van alle andere vormen van hulpverlening (*Hulpverlening voor gezinnen, voor kinderen, voor jongeren, etc.*). Vandaar dat er een evolutie is geweest naar **integrale jeugdhulp**. Als je kijkt naar de Vlaamse wetgeving nu, dan zal je zien dat de bijzondere jeugdbijstand nog maar moeizaam te vinden is en dat alles tegenwoordig integrale jeugdhulp betreft. Wat gebeurde er hier:
  - Ontkokering & modulering jeugdhulp.
    - » De integrale jeugdhulp mag niet gezien worden als een fusie van alle hulpverleningssectoren die jeugdhulp bieden. Het is de bedoeling dat deze jeugdhulpaanbieders een sectoroverschrijdende samenwerking tot stand brengen
  - Vraag- en krachtgericht.
    - » De integrale jeugdhulp wil op grond van vraag en behoefte flexibele hulp en zorg op maat aanbieden aan minderjarigen
  - Introductie begrippen 'maatschappelijke noodzaak' en 'verontrustende situatie' (VOS).
    - » Het Begrip van de 'Problematische opvoedingssituatie' (POS) verdwijnt er wordt dus vervangen door VOS.
  - Nieuwe instituties (toegangspoort en gemandateerde voorzieningen).
    - » De comités voor bijzondere jeugdzorg en de bemiddelingscommissies verdwijnen en hun functies worden overgenomen door de Intersectorale toegangspoort (ITP) en door de gemandateerde voorzieningen (GV's). Ook andere nieuwe instanties doen hun intreden: Ondersteuningscentrum jeugdzorg (OCJ), Vertrouwenscentra Kindermishandeling (VK's). De Sociale Dienst Jeugdrechtbank (SDJ) en de jeugdrechtbanken zelf blijven bestaan.
- Jeugdhulprecht korte opmerking:
  - Besef goed het onderscheid tussen: (a) De vrijwillige jeugdhulp (*en hierbinnen heb je de gewone en de crisisjeugdhulp*), (b) De gerechtelijke jeugdhulp (*de rechter die iets oplegt*), (c) De gemandateerde jeugdhulp: *Situaties waarin de vrijwillige jeugdhulp niet lukt, en waarvan men na onderzoek oordeelt dat een tussenkomst toch nodig is (maar zonder de betrekking van een rechter). De tussenkomst is er dan van gemandateerde voorzieningen: voorzieningen die een mandaat/opdracht/taak hebben vanuit de overheid.*
  - Al deze systemen (*vrijwillig, gemandateerd, gerechtelijk jeugdhulp*) zijn eigenlijk wat genoemd wordt '**Toeleidingsmechanismen**'. Het is niet zo dat het aparte werelden zijn. De weg náár de soorten hulpverlening verschilt, maar m'n komt grotendeels terecht bij dezelfde voorzieningen.
    - > Als je naar een dergelijke voorziening gaat, is het dus perfect mogelijk dat er jongeren zitten die vrijwillig zijn opgenomen, dat er gemandateerde jongeren zitten, dat er gerechtelijk geplaatste jongeren zitten. In 1 en dezelfde voorziening kunnen dus jongeren zitten die op verschillende manieren daar terecht zijn gekomen.
    - > Er is één uitzondering: De gemeenschapsinstellingen. Daar kan je niet vrijwillig naartoe gaan. Dit kan enkel via de gerechtelijke procedure.

1. Ontstaansgeschiedenis van de Integrale Jeugdhulp.

- In de ontstaansgeschiedenis van de Integrale Jeugdhulp (IJH) zijn **3 fasen** de onderscheiden:
  - Er is dus een hele voorgeschiedenis over: Nadat eerst de bijzondere jeugdzorg werd gecreëerd (na de bevoegdheidsoverdracht), en daarna de integrale jeugdhulp tot stand kwam (in 3 fasen).

(1) Probleemstelling in 1999.

- Vanaf 1997: Minorius-Project.
  - > Dit had te maken met de vaststelling dat de sector van de bijzondere jeugdzorg heel ouderwets en paternalistisch was (*Bv. Er is een probleem, de rechter zegt dat hij je voor je bestwil zal plaatsen en je komt in een voorziening terecht met opvoeders die voor jou bepalen hoe je dagschema eruitziet en waar jezelf weinig zeggenschap hebt*).
  - > Het Minorius-project heeft geprobeerd de rechten van kinderen (maar ook van ouders en hulpverleners) centraal te stellen en te kijken op welke andere manieren er kan omgegaan worden met jongeren die geplaatst zijn.
  - Het was dus een duw om aandacht te hebben voor de rechten.
- 1998–1999: Commissie ad hoc 'Bijzondere jeugdzorg'.
  - > Binnen het Vlaams Parlement werd in 1998 een Commissie opgericht met het oog op het uittekenen van een vernieuwd, maar integraal beleid inzake de bijzondere jeugdbijstand. Deze commissie was 'ad hoc' (m.a.w. dus tijdelijk), en kwam er als gevolg van voortdurende maatschappelijke discussies over en binnen de bijzondere jeugdbijstand.
  - > De commissie legde in maart 1999 een rapport op tafel met daarin verschillende problemen (*bv. lange wachtlijsten*) en 42 aanbevelingen.
- 1999–2004: Experimenten integrale jeugdhulp.
  - > De toenmalige minister (Mieke Vogels) besliste om de aanbevelingen van de Commissie als uitgangspunt te nemen voor de hervorming van de sector. De aanbevelingen hielden in essentie in dat er een evolutie moest komen van een gesegmenteerde sector van de bijzondere jeugdzorg naar een volledig beeld van de jeugdhulp. Vandaag de term 'integrale jeugdhulp'.
- Enkele van de problemen die aangekaart werden:
  - Verkokering: Elke sector staat op zichzelf en heeft weinig connectie met de anderen sectoren.
    - » Alle sectoren stonden naast elkaar (*hadden andere organisatievormen, andere subsidieregelingen, andere agentschappen binnen de Vlaamse overheid die ervoor bevoegd waren, de manier waarop je er terecht komt, etc.*) en er was heel weinig samenwerking tussen deze actoren.
  - Ondoorzichtig aanbod en verwijzingspraktijk.
  - Restgroepen, overlappingsen (tussen de verschillende diensten) en tekorten.
  - Aanbodgestuurd: Het was een aanbodsturing en niet een vraagsturing.

(2) Decreet 7 mei 2004.

- De experimenten in de periode 1999 tot 2004 hebben geleid tot een eerste echte decreet m.b.t. de integrale jeugdhulp, genaamd: **Decreet betreffende de Integrale Jeugdhulp**. Wat stond er in dit decreet:
    - Afbakening sectoren: Welke hulpverleningssectoren (of delen van deze sectoren) er onder het systeem van integrale jeugdhulp vallen.
    - Netwerkvorming en beleidsafstemming: Het stimuleerde netwerkvorming en samenwerking tussen de verschillende sectoren en voorzieningen (ook op beleidsniveau).
    - Modulering en onderscheid: Introduceerde het begrip modulering.
    - Crisishulp: Maakte een specifiek aanbod van crisishulp.
    - Cliëntoverleg: Introduceerde ook een vorm van cliëntoverleg.
  - Een tweede decreet van diezelfde datum ging over de rechtspositie van de minderjarige in de jeugdhulp: **Decreet betreffende de Rechtspositie van de minderjarige in de jeugdhulp**.
    - > Kinderrechtenbewegingen en het Minorius-project waren toen sterk onder de aandacht: Waarbij m'n een hele regeling ontwikkelende m.b.t. de rechten van de jongeren die in dergelijke sectoren van de jeugdhulp worden begeleid/ opgevangen.
    - > *Bv. zaken zoals het geven van de toestemming, vanaf wanneer ze rechten kunnen uitoefenen, het recht op zakgeld, het recht en toegang tot het dossier, of sancties mogelijk zijn of niet, recht op informatie, recht op begeleiding, etc.*
- ⇒ Het decreet betreffende de rechtspositie van de minderjarige in de jeugdhulp bestaat nog steeds. Het Decreet betreffende de Integrale jeugdhulp (van 7 mei 2004) is opgeven door een nieuw decreet (met dezelfde naam) van 12 juli 2013.

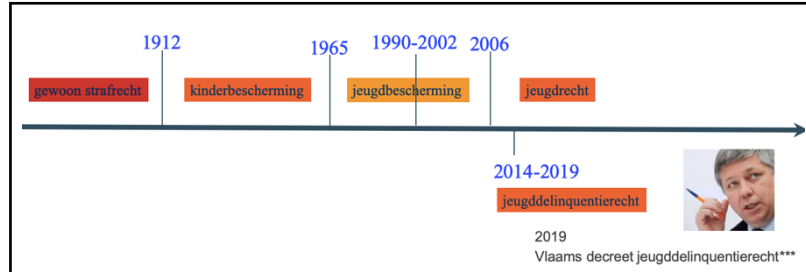
(3) Decreet 12 juli 2013.

- Dit nieuwe decreet (**Decreet van 12 juli 2013 betreffende de integrale jeugdhulp**) heeft een aantal zaken van het eerste decreet behouden, maar is ook verder gegaan en heeft ook andere/ nieuwe zaken ontwikkeld.
    - > Bij het decreet horen ook enkele basisuitvoeringsbesluiten (van 21 februari 2014 & van 5 april 2019).
  - Wat heeft dit decreet betekend:
    - Het installeerde een Intersectorale toegangspoort: Als er ergens een beslissing moet gemaakt worden of je tot de hulpverlening toegang krijgt of niet, waar dit vroeger in aparte instanties gebeurde, deze zijn afgeschaft en men heeft 1 toegangspoort ontwikkeld.
    - Een heel nieuw luik geïntroduceerd over het omgaan met verontrustende situaties.
      - » In eerste instantie werd het POS-begrip afgeschaft en vervangen door VOS en de 'maatschappelijke noodzaak'.
      - » Alsook de oprichting van de gemandateerde voorzieningen.
    - Inpassing gerechtelijke jeugdhulpverlening.
    - Introductie van bemiddeling.
    - Introductie van de vertrouwenspersoon.
- ⇒ Wat de integrale jeugdhulp betreft (toepassingsgebied, principes, recht op jeugdhulp, de vrijwillige jeugdhulpverlening, de gemandateerde jeugdhulpverlening, de gerechtelijke jeugdhulpverlening, etc.), wordt verder besproken in [deel 5](#).

Hoofdstuk 4: De evolutie van het jeugddelinquentierecht.

➤ Situering: Kort een historische blik:

- Vanaf 1980 hadden we de bevoegdheidsherverdeling, waarbij in 3 stappen de bevoegdheden inzake jeugdbescherming naar de gemeenschappen zijn gekomen.
- Maar tot aan de 6^e staathervorming was het jeugddelinquentierecht een federale bevoegdheid. Het is dus pas met de 6^e staats-hervorming dat deze bevoegdheid is overgedragen aan de gemeenschappen.
- Er is een heel lange periode (bijna 40jaar lang: van 1965 - 2006) niet veel veranderd aan de wetgeving in die periode.
  - In 1990- 1992 een formele aanpassing: Meerderjarigheidsgrens werd toen aangepast van 21 naar 18.
  - In 1994: Rechtswaarborgen werden ingevoerd.
  - In 2002: centrum opgericht van Everberg.

1. De wet van 2 februari 1994.

➤ De wet van 2 februari 1994.

- De wet van 2 februari 1994 beoogde de Belgische wetgeving in overeenstemming te brengen met een aantal internationale verdragen: Het EVRM, en het Kinderrechtenverdrag.
- Aldus werden aanpassingen doorgevoerd m.b.t.:
  - > De buitengewone voorlopige maatregel van de bewaring van een minderjarige in een huis van arrest.
  - > De hoorplicht van minderjarigen in burgerlijke zaken voor de jeugdrechtbank werd ingevoerd.
  - > De rechtswaarborgen voor minderjarigen bij het nemen van voorlopige maatregelen door de jeugdrechter werden verhoogd, o.m. door voor de voorbereidende rechtspleging een termijn te bepalen en door de rechten van verdediging te verbeteren.

2. Oprichting van federale gesloten centra.

➤ Korte historiek:

- **Tot 31 december 2001** liet **Art. 53 Jeugdbeschermingswet** de jeugdrechter toe om: een minderjarige voorlopig in een 'huis van arrest' (= Gevangenis) te doen opnemen, voor niet langer van 15 dagen.
  - > Dit indien het feitelijk onmogelijk was om een instelling te vinden die de minderjarige dadelijk kon opnemen (en aldus de 'gewone' voorlopige maatregelen van jeugdbescherming niet konden worden uitgevoerd).
- **In 1988** werd België hiervoor veroordeeld door het EHRM: o.w.v. het oneigenlijke gebruik van de voorlopige plaatsing in de gevangenis, zonder enig aansluitend educatief programma.
  - > Na deze veroordeling werd de mogelijkheid tot plaatsing in een gevangenis in verschillende stappen afgeschaft.

- De **wet van 2 februari 1994** voorzag reeds in de afschaffing van Art. 53 “op een bij in ministerraad overlegd koninklijk besluit te bepalen datum”.
  - > Dat besluit is er nooit gekomen.
- Door een **wet van 4 mei 1999** werden dan uiteindelijk de artikelen 53 en 53bis opgeheven.
  - > Op een door de Koning te bepalen datum maar uiterlijk op 1 januari 2002 (de datum die het ook uiteindelijk is geworden).
- Overgangsfase:
  - 2 jaar overgangsfase en parlementaire besprekingen volstonden niet om op de diverse bevoegde niveaus een adequate oplossing uit te werken voor de te verwachten problemen die zouden rijzen op het gebied van de hoogdringende maatregelen t.a.v. jongeren die ernstige feiten hebben gepleegd.
    - > De maatregelen die de gemeenschappen hadden genomen om de gevolgen van de afschaffing van Art. 53 op te vangen, waren onvoldoende.
  - Na enkele ophefmakende vrijlatingen en alarmsignalen vanwege de jeugdrechters, heeft de federale regering met een nooit geziene snelheid een alternatief uitgebouwd door de oprichting van een **federaal detentiecentrum**.
- Geboorte **Wet van 1 maart 2002 (= Everbergwet)**.
  - De wet van 1 maart 2002 maakte het mogelijk dat jongeren voor een duur van maximaal 2 maanden en 5 dagen kunnen worden toevertrouwd aan een “Centrum voor voorlopige plaatsing van minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd”.
    - Het centrum werd opgericht te Everberg.
      - > Daarom wordt de wet van 1 maart 2002 ook vaak de Everbergwet genoemd.

3. Hervorming van het jeugddelinquentierecht.

3.1 De nieuwe jeugdwet van 2006.

- De nieuwe jeugdwet van 2006
  - De belangrijkste doelstellingen van de hervorming waren:
    - De modernisering van het federale jeugddelinquentierecht
      - » Er werd gestreefd naar een maatschappelijk antwoord op jeugddelinquentie. Hierbij worden responsabilisering en bewustmaking cruciaal geacht.
    - Het creëren van een wettelijk kader voor en het veralgemenen van bepaalde initiatieven die waren gegroeid uit de praktijk en die als efficiënt (of minstens hoopgevend) werden beschouwd (*bv. het herstelrechtelijke aanbod*).

3.2 Naar een Vlaams jeugddelinquentierecht.

- Het Vlaamse systeem.
    - Het Vlaamse systeem neemt afstand van een exclusief beschermingsmodel en consolideert het herstelrechtelijk spoor als volwaardige reactie op jeugddelinquentie.
      - > Hierbij wordt de minderjarige ook op zijn verantwoordelijkheid aangesproken.
    - Anderzijds ook een verstrenging van de mogelijke antwoorden op de jeugddelinquentie met verhoogde leeftijdsgrenzen:
      - > De mogelijkheid van langdurige gesloten begeleiding (tot 7 jaar lang voor 16/17jarigen), en van de terbeschikkingstelling (tot 10 jaar na afloop van de gesloten begeleiding).
    - De uithandengeving werd behouden.
  - Het Systeem in Brussel
    - In Brussel is de gemeenschappelijke gemeenschapscommissie (GGC) bevoegd om de reactie t.a.v. jeugddelicten te bepalen.
    - De Brusselse Ordonnantie dat in april 2019 werd ingediend en heeft geleid tot de Ordonnantie Jeugdbescherming.
      - > De datum van inwerkingtreding van de ordonnantie moet nog worden bepaald.
- ⇒ Zie [deel 6](#) voor de verdere uitwerking van het Jeugddelinquentierecht in Vlaanderen.

Hoofdstuk 1: Belang

1. Algemeen

➤ Tijdlijn: 2 belangrijke elementen:

- **(1)** Het feit dat op een bepaald moment ook jeugdbeschermingszaken behandeld zijn geworden door het Europees hof voor de rechten van de mens (gevestigd te Staatsburg).

> Dit op basis van het EVRM (een verdrag van 1950). Hier staat niet veel over kinderen in, maar is wel toepasselijk op minderjarigen.

> De eerste en enige Belgische zaak die voor dat Hof is gekomen is het Bouamar arrest. Bouamar was een jongere uit Luik die feiten had gepleegd, opgepakt werd en dan met toepassing van Art 53 van de jeugdbeschermingswet geplaatst werd in een gevangenis.

➤ Art 53 bestaat ondertussen ook niet meer (maar toen dus nog wel), en hierin stond: als er nergens plaatsen zijn en een jeugdrechter wil een jongere plaatsen (als een voorlopige maatregel), dan kan hij gebruik maken van de gevangenis. Op deze manier kon een jongere dus voor max2 weken geplaatst worden in een gevangenis.

> Men is vervolgens naar het Europees hof gegaan van 'kijk dit kan toch niet'. Art 5 van het EVRM zegt hoe vrijheidsberovingen geregeld moeten zijn (met daarbij ook een bijzondere bepaling voor wat minderjarige betreft), en het Europees hof heeft toen 2 onderdelen van dat arrest meegegeven die toen een grote impact hebben gehad op de verdere evolutie van onze interne wetgeving.

○ **(A)** In hoogdringende situaties zou je Art. 53 nog kunnen verantwoordt (om nationale veiligheid een jongeren 2 weken in de gevangenis te plaatsen), maar dit mag maar heel tijdelijk zijn en er moet dan meteen een opstart zijn van een aangepaste opvang. Hij mag dus niet in een gewone gevangenis blijven, dan moet je naar een specifieke gemeenschapsinstelling (jeugdinstelling) gaan omdat daar ook pedagogisch gewerkt wordt.

○ **(B)** Ging over art 6 EVRM (de toegang tot een rechter en het recht op een eerlijk proces). Daar heeft het Hof ook een schending bevonden omdat er heel weinig rechtsbeschermende aspecten bestonden in de jeugdbeschermingswet van dat moment. Er werd gewoon gezegd 'in die gevallen kan je voor de jeugdrechter komen en dat zijn de maatregelen' en daarbij stopte het. Maar er was niets geregeld over termijnen, hogere beroepen, hoelang men in een voorlopige fasen kon zitten, bijstand van een advocaat, etc. en dat was een schending op het recht op een eerlijk proces.

> 6 jaar na het arrest is hier gevolg aan gegeven: De wetgeving (de jeugdbeschermingswet) werd veranderd en zijn er rechtswaARBORGEN ingeschreven over termijnen, beroepen, bijstand van een advocaat, etc.

> 14jaar later heeft men dan ook Art 53 afgeschaft (1januari 2002): Men kon geen plaatsing meer doen van 2 weken in de gevangenis. Wat moest men dan wel doen: Men moest dan van de reguliere instellingen gebruik maken en deze reguliere instelling zijn de gemeenschapsinstellingen (die ook grotendeels geslote instelling zijn).

➤ Ter voorbereiding van de afschaffing heeft men wel een uitbreiding van de capaciteiten in de gemeenschapsinstellingen gedaan: 10plaatsen extra in Vlaanderen.

➤ Het mechanisme is wel anders want in een gemeenschapsinstelling is de regel dat 1jongeren 1 kamer heeft en dat er nooit 2 jongeren op 1 kamer worden gelegd. Als het dus vol zit, zit het vol en kunnen er geen extra plaatsen worden bijgemaakt zoals in een gevangenis wel het geval is. Alles was dus snel volzet.

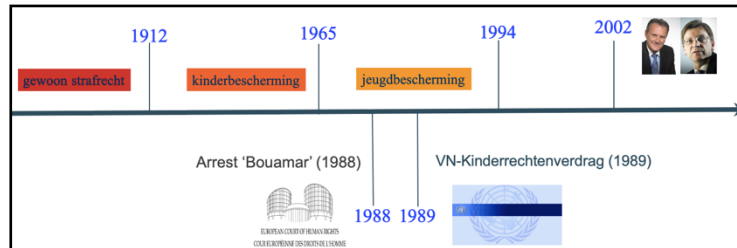
➤ Dit zorgt voor de creatie van 'Everberg' (in 2002) en de noodtoestand: Art 53 is afgeschaft maar de extra plaatsen zijn ook al volzet wat betekent dat we niets kunnen doen (we moeten ze vrijlaten).

↳ De wet van Everberg: een extra instelling en een extra mogelijkheid van tijdelijke plaatsing gedurende 2maanden.

- **(2)** Het kinderrechten verdrag van 1989:

> Een mensenrechtenverdrag specifiek naar kinderen toe.

⇒ Enerzijds zijn er echt wereldbrede instrumenten, en anderzijds zijn er Europese instrumenten.

2. Wijze van doorwerking

- Centrale vraag:
  - “Welke invloed hebben internationale instrumenten?”

2.1 Juridische doorwerking

- Inleiding:
  - Internationale instrumenten hebben onmiskenbaar een **juridische relevantie**. Maar deze varieert wel naargelang het soort instrument (Verdragen VS. aanbevelingen en andere instrumenten van soft law).

A. Verdragen.

- Op internationaal vlak zijn verdragen **bindend** t.a.v. alle staten die partij zijn. Vaak wordt er in het verdrag zelf een controlemechanisme voorzien:
  - > Een rechtscollège in het EVRM
  - > Een toezichtcomité bij het Kinderrechtenverdrag.
- Op internrechtelijk vlak luidt dan de vraag of een Belgische rechter zich kan beroepen op een bepaling uit een verdrag.
  - > Dit is mogelijk voor verdragsbepalingen met een **directe werking**.
    - » Alle bepalingen van het EVRM hebben een directe werking.
    - » Bij de bepalingen uit het kinderrechtenverdrag is het antwoord genuanceerder.
  - > Wanneer verdragen directe werking hebben, zijn ze dus inroepbaar voor Belgische rechters.
  - > Direct werkende verdragsbepalingen hebben ook voorrang op het nationaal recht (wanneer er spraken zou zijn van strijdige normen).

B. Aanbevelingen

- Aanbevelingen behoren (samen met verklaringen, resoluties, rapporten, politieke akkoorden, etc.) tot de soft-law-instrumenten en zijn als ‘rechtsnorm’ niet juridisch bindend.

2.2 Andere vormen van doorwerking

- Inspiratiebron/ toetssteen wetgeving en beleid.
    - Beleidsmakers kunnen ook de internationale mensenrechtelijke standaarden gebruiken bij het creëren van nieuwe wetgevingen of bij het (verder) invullen/ uitwerken van hun beleid.
    - Anderzijds kan het instrumentarium ook gebruikt worden om het gevoerde beleid te evalueren.
  - Pedagogische functie.
    - De rechten geformuleerd in het kinderrechteninstrumentarium kunnen als startpunt dienen voor een dialoog tussen kind, ouder en hulpverlener.
      - > Handelen in het belang van het kind (**Art. 3 Kinderrechtenverdrag**) wil zeggen dat het kind aanvaard wordt als medeactor in de discussie over zijn/ haar ‘best interests’.
    - Meer algemeen kunnen de internationale mensenrechtelijke standaarden fungeren als inspiratiebron, met als uiteindelijke doel “*de sociale vooruitgang en een hogere levensstandaard in grotere vrijheid te bevorderen*”.
- ⇒ Bij de latere bespreking van de verschillende instrumenten zal ook de (juridische) doorwerking ervan in de Belgische en Vlaamse rechtsorde worden besproken.

Hoofdstuk 2: Mondiale instrumenten

1. Het kinderrechtenverdrag en het Comité voor de Rechten van het Kind.

1.1 Het kinderrechtenverdrag.

- Het **kinderrechtenverdrag**
  - Het kinderrechtenverdrag bevat een uitgebreide catalogus van kinder- en jongerenrechten op economisch, politiek, sociaal, cultureel, burgerrechtelijk en strafrechtelijk domein.
  - Het is bindend
  - Het heeft een **comprehensief karakter**.
    - > Dit houdt in dat het gericht is op de bescherming en erkenning van kinderen en jongeren in alle opzichten en op alle levensdomeinen + dat alle bepalingen als een geheel dienen gelezen en uitgevoerd moeten worden.
    - > M.a.w. de rechten zijn onlosmakend met elkaar verbonden en zijn even belangrijk.
  - Het kinderrechtenverdrag blijft wel een minimumtekst.
    - > Er moet tussen de landen een akkoord gevonden worden. Hierbij zegt men ‘*dit is het minimum waaraan je moet voldoen en je mag zelf de norm verder invullen*’.

- > M.a.w. De bepalingen van het verdrag doen geen afbreuk aan gunstigere bepalingen van het nationaal recht van de lidstaten (**Art. 41 Kinderrechtenverdrag**).
  - De 3 P's zijn bekend van het kinderrechtenverdrag. Ze geven de grondprincipes aan:
    - o Protection (bescherming).
    - o Participation (deelname): Aan besluitvorming en de mogelijkheid gehoord te worden.
    - o Provision: Het aanbrengen van ondersteunende voorzieningen bij *bv. opvoeding, onderwijs, etc.*
- ⇒ Opmerking: de VS in het enige land dat het kinderrechtenverdrag niet heeft ondertekend. Zij vinden dat de VN (Verenigde Naties) niet moeten moeien bij de opvoeding van het kind.

➤ 4 Transversale bepalingen uit het Kinderrechtenverdrag:

- Het betreffen 4 bepalingen die bij de interpretatie en implementatie van de andere artikelen betrokken moeten worden:

Art. 2	Het non-discriminatiebeginsel.
Art. 3	Belang van het kind.
Art. 6	Recht op leven, overleven en ontwikkeling.
Art. 12	Recht om een mening te uiten.

➤ Belangrijke bepalingen inzake jeugdbescherming

- Een aantal van de bepalingen in het Kinderrechtenverdrag zijn specifiek relevant voor het jeugdbeschermingsrecht.
  - > *Lees puntje 113 boek (pg 65-68) voor meer uitleg over de artikelen.*

Art. 3	Het belang van het kind. ⇒ Het poneert een van de belangrijkste principes van het jeugdbeschermingsrecht, namelijk dat het belang van het kind steeds de eerste overweging vormt bij elk te nemen maatregel.
Art. 9	Recht op contact met de ouders. ⇒ Elk kind heeft het recht om bij zijn ouders te leven en kind en ouders mogen niet tegen hun wil van elkaar gescheiden worden, tenzij dat noodzakelijk is in het belang van het kind.
Art. 12	Recht op een eigen mening en om die te uiten. ⇒ Kind dat een eigen mening kan vormen en deze mag uiten in zaken die hem aanbelangen. Lid 2 voegt daar het hoorrecht aan toe: Waarbij kinderen in alle gerechtelijke en bestuurlijke procedures die hen betreffen dit recht bezitten.
Art. 19	Recht op bescherming tegen misbruik. ⇒ De verdragsstaten moeten alle nodige maatregelen nemen ter bescherming van het kind tegen geweld & misbruik
Art. 20 + Art. 25	Bescherming van het kind in geval van plaatsing. ⇒ Art. 20 Voorziet in de bijzondere bescherming en bijstand van de staat t.a.v. het kind dat buiten zijn gezin leeft of dat in zijn belang gescheiden moet worden van zijn ouders. ⇒ Art. 25 schrijft voor dat een gedwongen plaatsing periodiek geëvalueerd moet worden.
Art. 37 + Art. 40	Rechtsbescherming voor kinderen verdacht van, vervolgd wegens of veroordeeld omwille van het begaan van een strafbaar feit. ⇒ Art. 37 bied bescherming tegen foltering of andere wrede onmenselijke of ontorende behandelingen ⇒ Art. 40 Het kind dat wordt verdacht of wordt vervolgd moet worden behandeld op een manier die geen afbreuk doet aan het gevoel van waardigheid en eigenwaarde van het kind. Hierbij worden er ook 8 rechtswaarborgen besproken, alsook het legaliteitsprincipe (geen strafbaar feit zonder wet), alsook het feit dat de plaatsing een last-resort-principe is.
Art. 39	Rechtsbescherming van het kind-slachtoffer. ⇒ Staten moeten alle passende maatregelen nemen t.a.v. het kind als slachtoffer zodat zijn herstel bevorderd wordt en hij zich opnieuw kan integreren in de samenleving.

1.2 Comité voor de Rechten van het Kind.

➤ **Toezicht op het kinderrechtenverdrag**

- Toezicht op het kinderrechtenverdrag wordt uitgeoefend door het Comité voor de Rechten van het Kind (CRK).
  - > **Art. 43 Kinderrechtenverdrag:** Het Comité bestaat uit 18 onafhankelijke experts uit verschillende lidstaten van de VN.
  - > Het CRK komt minimum 3x per jaar samen.

⇒ Hieronder worden 3 toezichtmogelijkheden besproken van het CRK.

- **Art. 44 Kinderrechtenverdrag:** Formuleren van ‘**Concluding observations**’ (slotbepalingen).
  - Verdragspartijen zijn verplicht om vijfjaarlijks een rapport in te dienen over de verwezenlijking van kinderrechten. Op basis daarvan formuleert het CRK slotopmerkingen (concluding observations), met vermelding van *positieve ontwikkelingen, aandachtspunten, suggesties, aanbevelingen, etc.*
  - Het CRK kan geen sancties opleggen of algemeen bindende uitspraken doen.
- Uitvaardigen van ‘**general comments**’ (algemene commentaren).
  - Het betreft werkdocumenten/ rapporten die over een bepaalde/ specifieke materie gaan (*bv. Onderwijs, begeleiding van minderjarigen, etc.*).
    - > De commentaren zijn interpretaties van bepalingen uit het kinderrechtenverdrag en moeten de implementatie ervan bevorderen en staten zo helpen in het nakomen van hun rapporteringsverplichtingen.
  - Voor het jeugdbeschermingsrecht is General Comment 24 (18/09/2019) over ‘*Children’s rights in the child justice system*’ het belangrijkste.
    - > Het geeft aan hoe een jeugdrechtsstelsel voor minderjarigen in overeenstemming met de wet er zou moeten uitzien.
- **Mededelingsprocedure**
  - Het betreft een mededelings-of klachtenprocedure: Kinderen of hun vertegenwoordigers kunnen schendingen van hun rechten aankaarten bij het CRK.
  - Het protocol voorziet in 2 mededelingsprocedures: (a) een individuele mededeling & (b) een optionele interstatelijke mededeling.
    - > Daarnaast creëert het ook een optionele onderzoeksprocedure, in geval van ernstige of systematische schendingen van de rechten van het kind in een staat.
  - **Art. 5 Kinderrechtenverdrag:** **De individuele mededelingsprocedure** maakt het voor personen (of groepen van personen) onder de rechtsmacht van een lidstaat, en die het slachtoffer is van een schending door de staat van de rechten genoemd in het kinderrechtenverdrag mogelijk een klacht in te dienen bij het CRK.
    - > **Art. 9 Kinderrechtenverdrag:** Als de klacht ontvankelijk is, doet het CRK de betrokken staat een voorstel tot een minnelijke schikking, waardoor het onderzoek kan worden beëindigd.
    - > **Art. 10 lid5 Kinderrechtenverdrag:** Indien een bemiddeling niet slaagt, deelt het CRK de betrokken partijen zijn standpunten mee, evenals eventuele aanbevelingen.
    - > **Art. 11 Kinderrechtenverdrag:** De betrokken staat moet binnen 6 maanden een antwoord formuleren.
  - **Art. 12 Kinderrechtenverdrag:** **De interstatelijke mededelingsprocedure** bevat de bevoegdheid van het CRK om een mededeling in ontvangst te nemen en te onderzoeken waarin een lidstaat verklaard dat een ander staat zijn verplichtingen voortvloeiend uit het Kinderrechtenverdrag niet nakomt.

2. VN-aanbevelingen inzake jeugdbescherming.

- Naast het kinderrechtenverdrag zijn er ook nog een hele reeks aanbevelingen; enkele voorbeelden:
- **Beijing Rules**
  - Bevatten een set van algemene principes en specifieke regels inzake de aanpak van jeugddelinquentie (onderzoek en vervolging, beoordeling en beschikking, residentiële en niet-residentiële behandeling, etc.).
  - Lees puntje 136 boek (pg. 77) voor meer uitleg.
- **Riyadh Guidelines.**
  - Richtlijnen met het oog op de preventie van jeugddelinquentie.
  - Lees puntje 137 boek (pg. 78) voor meer uitleg.
- **Havana Rules.**
  - Betreffen specifieke bepalingen over minderjarigen die van hun vrijheid zijn beroofd (o.a. het feit dat deze maatregel als *utimum remedium* moet gezien worden).
  - Lees puntje 138 boek (pg. 78) voor meer uitleg.

1. Instrumenten van de Raad van Europa.

- **Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (EVRM)** en het **Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM)**.
  - **EVRM** is ontwikkeld in 1950 en is bindend voor alle staten die partij zijn.
    - > Bepalingen uit het EVRM hebben ook een directe werking.
  - Het EVRM vormt een algemene grondrechtencatalogus, die slechts enkele kind-specifieke bepalingen bevat (**Art. 5 lid 1 + Art. 6 lid 1 EVRM**).
    - > Het betreft dus een algemeen mensenrechtenverdrag met bijna geen kind-specifieke bepalingen. Niettemin zijn alle andere bepalingen ook van toepassing op minderjarigen.
    - > Het betreft hier voornamelijk Burgerlijke en politieke rechten. M.a.w. het is niet Comprehensief.
  - **EHRM** houdt toezicht op de naleving van de bepalingen in het EVRM.
    - > De rechtsspraak van het EHRM wordt als een inherent onderdeel van de desbetreffende bepalingen in het EVRM beschouwd.

⇒ Kortom: Het EVRM is dus niet kind-specifiek, maar de bepalingen zijn ook van toepassing op minderjarigen.

➤ Enkele belangrijke bepalingen.

Art. 2	Recht op leven.
Art. 3	Recht op foltering en van onmenselijke of vernederende behandeling of bestraffing. ⇒ Zie <i>Bulger-case van 1999</i> .
Art. 5	Recht op vrijheid. ⇒ Zie <i>Bouamar-arrest 1988</i> .
Art. 6	Recht op een eerlijk proces. ⇒ Zie <i>Bulger-case, Zaak Salduz en Zaak Nortier</i> .
Art. 8	Recht op privé- en gezinsleven.

➤ *Bulger-case 1999 (puntje 151 boek (pg. 88))*.

- Hierbij ging het over twee 10-jarige jongens (in het VK) die een peuter van 3 jaar hadden doodgeslagen. Beiden stonden terecht voor een rechter, volgens een procedure die grotendeels verliep volgens de procedure van volwassenen.
- Hierbij kon men dan de vraag stellen of de strafrechtelijke verantwoordelijkheid ook op toepassing is voor minderjarigen?
  - > Het Hof oordeelde dat de toekenning van strafrechtelijke verantwoordelijkheid op jonge leeftijd geen schending was van art. 3.
  - > Ook het berechten van minderjarigen volgens een (openbare) procedure voor volwassenen vormt geen onmenselijke of vernederende behandeling: het hield rekening met de inspanningen die er gedaan waren om de procedure aan te passen aan de jonge leeftijd van de betrokkenen.

➤ **Art. 5 EVRM: De toegelaten vormen van vrijheidsberoving.**

- **Art. 5 lid 1 EVRM** formuleert 6 vormen van vrijheidsberoving die toegelaten zijn als ze ‘rechtmatig en langs wettelijke weg’ gebeuren. Hoewel slechts een van die vormen uitdrukkelijk toegespitst is op minderjarigen (**Art. 5 lid 1 d EVRM**), kan vrijheidsberoving van een minderjarige ook op de andere gronden uit dat artikel.
  - > **Art. 5 lid 1 d EVRM:** Het betreft hierbij zowel minderjarigen die verdacht worden van het plegen van een misdrijf, als kinderen ‘in gevaar’.
- Het is in deze context dat het Bouamar-arrest geplaatst moet worden (*puntje 154 boek (pg. 90)*):
  - > Bouamar was een minderjarige die aangehouden was wegens criminele feiten en opeenvolgende malen in een huis van arrest werd geplaatst. Maar is dit verenigbaar met Art. 5 over de voorlopige opsluiting van minderjarige?
  - > Het EHRM oordeelde dat een voorlopige plaatsingsmaatregel niet noodzakelijk een inbreuk is op het verdrag (zelfs niet als de maatregel geen opvoedingscomponent bevat).
- **Art. 5 lid 4 EVRM** haalt ook de (kwetsbare) rechtspositie van de minderjarige aan (m.b.t. de bijstand van een advocaat).
  - > De verplichte bijstand van de jongeren door een advocaat in de voorbereidende fase van de rechtspleging.

➤ **Art. 6 EVRM: Recht op een eerlijk proces.**

- Het begrip ‘strafvervolging’ van Art. 6 heeft een autonoma betekenis, waaronder dus ook reacties op jeugddelicten.
  - > Het EHRM heeft in diverse zaken dit artikel ook al toegepast in jeugddelinquentiezaken.
- *Bulger-case (puntje 157 boek (pg. 93))*.
  - > Het EHRM oordeelde dat wanneer kinderen worden vervolgd voor strafbare feiten, het essentieel van belang is dat de rechtspleging wordt aangepast (aan hun leeftijd, rijpheid, intellectuele en emotionele capaciteit, etc.)
    - » Daarbij moeten maatregelen worden genomen om voor het kind de begrijpbaarheid van de procedure (en zijn rol daarin) te bevorderen. Indien het niet gebeurd is het een schending van Art. 6 EVRM.

- Zaak Salduz (*puntje 159 boek (pg. 93)*).
    - > Hierbij wordt gesproken van een schending op het eerlijk proces (en dus Art. 6) wanneer het recht op bijstand van een advocaat wordt ontzegd (tijdens het eerste politieverhoor).
    - > Zo trad later de Salduz-wet in werking waardoor het recht op bijstand van een advocaat (zowel voor minderjarigen als voor meerderjarigen) wordt verankerd in het SW.
  - Zaak Nortier (*puntje 160 boek (pg. 94)*).
    - > Hierbij kwam het EHRM tot oordeel dat het enkele feit dat de kinderrechter ook beslissingen heeft genomen in het vooronderzoek, waaronder over de voorlopige hechtenis, nog niet maakt dat zijn onbevangenheid in het gedrang komt.
- Aanbevelingen van de Raad van Europa m.b.t. jeugddelinquentie.
- Zeer talrijk: o.a. (2008)11 *European Rules for juvenile offenders subject to sanctions or measures*.
    - > De tekst bevat aparte regels voor jongeren die een gemeenschapssanctie opgelegd krijgen. De eisen die aan dergelijke interventies wordt gesteld, worden hierin uiteengezet. Alsook wordt er aangehaald aan wat een vrijheidsberoving dient te voldoen (= kinderspecifieke eisen).

2. Instrumenten van de Europese Unie.

- **EU-verdragen en EU-Handvest Grondrechten.**
- Enkele bindende bepalingen inzake Kinderrechten
    - **Art. 3 VEU** (EU-verdrag): Europese Unie die de bescherming van de rechten het kind moet bevorderen.
    - **Art. 24 EU-Handvest Grondrechten**: Het kent uitdrukkelijk 'rechten van het kind' toe, waaronder een recht op bescherming en de zorg nodig voor het welzijn van kinderen, een recht op participatie en de belangen van het kind die als eerste overweging moeten gelden.
- ⇒ Het opnemen van kinderrechten in de doelstellingen van het VEU en in het EU-Handvest Grondrechten betekend geen bijkomende bevoegdheid voor de Unie, maar wel dat de rechten van kinderen in alle EU-wetgeving en -beleid in overweging genomen moeten worden (**Art. 6.1 lid2 EU-Handvest Grondrechten**).
- Richtlijn EU 2016/800 (11 mei 2016).
- Deze richtlijn is de enige richtlijn die uitsluitend gewijd is aan minderjarigen die verdacht of beklaagd zijn in een strafprocedure.
  - Ze bevat minimale procedurewaarborgen die de strafprocedures van de lidstaten moeten bieden wanneer minderjarigen betrokken zijn.

Art. 4 + Art. 5	Recht op informatie.
Art. 6	Recht op bijstand van een advocaat
Art. 7	Recht op een individuele beoordeling
Art. 8	Recht op medisch onderzoek in geval van vrijheidsbeneming
Art. 10 + Art. 11	Recht op de beperking van het opleggen en de duur van vrijheidsbeneming en het bevorderen van alternatieve maatregelen.
Art. 14	Recht op bescherming van de persoonlijke levenssfeer.

Hoofdstuk 1: Het beginsel; bevoegdheid van gemeenschappen.

- Situering (kijk terug deel 2).
  - De staatsvormingen (1980, 1988, 2014) hebben tot gevolg gehad dat de bevoegdheid betreffende jeugdbescherming werd overgedragen van nationale/ federale overheid naar de gemeenschappen.
  - **Art. 5 §1 II 6° BWHI** schets deze principiële bevoegdheid alsook enkele uitzonderingen (zaken die dus nog steeds een bevoegdheid van de federale overheid zijn).
- **Het beginsel:**
  - De gemeenschappen zijn bevoegd voor de jeugdbescherming (**Art. 5 §1 II 6° BWHI**).
    - > Voor de materies die niet als “jeugdbescherming” in de gewone betekenis van dat begrip kunnen worden beschouwd, wordt de bevoegdheidsverdeling niet geregeld door Art. 5 §1 II 6° BWHI, ook al hebben zij enig verband met de bescherming van jongeren in het algemeen.
    - > Om te weten wie daarvoor bevoegd is, moeten de andere bevoegdheidsverdelende bepalingen worden gehanteerd.
      - » Zo is de federale wetgever bevoegd voor het arbeidsrecht en de sociale zekerheid, met inbegrip van bijvoorbeeld de wetgeving betreffende de kinderarbeid (Art. 6 §1 VI 5°lid 12° BWHI), terwijl de gemeenschappen bevoegd zijn voor het gezinsbeleid (Art. 5 §1 II 1° BWHI), de gezinsbijslagen (Art. 5 §1 IV BWHI), de filmkeuring met het oog op toegang van minderjarigen tot bioscoopzalen (Art. 5 §1 V BWHI) en de meeste aspecten van het onderwijs (Art. 127 §1 1°lid GW).
    - > Indien geen andere bepaling uitdrukkelijk de bevoegdheid voor een bepaalde materie regelt, moet de regeling inzake ‘residuaire’ bevoegdheden worden toegepast.
      - » Zolang Art. 35 GW niet in werking is getreden, komen de residuaire bevoegdheden toe aan de federale wetgever.

1. Het begrip jeugdbescherming

- Jeugdbescherming: afbakingscriterium = **Bijzondere jeugdbijstand**.
    - Wat valt er precies onder het begrip ‘jeugdbescherming’, en welk is het criterium om uit te maken of een bepaalde materie betrekking heeft op jeugdbescherming.
    - Meestal wordt het criterium van de bijzondere jeugdbijstand naar voor geschoven.
      - > M.a.w. gaat het om bepalingen die niet strekken tot bescherming van de jeugd in het algemeen (bv. de leerplicht, gezinsbijslagen, onderwijs, toegang tot bioscopen, etc.), maar om bepalingen die door de algemeen-maatschappelijke voorzieningen niet voldoende worden beschermd.
      - > Het Hof omschrijft het als volgt: Jeugdbescherming richt zich tot een specifieke categorie van jongeren die door de algemeen-maatschappelijke en familiale voorzieningen niet voldoende worden beschermd (‘bijzonder’), en is essentieel gericht op hulp en dienstverlening (‘bijstand’).
  - In essentie betreft jeugdbescherming dus overheidsinterventies ten aanzien van 2 groepen:
    - Minderjarigen die zich in een problematische situatie bevinden (ongeacht de benaming hiervoor: bv. minderjarigen in gevaar, minderjarige in moeilijkheden, minderjarige in problematische opvoedingssituaties of in verontrustende situaties, etc.).
      - > Deze categorie vormt de doelgroep van het (bijzondere) **jeugdhulprecht**.
    - Minderjarige die worden vervolgd wegens het plegen van feiten die in het volwassenenstrafrecht een misdrijf uitmaken
      - > Deze categorie vormt de doelgroep van het **jeugddelinquentierecht**.
- ⇒ Welke bevoegdheden/ gevolgen heeft dit dan m.b.t. jeugdhulp enerzijds, en jeugddelinquentierecht anderzijds.

2. Bevoegdheid inzake jeugdhulprecht

- Bevoegdheid m.b.t. de jeugdhulp:
  - De bevoegdheid inzake jeugdhulp omvat de omschrijving, besluitvorming en uitvoering van de mogelijke **interventies** ter zake.
  - Deze bevoegdheid heeft niet alleen betrekking op de vrijwillige (sociale/-, buitengerechtelijke) overheidsinterventies, maar ook op de gerechtelijke (gedwongen) interventies.
    - > Er is dus ook de mogelijkheid van de jeugdrechter maatregelen op te leggen m.b.t. jeugdhulpzaken.

3. Bevoegdheid inzake jeugddelinquentierecht

➤ Hulpverlenend karakter?

- In hoeverre is het hulpverlenend karakter hier aanwezig: Vooral m.b.t. de aanpak van jeugddelinquentie is de vraag in hoeverre interventies nog een beschermend of hulpverlenend karakter moeten hebben om als 'jeugdbescherming' te kunnen worden beschouwd.

Aanvulling:

- Arrest van 30 juni 1988: hier kwam het criterium van het essentieel hulpverlenend karakter naar boven. Maar het was een arrest dat over jeugdbijstand (jeugdhulp) ging, en niet over jeugddelinquentie.
- In 2002 hebben we het Everberg-arrest: dit is een aparte wet die nog steeds bestaat. Deze geeft de mogelijkheid om jongeren te plaatsen (in Everberg) indien er in andere gemeenschapsinstellingen geen plaats is.
  - > Als alles vol zit, maar er is een zwaar feit gepleegd en de jeugdrechter is ervan overtuigd dat de jongeren geplaatst moet worden, dan kan die gebruik maken van het centrum te Everberg.
  - > Dit is een Vlaamse gemeenschapsinstelling geworden (na de 6^e staatshervorming), maar in het begin was het een federale instelling.
    - » Hier is dan veel discussie over geweest: zowel over de maatregel op zich maar ook over de bevoegdheid voor de federale overheid: omdat de federale overheid eigenlijk alleen bevoegd was om die wet te maken, maar niet om dat centrum op te richten (was een gemeenschapsbevoegdheid): opgave van maatregelen maar niet uitvoering van maatregelen.
    - » Met als gevolg een juridisch gevecht over de Everberg-wet.
  - > Het arbitragehof heeft in 2003 hierover een arrest gevormd en moest zich hierbij ook uitspreken over het hulpverlenend karakter. Want dit was een maatregel van maatschappelijke beveiliging indien er een gevaar was voor de maatschappelijke veiligheid indien het gaat over ernstige feiten (opsluiting gedurende een 2tal maanden ongeveer). Dus veel beschermend zat er eigenlijk niet in die plaatsingsmogelijkheid in Everberg.
    - » Daarom was er dus discussie: valt dit dan nog over het concept van de jeugdbescherming?
  - > Uitkomst: Het is jeugdbescherming, maar de uitzondering D in deze specifieke omstandigheid gaan we deze niet toepassen.
    - » Het concept jeugdbescherming belet niet dat er ook maatschappelijk beveiligde elementen in kunnen zitten
- Dit is dan ook doorgedrongen bij de 6^e staatshervorming.
  - > Naast hulpverlening nog andere finaliteiten mogelijk.
  - > Een heel duidelijke grens is er niet. Maar eigenlijk kan de grens gezien worden als het strafrecht.
    - » Het systeem van de uithandengeving kan behouden blijven. De uithandengeving betekend eigenlijk 'overdracht van het jeugddelinquentierecht naar het strafrecht'
  - > De gemeenschappen kunnen de voorwaarden bepalen, behouden en of afschaffen (*kunnen eventueel de leeftijd bepalen, etc.*), maar kunnen niet de gevolgen bepalen van de uithandengeving (*bv. Als een jongeren uit handen wordt gegeven gaat hij naar het strafrecht maar in het strafrechtelijk gebeuren kunnen ze niets zeggen*).
- Kortom (209-210): Bij de materiële bevoegdheidsoverdracht werd benadrukt dat de gemeenschappen volledig de aard van de te nemen maatregelen mogen bepalen (specifieker maatschappij-beveiligende maatregelen).
  - > De uithandengeving is een bevoegdheid van de gemeenschappen.
    - » Ze kunnen de voorwaarde, leeftijdsgrens etc. ervan bepalen (eventueel zelfs afschaffen), maar niet de gevolgen ervan (namelijk de toepasselijkheid van het strafrecht en de inhoud daarvan).
    - » *Bv. de gemeenschappen kunnen bepalen dat uithandengeving enkel mogelijk is voor de allerzwaarste feiten, maar niet dat de maximumstraf in het strafrecht 20 jaar gevangenisstraf zou zijn.*

➤ Maatschappelijke reactie op jeugddelinquentie

- De gemeenschappen hebben de volledige bevoegdheid om de "sociale reactie op jeugddelinquentie" te bepalen.
- Deze bevoegdheid geldt voor het bepalen van de maatregelen die kunnen worden genomen t.a.v. minderjarigen die een MOF hebben gepleegd, van welke instantie of overheid ze ook uitgaan (OM/ jeugdrechtbank), en ongeacht of het gaat om opvoedende of maatschappij-beveiligende maatregelen.
  - > De bevoegdheid van de gemeenschappen omvat in het bijzonder:
    - o De inhoud en de aard van de maatregelen.
    - o De hiërarchie tussen de maatregelen en de criteria die voor de keuze van de te bevelen maatregelen in acht moet worden genomen.
    - o De voorwaarden waaronder de maatregelen kunnen worden genomen.
    - o De duur van de maatregelen.
    - o De regels inzake uithandengeving.
  - > Zo worden de gemeenschappen niet alleen bevoegd voor de bindende maatregelen, maar ook voor het herstelrechtelijk aanbod.
  - > Verder krijgen de gemeenschappen ook een zekere uitvoeringsbevoegdheid t.a.v. uit handen gegeven jongeren tot de leeftijd van 23 jaar.

- ⇒ Kortom: de wetgever heeft dus de gemeenschappen de bevoegdheid willen geven om een volledig eigen versie te ontwikkelen t.a.v. het beleid dat betrekking heeft op minderjarige delinquenten, met als enige bevoegdheidsrechtelijke grens de andere bevoegdheidstoewijzingen, i.h.b. de nog steeds bestaande 5 uitzonderingen op de bevoegdheid van de gemeenschappen inzake jeugdbescherming.
- Wat met de GAS (gemeentelijke administratieve sancties)?
  - Er is een wet die zegt dat de GAS-boete kan opgelegd worden vanaf een leeftijd van 14jaar (onder een aantal voorwaarde). Dan moet de vraag gesteld worden of dit een bevoegdheid is van ‘jeugddelinquentierecht’ of niet?
  - Conclusie: het valt niet onder het begrip ‘jeugdbescherming’, maar onder ‘beleid inzake politie’ (Art. 6 §1 VIII 1°lid 1° 4°streepje BWHI).

Hoofdstuk 2: De uitzonderingen.

- 5 uitzonderingen:
  - Art. 5 §1 II 6° BWHI bepaald dat er nog steeds 5 aangelegenheden zijn die nog steeds tot het federale bevoegdheidsniveau behoren.
    - (1) Het burgerrechtelijk statuut.
    - (2) Strafbaarstelling inbreuken op jeugdbescherming.
    - (3) Jeugdgerichten: organisatie, territoriale bevoegdheid en rechtspleging.
    - (4) Uitvoering straffen uit handen gegeven jongeren.
    - (5) Ontzetting ouderlijk gezag & toezicht op sociale uitkeringen.
- ⇒ Enkele van deze uitzonderingen worden vervolgens dieper besproken.
- (1) Burgerrechtelijk statuut.
  - Situering
    - Dit betreft de regels m.b.t. het statuut van de minderjarigen en van de familie, zoals die vastgesteld zijn door het oud Burgerlijk Wetboek en de wetten tot aanvulling ervan.
- (2) Strafbaarstelling inbreuken op jeugdbescherming
  - Situering
    - Dit betreft de strafrechtelijke regels waarbij gedragingen die inbreuk plegen op de jeugdbescherming, als misdrijf worden omschreven en waarbij op die inbreuken straffen worden gesteld, met inbegrip van de bepalingen die betrekking hebben op de vervolgingen.
- (3) Jeugdgerichten: organisatie, territoriale bevoegdheid en rechtspleging.
  - De **organisatie** van de jeugdgerichten.
    - De organisatie van de jeugdgerichten betreft onder meer:
      - De inrichting en samenstelling van de jeugdrechtbanken (jeugdkamers in het hof van beroep en van de kamers voor de uithandengeving).
      - De benoemings- en opleidingsvoorwaarden voor de jeugdrechters.
      - De aanduiding van de onderzoeksrechters die belast worden met de zaken waarin minderjarigen zijn betrokken.
  - De **territoriale** bevoegdheid van de jeugdgerichten.
    - **Art. 44 Jeugdbeschermingswet:** De regeling inzake bevoegdheid ratione loci (welke rechtbank is bevoegd), werd behouden als een federale bevoegdheid om territoriale bevoegdheidsconflicten te vermijden/ voorkomen.
  - De **rechtspleging** voor de jeugdgerichten.
    - Het vaststellen van de procedureregels voor de jeugdrechtbanken blijft een bevoegdheid van de federale overheid (zelfs voor de gemeenschapsmateries).
    - Niet indien zeer nauw verbonden met de inhoudelijke bevoegdheid: hierbij zijn de ‘impliciete bevoegdheden’ van belang (**Art. 10 BWHI**): *Wanneer het betreden van een federale bevoegdheid noodzakelijk is om de eigen bevoegdheid uit te oefenen, een gedifferentieerde regeling terzake mogelijk is en de weerslag op de federale bevoegdheid slechts marginaal is, kan een gemeenschap toch een regel bepalen die onder de bevoegdheid van de federale wetgever valt.*
- (4) Uitvoering straffen uit handen gegeven jongeren.
  - Situering:
    - Dit betreft de uitvoering van de straffen uitgesproken t.a.v. minderjarigen die ene MOF hebben gepleegd en uit handen zijn gegeven, behalve voor het beheer van centra bestemd voor de opvang van die jongeren tot 23jaar.

➤ Kortom:

- Het komt erop neer dat wanneer een jongeren uit handen is gegeven, het onder het strafrecht valt. Voor de strafuitvoering t.a.v. uit handen gegeven jongeren is de federale overheid bevoegd.
- Hierbij is de regel dat tot aan de leeftijd van 23 jaar de betrokken jongeren worden opgevangen in een gemeenschapsinstelling (GI). Voor de GI's zijn de gemeenschappen bevoegd.
  - > Vanaf de leeftijd van 23jaar moeten ze naar de gevangenis.
- **Gebrekkige formulering:** Het betreft eigenlijk een uitzondering op de uitzondering. M.a.w. het gaat hier om een gemeenschapsuitzondering op de federale uitzondering.
  - > De gemeenschappen zijn bevoegd om tot 23jaar de opvang van de uit handen gegeven jongeren te verzorgen in de GI's (ze horen natuurlijk nie thuis is gewone gevangenis).
- Alsook staat er geformuleerd dat het gaat over de "uitvoering van straffen". Desondanks is dit ook van toepassing bij de voorlopige hechtenis.
  - > Een vrijheidsberoving ná definitieve uithandengeving, maar ook vóór berechting wordt uitgevoerd in GI's indien de betrokkenen jongere nog geen 23jaar is.
- **Art. 606 Sv.** Vult deze uitzondering verder aan: *De uit handen gegeven jongeren tegen wie een aanhoudingsbevel is uitgevaardigd, worden geplaatst in een 'gemeenschapscentrum voor minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd'.*
  - > Dat artikel bepaald verder dat bij veroordeling tot een gevangenisstraf, de jongeren die straf uitzitten in de strafvleugel van een dergelijk gemeenschapscentrum.
- Tot 18jaar wordt de uit handen gegeven jongeren in elk geval opgevangen in een GI.
- Vanaf de leeftijd van 23jaar worden ze in elk geval overgebracht naar of geplaatst in een gevangenis.
- Tussen de leeftijd van 18 – 23jaar is het principe dat ze worden geplaatst in een GI, maar daarop bestaan 2 uitzonderingen:
  - Wanneer het aantal plaatsen in een GI op het tijdstip van de plaatsing of later ontoereikend is.
  - Wanneer de jongeren het leven in de instelling ernstig verstoort of de integriteit van de andere jongeren of van het personeel in gevaar brengt, wordt dat in een omstandig verslag gemeld aan de minister van Justitie, die de jongere naar een gevangenis kan verwijzen.

(5) Ontzetting ouderlijk gezag & toezicht op sociale uitkeringen.

/

Hoofdstuk 4: De territoriale toepasselijkheid van de gemeenschapsdecreten inzake jeugdbescherming.

1. Jeugdhulprecht

➤ **Exclusieve territoriale bevoegdheidsverdeling:**

- De territoriale toepasselijkheid van de decreten inzake jeugdbescherming wordt bepaald door **Art. 128 §2 GW**.
    - > Het betreft dus een exclusieve territoriale bevoegdheid: In het Nederlandse taalgebied (dus niet Brussel) gelden enkel de decreten van de Vlaamse Gemeenschap, in het Franse taalgebied geldt enkel het decreet van de Franse gemeenschap.
  - Arbitragehof 11 december 1996: Het onderwerp van elke regeling die een gemeenschapswetgever uitvaardigt, moet gelokaliseerd kunnen worden binnen het gebied waarvoor hij bevoegd is, zodat iedere concrete verhouding en situatie slechts door één enkele wetgever wordt geregeld.
    - > De gekozen lokaliseringcriteria: de gezinsverblijfplaats van de minderjarige (indien geen gezinsverblijfplaats: de plaats waar de minderjarige opvoeding en onderhouden wordt).
      - » Opmerking: waar de 'gezinsverblijfplaats' is, is een feitelijke beoordeling, en is niet automatisch gelijk te stellen met het wettelijk domicilie.
- ⇒ Conclusie: het luik 'jeugdhulp' van de Vlaamse jeugdhulpwetgeving is dus enkel van toepassing op minderjarige die een familiale verblijfplaats hebben of worden opgevoed en onderhouden op een plaats binnen het Nederlandse taalgebied.
- Opmerking: Het principe van de exclusieve territoriale bevoegdheidsverdeling (het feit dat de gemeenschappen hun bevoegdheid slechts kunnen uitoefenen binnen hun taalgebied) is strijdig met **Art. 8 EVRM** (het feit dat overheden de verplichting hebben maatregelen te nemen die weinig mogelijk belastend zijn voor het gezinsleven van de betrokkenen).

- > Door de exclusieve territoriale bevoegdheidsverdeling kan men geen beroep doen op andere voorzieningen die gevestigd zijn in een ander taalgebied.

2. Jeugddelinquentierecht.

- Na de 6^e staatshervorming
  - Na de 6^e staatshervorming kwam de vraag welke regeling inzake jeugddelinquentierecht van toepassing is aangezien er 4 verschillende regelingen zijn na de 6^e staatshervorming waarbij het jeugdbeschermingsrecht dus gemeenschappelijk werd (Vlaamse gemeenschap, Franse gemeenschap, Duitstalige gemeenschap, Gemeenschappelijke gemeenschapscommissie).
  - Territoriale aanknopingscriterium gemeenschapsregering = Territoriale bevoegdheids criterium jeugdrechtbanken
    - > Het criterium dat hier gebruikt wordt is hetzelfde criterium om de **territoriale bevoegdheid van de jeugdrechtbank** te bepalen.
      - Verblijfplaats van de ouders, voogden op personen die de hoede over de minderjarige hebben.
      - Plaats waar het als misdrijf omschreven feit werd gepleegd.
      - Plaats waar minderjarige wordt aangetroffen.
      - Plaats waar minderjarige verblijft of waar de inrichting is gevestigd waaraan hij door de bevoegde instanties werd toevertrouwd.
  - Wat betekent dit dan voor Brussel en Halle-Vilvoorde?

3. Halle-Vilvoorde

- Uitgangspunt:
  - Jeugdrechtbank Brussel
    - > Halle-Vilvoorde behoort bij het Vlaamse grondgebied, maar er is geen jeugdrechtbank daar: dus de jeugdrechtbank van Brussel is hier ook voor bevoegd.
      - » Dit gebeurt dan door de Nederlandstalige afdeling in de jeugdrechtbank te Brussel.
  - Mogelijkheid van Franstalige procedure.
    - > De taalwetgeving (Taalwet van 1935) geeft de mogelijkheid om een taalwijziging te maken wanneer je een rechtzaak hebt. Je kan zeggen dat je Frans spreekt en uit Halle-Vilvoorde komt, en vragen dat de procedure ook kan gebeuren in het Frans.
    - > Die Franstalige jeugdrechter zal dan nog wel steeds de Vlaamse decreten moeten toepassen.
  - Halle-Vilvoorde behoort bij het Vlaamse gewest, maar anderzijds dus ook bij het gerechtelijk arrondissement Brussel
    - > Kortom: het is deel van het Vlaams gewest en de **Vlaamse decreten** zullen er dan ook van toepassing zijn.

⇒ Halle-Vilvoorde = Vlaams gewest, dus Vlaamse decreten.

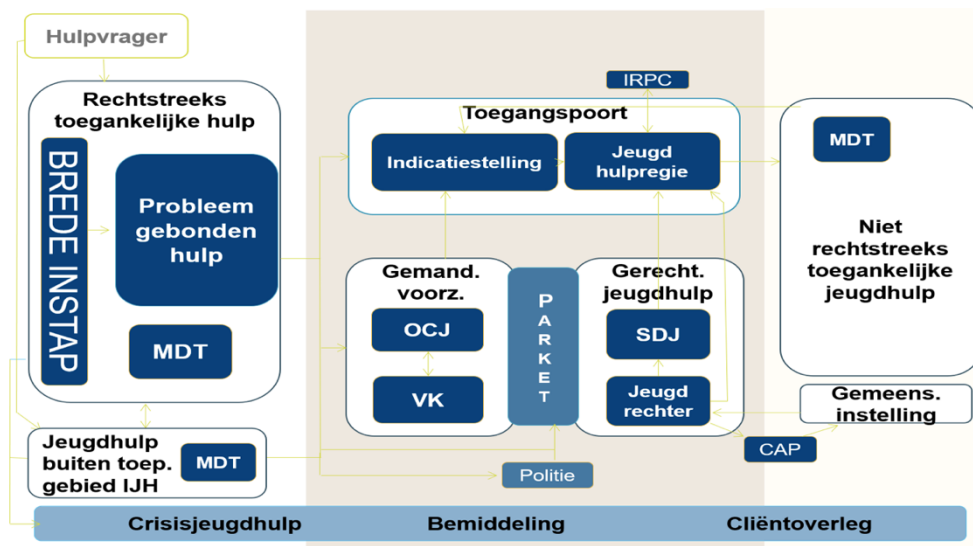
4. Brussel-Hoofdstad

- Uitgangspunten:
  - Overeenkomstig **Art. 128 §2 GW** hebben decreten inzake persoonsgebonden aangelegenheden kracht van wet in het Nederlandse taalgebied, Franse taalgebied, alsook in het tweetalig gebied Brussel-Hoofdstad "*Ten aanzien van instellingen die, wegens hun organisatie, moeten worden beschouwd als uitsluitend behorende tot de ene of andere gemeenschap*".
    - > Instellingen die tweetalig zijn georganiseerd (zoals Brussel-Hoofdstad) vallen onder de bevoegdheid van de **Gemeenschappelijke gemeenschapscommissie (GGC)** van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (**Art. 135 GW + Art. 63 BWBI**).
  - Eventueel beroep op decreten en instellingen Vlaamse & Franse Gemeenschap:
    - > Dit alles betekend ook: dat de instanties voor de vrijwillige jeugdhulpverlening in Brussel ressorteren onder bevoegdheid van de Vlaamse en Franse gemeenschap.
      - » Inwoners van Brussel kunnen zich op vrijwillige basis daartoe wenden.
    - > Wat de gedwongen t.a.v. niet-delinquente jongeren betreft, is de GGC bevoegd.
      - » Hetzelfde geldt voor de bindende maatregelen die kunnen worden genomen t.a.v. delinquente minderjarigen.

⇒ Conclusie: Op de dossiers van gerechtelijke jeugdhulp en jeugddelinquentie van minderjarigen met gezinsverblijfplaats in Brussel-Hoofdstad is dus de 'Brusselse' regering van toepassing.

⇒ Opmerkingen: In 2004 kwam de GGC pas met een ordonnantie inzake gerechtelijke jeugdhulp (terwijl de bevoegdheidsoverdracht er al was in 1980-1988).

- Situering: kijk terug [deel 2](#).
  - In deel 2 werd kort de totstandkoming besproken van het Decreet Integrale Jeugdhulp. Vervolgens gaan we hier dieper op ingaan.
- Inleidend schema:
  - In het schema staat het landschap en alle wegen van de jeugdhulp weergegeven. Stukje voor stukje zal dit schema besproken worden.

Hoofdstuk 1: Toepassingsgebied.

- Situering:
  - Het toepassingsgebied (waar, op wie en op welke sectoren is het van toepassing): Hierin kunnen we 3 elementen onderscheiden:
    - Het materiele toepassingsgebied (= interventiegronden): Over welke materie gaat het.
      - Wat zijn de redenen om jeugdhulp op gang te brengen, en wat zijn de interventiegronden voor de rechter om gerechtelijke jeugdhulp op te starten.
    - Het persoons-toepassingsgebied: de cliënten (wie?)
    - Welke sectoren en voorzieningen zijn betrokken.

⇒ Dit zijn de 3 onderdelen van het toepassingsgebied dat we gaan bespreken.

1. Cliënten

- Cliënten:
  - De integrale jeugdhulp richt zich tot: Minderjarigen, hun ouders, en in voorkomend geval ook op hun opvoedingsverantwoordelijke en de betrokken personen uit hun leefomgeving.
  - **Art. 2 besluit integrale jeugdhulp:** In de lijst van definities worde de diverse personen van het cliëntbegrip als volgt omschreven:
    - **Minderjarige:** elke natuurlijke persoon die jonger is dan 18jaar.
    - **Ouders:** de natuurlijke personen die titularis zijn van het ouderlijk gezag, of bij ontstentenis van die personen de wettelijke vertegenwoordigers.
    - **Opvoedingsverantwoordelijken:** andere natuurlijke personen dan de ouders die de minderjarige op duurzame wijze in feite onder hun bewaring hebben of bij wie de minderjarige geplaatst is door bemiddeling of ten laste van een openbare overheid (bv. pleegouders).
    - **Leefomgeving:** de natuurlijke personen (met uitzonderling van de ouders en de opvoedingsverantwoordelijke), die bij de minderjarige inwonen of met de minderjarige een familiale of bijzondere affectieve band hebben, onder wie de natuurlijke personen die in de buurt van de minderjarige wonen of met wie de minderjarige geregeld contact heeft, o.m. bij het naar school gaan of tijdens de vrijetijdsbesteding.

- Bijzondere vraag: Is hulpverlening mogelijk aan +18jarigen:
    - **Art. 18 §3 Decreet integrale jeugdhulp**: Het is mogelijk, maar er zijn enkele beperkingen/ voorwaarden:
      - > Enkel de toegangspoort kan beslissen over de jeugdhulpverlening tot de leeftijd van 25jaar.
        - » Door hiervan een taak van de toegangspoort te maken, wordt de regeling meteen **beperkt tot niet-rechtstreeks toegankelijke jeugdhulpverlening (NRTH)**.
          - ↳ Dit heeft tot gevolg dat er geen regeling is voor rechtstreeks toegankelijke jeugdhulpverlening (RTH), en dat gemandateerde of gerechtelijke jeugdhulp niet meer mogelijk is na de leeftijd van 18jaar.
      - > Bovendien moet voorrang worden gegeven aan reguliere hulpverlening voor meerderjarigen. Enkel wanneer die niet in aanmerking komt, kan de voortgezette jeugdhulpverlening worden ingezet.
    - Kortom: de bepaling maakt de toegang tot jeugdhulpverlening mogelijk tot 25jarigen (als voortzetting).
      - > Wanneer je 18 wordt is het niet zo dat de situatie ineens plots helemaal veranderd. Voor wie verdere hulpverlening nodig heeft is dus een verlenging mogelijk tot aan de leeftijd van 25jaar.
  - Bijzondere vraag: Zijn prenatale maatregelen mogelijk ter bescherming van het ongeboren kind, tijdens de zwangerschap
    - Kan je iets doen voor een kind geboren is (voor of tijdens een zwangerschap)? Hierbij gaat het dan over de gedwongen anticonceptie (wanneer de vrouw nog niet zwanger is), of over ingrijpen tijdens de zwangerschap (voor als de vrouw wel zwanger is).
    - Er bestaat op deze moment geen grondslag voor.
      - > Het Vlaamse jeugdhulprecht bevat enkel regels inzake de vrijwillige verlenging van maatregelen na de leeftijd van 18jaar, zodat louter prenatale maatregelen of een gedwongen verlenging na 18jaar op dit moment niet mogelijk zijn.
- ⇒ Wettelijke basis: **Art. 2 §1 + Art. 5 1^olid + Art. 18 §1 +78/5 Decreet Integrale Jeugdhulp. Art. 14 + Art. 26 Besluit Integrale Jeugdhulp.**

2. Sectoren en voorzieningen

- Sectoren en voorzieningen
    - Het toepassingsgebied van de integrale jeugdhulp strekt zich uit tot jeugdhulpverlening uit de volgende sectoren: (1) De bijzondere jeugdzorg, (2) de gezinszorg, (3) de zorg voor personen met een handicap, (4) het algemeen welzijnswerk, (5) de geestelijke gezondheidszorg, (6) de centra voor leerlingenbegeleiding = CLB's, (7) pleegzorg.
      - > In feite valt bijna de hele sector van de bijzondere jeugdzorg onder de integrale jeugdhulp, terwijl voor alle andere sectoren het enkel de jeugdhulpverlening betreft, en niet bijvoorbeeld de kinderopvang of de hulpverlening aan volwassenen.
      - > M.a.w.: in de sectoren is niet altijd alles gevat onder de term 'integrale jeugdhulp' (bv. de *Centra Geestelijke Gezondheidszorg (CGG)*; zij hebben een jongerenwerking dat er onder valt, maar ze hebben ook een werking voor volwassenen en ouderen en deze valt er natuurlijk niet onder).
    - Er zijn dus heel diverse en verscheiden voorzieningen, diensten en organisaties die de jeugdhulp concreet aanbieden en uitvoeren. Ondanks de term 'integrale jeugdhulp' blijven de jeugdhulpaanbieders grotendeels geregeld in 'sectorale' wetgevingen.
      - > De sectoren hebben allemaal een aparte wetgeving (bv. *erkenningsvoorwaarden*).
  - Jeugdhulpverleners buiten de integrale jeugdhulp
    - Er zijn ook diensten/ instellingen die niet onder de opsomming van de 7 sectoren/voorzieningen vallen, maar die ook wel jeugdhulp verlenen (in brede zin).
      - > *Huisarts, arts-specialist (neuroloog, kinderpsychiater...), K-diensten, jeugdwerk, straathoekwerk, drughulpverlening, zelfstandig paramedicus (logopedist, kinesist, psycholoog...), privaat paramedisch team (bv. logopedist + kinesist + psycholoog + ...), OCMW's, Fedasil, adoptiediensten, etc.*
    - Het zijn m.a.w. niet-onderdelen van de integrale jeugdhulp die wel jeugdhulp aanbieden.
    - Enkele opmerkingen hierbij:
      - > **Art. 3 §2 Decreet integrale jeugdhulp** verleent de Vlaamse Regeling de mogelijkheid om het toepassingsgebied van de integrale jeugdhulp uit te breiden naar andere vormen van jeugdhulpverlening. Dat is voorlopig enkel gebeurd voor de diensten maatschappelijk werk van de ziekenfondsen.
      - > Er kan ook een overeenkomst gesloten worden met jeugdhulpverleners buiten de integrale jeugdhulp voor het aanleveren van (diagnostische) gegevens en voor de 'jeugdhulpregie'. Hiermee wordt bedoeld dat zij ingeschakeld kunnen worden in de uitvoering van de jeugdhulpverlening. Diezelfde mogelijkheid bestaat t.a.v. personen of voorzieningen die buiten het grondgebied van de Vlaamse Gemeenschap zijn gevestigd.
- ⇒ Wettelijke basis: **Art. 3 §1 + Art. 4-5 + Art. 78/1-78/8 Decreet Integrale Jeugdhulp. Art. 3-8 Besluit integrale Jeugdhulp.**

3. Interventiegronden

➤ Materieel: Meervoudig interventiebeprij (i.p.v. POS)

- Het Decreet Integrale Jeugdhulp integreert een groot deel van de vrijwillige en gerechtelijke jeugdbijstand. Het POS-begrij wordt vervangen door een meervoudig interventiebeprij.
  - **De vraag/ behoefte aan jeugdhulp:** Dit betreft de algemene omschrijving van de reikwijdte van de integrale jeugdhulp (Art. 5 + 6).
  - **Verontrustende situaties (VOS):** Dit als interventiegrond voor de gemandateerde voorzieningen (Art. 32- 43) en voor de gerechtelijke jeugdhulpverleningen (Art. 47-58).
  - **Maatschappelijke noodzaak:** Als bijkomend criterium voor de interventie van de gemandateerde voorzieningen (Art. 32-43).
  - **Crisissituaties:** Als interventiegrond voor de crisisjeugdhulpverlening (Art. 44).
- Samenvattend:

Vraag/ behoefte jeugdhulp	→	Algemeen
VOS	→	Gemandateerde jeugdhulp + Gerechtelijke jeugdhulp
Maatschappelijke noodzaak	→	Gemandateerde jeugdhulp
Crisissituatie	→	Crisisjeugdhulp

➤ Het historische “POS-begrij”.

- Sinds 1 maart 2014 hebben we afscheid genomen van het POS-begrij (problematische opvoedingssituatie).
  - > Wat de achtergrond en inhoud van het POS-begrij betreft, lees puntje 262 + 263 boek pg. 155-157.
  - > Kortom: het POS-begrij was erg ruim omschreven waardoor er een gebrek was aan wettelijke toetsingscriteria.
- Het POS-begrij is vervangen door het VOS-begrij.
  - > Desalniettemin is het VOS-begrij veeleer een evolutie van het POS-begrij dan een radicaal ander begrij.

➤ Het begrij “VOS”

- Een nieuw centraal begrij is dat van de Verontrustende situatie (VOS), omschreven in Art. 2 §1 54° Decreet Integrale Jeugdhulp: *“Een situatie die de ontwikkeling van een minderjarige bedreigt doordat zijn psychische, fysieke of seksuele integriteit of die van een of meer leden van zijn gezin wordt aangetast of doordat zijn affectieve, morele, intellectuele of sociale ontplooiingskansen in het gedrang komen, waardoor het aanbieden van jeugdhulpverlening maatschappelijk noodzakelijk kan zijn”.*
- Ten opzichte van het POS-begrij houdt het VOS-begrij enkele accentverschillen in:
  - > De ontwikkeling van de minderjarige wordt als centraal ankerpunt genomen.
  - > Er wordt ook verwezen naar de integriteit van de gezinsleden van de minderjarige.
  - > Er is een verruiming van ‘opvoedingssituatie’ naar ‘situatie’ tout court.
  - > Er is een perspectiefverschuiving; Waar het POS-begrij de situatie zodanig problematiseerde, plaatst het VOS-begrij de ‘verontrusting’ op de voorgrond (hetgeen meer lijkt te wijzen op de interpretatie die de maatschappij of hulpverleners aan de situatie geven).
  - > Link die wordt gelegd tussen het VOS-begrij en het begrij ‘maatschappelijke noodzaak’ (= MaNo): de bedreigende situatie kan jeugdhulpverlening maatschappelijk noodzakelijk maken. De inschatting of er werkelijk spraken is van maatschappelijke noodzaak, komt toe aan de ‘gemandateerde voorzieningen’ (Art. 32- 43): het ondersteuningscentrum jeugdzorg (OCJ) en de vertrouwenscentra kindermishandeling (VK’s).
- Een aantal aspecten van het POS-begrij blijven wel gelden voor het VOS-begrij:
  - > *De feitelijke en concrete beoordeling van de totaalsituatie met haar situationele, pedagogische en relationele componenten; de afwezigheid van elke schuldnotie; de drempelvoorwaarde dat het moet gaan om complexe, ernstige en niet incidentele problemen zodat een louter risico niet volstaat.*
- Enkele voorbeelden uit de rechtspraak voor wat als verontrustende situatie moet worden verstaan en die dus een gerechtelijk ingrijpen kunnen rechtvaardigen:
  - > *Detentie van de moeder, een vechtscheiding gepaard met contactweigering of ouderverstoring, ernstig schoolverzuim, instabiliteit van de ouders door druggebruik of geweld, een onveilig en fluctuerend opvoedingsmilieu, een ernstige psychiatrische problematiek, etc.*

➤ Het begrij Maatschappelijke noodzaak (= MaNo).

- Maatschappelijke noodzaak verwijst naar de interventieplicht van de overheid in verontrustende situaties.
- Art. 2 §1 34° Decreet integrale jeugdhulp: *“De kwalificatie die na het onderzoek, vermeld in artikel 34, door de gemandateerde voorziening aan een verontrustende situatie wordt gegeven en die de noodzaak vastlegt om jeugdhulpverlening in te schakelen”.*
- Maatschappelijke noodzaak betreft een inschatting van de VOS en het daaraan verlenen van een ‘officiële’ kwalificatie. Hierdoor komt vast te staan dat het noodzakelijk is om jeugdhulpverlening in te schakelen.
  - > Het laat dus toe om meer dringend op te treden in de richting van ‘gemandateerde’ jeugdhulpverlening indien gene instemming van de betrokkenen wordt bereikt, of van de ‘gerechtelijke’ jeugdhulpverlening indien dat niet het geval is.

- Maatschappelijke noodzaak is bijgevolg ook de beschouwen als een voorwaarde voor het optreden van de gemandateerde voorzieningen en als een voorwaarde voor de doorverwijzing van een zaak door het OCJ of VK naar het OM.
  - > Na een dergelijke doorverwijzing is het geen voorwaarde meer die moet worden afgetoetst om gerechtelijke jeugdhulpverlening te vorderen of op te leggen: in de vorderingsgronden van gerechtelijke jeugdhulpverlening (**Art. 47**) komt de voorwaarde van ‘maatschappelijke noodzaak’ niet meer terug.
    - » Dat heeft tot gevolg dat de inschatting van maatschappelijke noodzaak door de gemandateerde voorziening als zodanig niet voor rechtelijke controle vatbaar is.
- Ter ondersteuning van de hulpverleners betreffende het vage begrip MaNo werd de ‘signaallijst verontrustende leefsituaties’ ontwikkeld.
  - > Dit is een lijst die 25 intersectorale signalen bundelt die kunnen wijzen op een verontrusting.

Hoofdstuk 2: Recht op jeugdhulp.

1. Recht op jeugdhulp.

- **Recht op jeugdhulp.**
  - **Art. 6 lid1 Decreet Integrale jeugdhulp:** *“Binnen het beschikbare jeugdhulpaanbod hebben elke minderjarige met een jeugdhulpvraag of -behoefte, en elke ouder of opvoedingsverantwoordelijke, maximaal recht op jeugdhulp zoals bedoeld in het decreet”.*
- **Beperkingen:**
  - *“Binnen het beschikbare jeugdhulpaanbod”.*
    - > M.a.w. Het betekent dat wanneer er een wachtlijst is, je dit recht op jeugdhulp niet kan invoeren om toch een plaats af te dwingen, want het gaat dus over het beschikbaar aanbod. Dit maakt dus dat het recht niet subjectief afdwingbaar is.
    - > Art. 6 verplicht de jeugdhulpaanbieders of de overheid niet om waar nodig het bestaande aanbod uit te breiden, waardoor geen antwoord wordt geboden op problemen van tekorten aan aanbod en of wachtlijsten.
  - *“Jeugdhulp als vermeld in dit decreet”.*
    - > Het heeft dus betrekking enkel op hetgeen er geregeld is in dat decreet, en dus niet alles.
    - > Het recht op jeugdhulpverlening wordt mogelijk gemaakt door, en situeert zich binnen de hulpgarantie in de rechtstreekse en niet-rechtstreekse toegankelijke jeugdhulpverlening. Het recht op jeugdhulp heeft betrekking op het aanbod van de toegangspoort en van de gemandateerde voorzieningen.
- ⇒ **Opmerking:** Het recht op jeugdhulp in hoofde van de ouders en opvoedingsverantwoordelijken is beperkt tot hun jeugdhulpvraag of -behoefte die verband houden met de opvoeding of ontwikkeling van de minderjarige.
- **Waar heb je dan wel recht op:**
  - Diensten van de toegangspoort en gemandateerde voorzieningen.
    - > Het heeft dus betrekking op de door het Decreet Integrale Jeugdhulp zelf georganiseerde organen en instrumenten waarmee de cliënt zelf in contact komt: (a) de toegangspoort en de gemandateerde voorzieningen (b) de indicatiestelling, jeugdhulpregie en het onderzoek ‘MaNo’.
    - > *Concrete voorbeelden hiervan: Art. 21: Het verrichten van een indicatiestelling en opstellen van een verslag daarover door het team indicatiestelling. Art. 26 §1: Verschillende verrichtingen van jeugdhulp regie, zoals inschrijven op de intersectorale registratielijst of een jeugdhulpverleningsvoorstel door het team jeugdhulpregie. Art. 41: een gesprek met de betrokkenen tijdens het MaNo-onderzoek.*
  - Verplichtingen jeugdhulpaanbieders.
    - > De jeugdhulpaanbieders uit de betrokken sectoren moeten zich engageren binnen de integrale jeugdhulp om zo verplichtingen t.a.v. de cliënt te waarborgen.
    - > *Enkele voorbeelden: Art. 10: het opstellen van een ondersteuningsplan. Art. 26 §1 lid1 6° + §3 laatste zin: onmiddellijke uitvoering van niet rechtstreeks toegankelijke jeugdhulpverlening in dossiers met de hoogste prioriteit. Art. 30 lid1 3° en 4°: aanwezigheid van een coördinator in complexe dossiers en overgaan tot overleg of bemiddeling vóór de stopzetting van jeugdhulpverlening zonder wederzijdse toestemming.*
  - Toegang tot dossier, periodieke evaluatie, inspraak, etc.
    - > Er zijn ook rechtstreekse bepalingen die het recht toekennen.
    - > *Enkele voorbeelden: Art. 46 + Art. 77: Recht op toegang tot het dossier. Art 37: Periodieke evaluatie.*
    - > Daarnaast bepalen andere artikelen een toegang van de jeugdhulp-cliënt tot bepaalde instanties of procedures: *Art. 29: de toegangspoort. Art. 30 lid3: kosteloze bemiddeling. Art. 33 §1 2° + Art. 42 §1 lid2 4°: het ondersteuningscentrum jeugdzorg of een vertrouwenscentrum kindermishandeling. Art. 44 §1 lid2: crisisjeugdhulpverlening.*

- > **Art. 24:** Een jeugdhulp-cliënt heeft ook recht op een tweede indicatiestelling als hij niet akkoord gaat met de inhoud van een indicatiestellingsverslag.
- » **Art. 28:** Hij heeft ook recht op een versnelde indicatiestelling en toewijzing in een reeks gevallen.

Hoofdstuk 3: Basisprincipes.

➤ Situering:

- Het decreet integrale jeugdhulp bevat vrij uitgebreide bepalingen betreffende de visie, doestellingen en basisprincipes omtrent de integrale jeugdhulp.
  - > Het gaat hierbij om 'programmatorische' bepalingen met weinig normatieve inhoud. Hiermee wordt bedoeld dat uitvoeringsbesluiten een concrete normatieve inhoud moeten geven aan deze decreetbepalingen (**Art. 104**).
  - > **Art. 103:** De decreetbepalingen fungeren voor de jeugdhulpaanbieders ook als erkennings- en subsidiëeringsnormen.
- ⇒ Wettelijke basis: **Art. 5-10, 30-31, 45-45/3, 67, 75 en 103-104 Decreet Integrale Jeugdhulp. Art. 12, 13, 50 en 75 Besluit Integrale Jeugdhulp.**

1. Belangrijkste principes.

➤ Missie en doelstellingen

- De missie en doelstellingen worden omschreven in **Art. 5 lid1 + Art. 8 Decreet integrale Jeugdhulp**: 2 bepalingen:
  - **Vraaggerichtheid:** Niet aanbod-gestuurd maar vraaggericht werken.
  - **Intersectorale samenwerking:** Het stimuleren van deze intersectorale samenwerking, zowel tussen concrete voorzieningen in een bepaalde regio, alsook op beleidsniveau.
- Indien jeugdhulp nodig is, moet tijdig toegang worden georganiseerd, gaan jeugdhulpaanbieders een gezamenlijk engagement aan om jeugdhulp op maat en flexibel in te zetten. Participatie van de cliënten en integrale aanpak van de situatie zijn van groot belang.
- **Art. 67 lid1:** Voor de implementatie van die doelstellingen kan de Vlaamse Regering, binnen de beschikbare begrotingskredieten, middelen toekennen.

➤ Werkingsprincipes

(1) Cliënt- en contextgerichtheid.

- > De cliënt wordt centraal geplaatst. Hierbij wordt ook gekeken naar de context van de cliënt.
- > De hulpverlening moet vertrekken van en aansluiten bij de hulpvraag of behoefte van de cliënt (vraaggericht). Daarbij wordt ook rekening gehouden met de cliëntkenmerken: *cultuur, socio-economische status, handicap, godsdienst, ideologie, etc.*

(2) Eigen kracht en participatie.

- > De hulpverlening moet de eigen krachten van de cliënt en zijn context maximaal inzetten en versterken.
- > Op deze manier houdt het principe een aspect van subsidiariteit in, en is het tegelijkertijd ook een werkingsprincipe dat gericht is op het verhogen van participatie in de hulpverlening.
- > *Voor meer info lees puntje 284 2° boek pg 170.*

(3) Subsidiariteit en scheiding.

- > Subsidiariteit: Indien een set van (gelijkwaardige) maatregelen voor handen is, moet gekozen worden voor de maatregel die het minst ingrijpend is en zo kort mogelijk van duur is.
  - » De professionele hulpverlening is maar in te zetten als een hulpbehoefte de eigen kracht van de cliënt en zijn context overstijgt.
- > Scheiding: heeft betrekking op het feit dat er een scheiding is tussen de vrijwillige en gerechtelijke jeugdhulp. Men moet proberen om zaken vrijwillig te regelen/ af te handelen omdat dit een sterkere voedingsbodem heeft in tegenstelling tot wanneer iets wordt gedwongen/ wordt opgelegd.
  - » De gerechtelijke jeugdhulpverlening mag slechts tussenkomen wanneer vrijwillige jeugdhulp niet (onmiddellijk) mogelijk blijkt en maatregelen noodzakelijk zijn.
  - » **Art. 6 Decreet Bijzondere Jeugdbijstand + Art. 75 Decreet Integrale Jeugdhulp:** Wanneer een dossier wordt overgemaakt van de vrijwillige naar de gerechtelijke afhandeling is ook een gegevensoverdracht nodig. De scheiding impliceert dat deze gegevensoverdracht niet mag gebeuren. Desondanks is in de Decreten opgenomen dat het wel mag, indien de betrokkenen daarmee instemt.

- ⇒ Deze 3 werkingsprincipes worden ook de '**vermaatschappelijking**' genoemd. Dit betekent dat de integrale jeugdhulp meer moet ingebouwd worden, meer moet genormaliseerd worden in de maatschappij, en niet gezien mag worden als een apart eilandje.

(4) Continuïteit.

- > Het betreft dus de continuïteit van de hulpverlening. Breuken in de hulpverlening moeten worden vermeden.
- > Dit is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van alle jeugdhulpaanbieders. Er wordt verwacht dat ze instaan voor: passende doorverwijzing, trajectbegeleiding en naadloze overgang naar andere vormen van hulpverlening.
  - » In complexe dossiers met verschillende jeugdhulpaanbieders moet één van hen als coördinator optreden.
- > Enkele opmerkingen hierbij:
  - » Bij aanmelding van een cliënt bij de toegangspoort of een gemandateerde voorziening blijft de aanmelder mee verantwoordelijk voor de jeugdhulpverlening tijdens de afhandeling van die aanmelding.
  - » De vertrouwenspersoon van de minderjarige krijgt een belangrijke rol als vaste aanspreekpersoon. Deze wordt systematisch geïnformeerd en betrokken. Hij krijgt het mandaat ook om jeugdhulpaanbieders aan te spreken, de belangen van de minderjarige te verdedigen, bemiddeling en overleg te initiëren en de situatie te volgen.

(5) Efficiëntie en effectiviteit.

- > Efficiënte en effectieve uitvoering van de hulpverlening.

(6) Vertrouwelijkheid.

- > Er moet vertrouwen zijn tussen de actoren van de integrale jeugdhulp en de cliënten met wie zij werken.
- > **Art. 7 Decreet Integrale Jeugdhulp** legt hierbij een geheimhoudingsplicht op. Overtredingen hiervan kunnen ook strafrechtelijk gesanctioneerd worden. Het is op die manier gelijkaardig aan het beroepsgeheim van **Art. 458 Sw.**

➤ Respect kinderrechten

- **Art. 5 lid3 eerste zin Decreet Integrale Jeugdhulp**: We vinden ook een bepaling terug dat de integrale jeugdhulp op elk moment de bepalingen van het Kinderrechtenverdrag moet respecteren.

Hoofdstuk 4: Vrijwillige Jeugdhulpverlening.

➤ Situering.

- De opbouw van de jeugdhulpverlening in het kader van de integrale jeugdhulp heeft onder meer tot doel om jeugdhulpcliënt tijdig en makkelijk toegang te verlenen tot (vrijwillige) jeugdhulpverlening.
- Die toegang wordt uitgedrukt in de klassiek geworden ‘5B’s’ staande in **Art. 11 lid2 Decreet Integrale jeugdhulp** (*Bruikbaarheid, bereikbaarheid, beschikbaarheid, begrijpbaarheid, betaalbaarheid*).

➤ De vrijwillige jeugdhulpverlening.

- In de **vrijwillige jeugdhulpverlening** is het de bedoeling zo snel mogelijk en in zo weinig mogelijk stappen aan een hulpvraag het minst ingrijpende en meest geschikte hulpaanbod te koppelen (**Art. 11 lid3 Decreet Integrale jeugdhulp**).
  - > Er geldt hiervoor een zgn. ‘**brede instap**’.
- Het hulpaanbod wordt uitgedrukt in **modules** en kan bestaan uit **rechtstreeks toegankelijke jeugdhulpverlening** (RTH) of **niet rechtstreeks toegankelijke jeugdhulpverlening** (NRTH).
  - > Deze laatste is enkel toegankelijk via een intersectorale **toegangspoort** (ITP).
- Voor **crisisjeugdhulpverlening** wordt een bijkomend aanbod uitgebouwd.
- Zo nodig wordt **bemiddeling** en **cliëntoverleg** georganiseerd.
- De jeugdhulpcliënt heeft in heel het proces de mogelijkheid zich door een **vertrouwenspersoon** te laten bijstaan.

⇒ Al deze elementen worden vervolgens dieper besproken.

1. Vrijwilligheid en instemming.

➤ Vrijwilligheid en instemming.

- Instemming is een basisvereiste bij de vrijwillige jeugdhulpverlening.
- Op de instemmingsvereisten zijn **2 uitzonderingen**:
  - Wanneer het gaat om gerechtelijke jeugdhulp. Hierbij is geen instemming vereist aangezien het gaat om iets dat opgelegd wordt door een rechter (*bv. een gedwongen maatregel*).
  - Een aantal activiteiten die de CLB’s uitoefenen (i.h.b. de ‘leerplichtbegeleiding’ in het kader van de controle op de leerplicht).

➤ Wie moet instemmen:

- De personen die moeten instemmen zijn degene ‘tot wie de jeugdhulpverlening zich richt’. Concreet (2):
  - De **minderjarige zelf vanaf 12jaar**.
    - » Voor de -12jarige geldt een hoorrecht, alsook een instemmingsvereiste indien de betrokkene tot een redelijke beoordeling van zijn belangen in staat is.

- » Het is aan de hulpverlener om op een weloverwogen wijze in te schatten of de minderjarige voldoende matuur is om zijn instemming te kunnen verlenen
- De **ouders** van de minderjarigen, en in voorkomend geval de **opvoedingsverantwoordelijken**.

➤ **Gemotiveerde afwijking** is mogelijk in het belang van de minderjarige.

- Dit gaat over het feit dat wanneer het dringend is, en je kan niet meteen iedereen bereiken voor de toestemming, je via deze weg toch al hulp kan opstarten en zo gaandeweg de toestemming dient te verkrijgen.
- **Art. 6 lid6 Decreet Integrale Jeugdhulp**: Het betreft dus een afwijking op de instemmingsvereiste. Deze afwijking is enkel mogelijk in het belang van de minderjarige, wanneer de instemming omwille van omstandigheden niet onmiddellijk kan worden verleend en in afwachting dat ze wordt verleend. In die gevallen is afwijking mogelijk op voorwaarde dat:
  - 1° De afwijking genotuleerd wordt;
  - 2° De afwijking gemotiveerd wordt;
  - 3° In de motivering wordt verwezen naar het belang van de minderjarige waarbij duidelijk wordt omschreven over welk belang van de minderjarige het gaat;
  - 4° In de motivering wordt aangetoond dat het mogelijke werd gedaan om de werkelijke instemming te verkrijgen.

⇒ Wettelijke basis: **Art. 5-6 Decreet Integrale jeugdhulp. Art. 6 §3 + Art. 9 §2 Decreet leerlingenbegeleiding.**

⇒ Principe: Er moet worden aangenomen dat de instemmingsvereiste niet enkel geldt bij de totstandkoming van de vrijwillige jeugdhulpverlening, maar dat die tijdens de hele duur van de hulpverlening moet blijven bestaan.

➤ **Rekbaar**: range van 'zelfgevraagd' tot 'net-niet-geweigerd'

- Het vrijwillige karakter van de hulpverlening is een essentieel kenmerk van de niet-gerechtelijke jeugdhulpverlening. Toch moeten we bewust zijn van het feit dat 'vrijwillige hulpverlening' een rekbaar begrip is: gaande van zelfgevraagde tot niet-geweigerde hulpverlening.
  - > Zelfgevraagd: Het kunnen bijvoorbeeld de ouders zijn die een kreet uitbrengen om jeugdhulp.
  - > Niet-geweigerde: Je kan iemand hebben die helemaal geen zin heeft in jeugdhulp, maar dat de hulpverlener toch van oordeel is dat er hulp nodig is. deze kan dan zeggen: *"Als je niet toestemt, dan ga ik het dossier naar een gemandateerde voorziening sturen en dan moeten zij maar kijken of ingrijpen nodig is of niet en deze kan dan hulpverlening opleggen, dus zou je toch nog eens niet nadenken en gewoon instemmen..?"*
- Daarom wordt er ook vaak gesproken van 'vrijwillig aanvaarde jeugdhulp' i.p.v. vrijwillige jeugdhulp.
  - > Zeker in het geval van tussenkomst van een gemandateerde voorziening, spreekt men vaak van een 'aanklampende hulpverlening'.
    - » Het achterwege blijven van een instemming kan immers, via het tussenstation van de gemandateerde voorzieningen of wanneer er spraken in van hoogdringendheid, leiden tot een gedwongen, rechterlijke interventie als er spraken is van een verontrustende situatie.

2. Brede instap.

➤ **Brede instap.**

- Er wordt een onderscheid gemaakt tussen de 'brede instap' voor personen met een jeugdhulpvraag, en de 'probleemgebonden hulp'.
- 'Brede instap' betreft het aanbieden van **3 kernopdrachten**:
  - Instaprocedure (*onthaal, vraagverheldering, aanbodverheldering, hulpverleningsvoorstel, (door)verwijzing*).
  - Kortdurende hulp.
  - Informatieverstrekking.
- Met de brede instap weten degene die mogelijk jeugdhulpvragen hebben, waar ze terecht kunnen voor informatie, korte hulp en doorverwijzing.
  - > Het is geschikt voor alle hulpvragen, los van enige probleemkenmerken. Het zal dus veeleer gaan over informatieverstrekking, dan over echte hulpverlening.
- In de praktijk wordt dit aangeboden door diensten die **laagdrempelig** en veelal breed bekend zijn:
  - > *Bv. Jongerenadviescentrum (CAW), CLB's, het JAC (jongerenadviescentrum), Kind en Gezin, etc.*

⇒ Wettelijke basis: **Art. 2 §1 5° + Art. 11 lid4 Decreet integrale jeugdhulp. Art. 15 Besluit Integrale Jeugdhulp.**

➤ **Probleemgebonden hulp.**

- Wanneer er nood is aan echte hulpverlening voor probleemgebonden hulpvragen, is er de probleemgebonden hulp.
- Deze is vrij toegankelijk: rechtstreeks of via brede instap.
- Het betreffen heel uiteenlopende modules.
- *Bv. Vluchthuis (CAW), Opvangcentra (CAW), Centrum voor kindzorg en gezinsondersteuning, Thuisbegeleiding (VAPH), Contextbegeleiding, Centrum geestelijke gezondheidszorg, etc.*

3. Modulering.

➤ Situering

- Modulering is iets dat over alles sectoren heen gaat. Je ziet op de foto 2 sectoren, en de blokjes zijn modules van de hulpverlening.
- Dit heeft men ingevoerd om duidelijk te maken wat elke organisatie juist doet.
  - > Het komt dus voor dat dezelfde soorten hulpverlening plaatvindt over verschillende sectoren heen.
- De modules moet je zien als een soort uniforme taal gesproken over de verschillende sectoren heen. Hierbij heeft men 11 kenprocessen (functies) gedefinieerd.
  - > 11 basisconcepten van de integrale jeugdhulpverlening. Deze moeten elke voorziening binnen de eigen sector concretiseren (in modules).
  - > Voorbeelden hiervan: *Contextbegeleiding laagintestief/ Ondersteunende begeleiding/ Handelingsgerichte diagnostiek/ Verblijf -12-jarigen/ Verblijf 5dagen per week/ etc.*

➤ Modules:

- Een van de 'bakens' van integrale jeugdhulp is het aanbieden van de jeugdhulpverlening in modules (Art. 13), die als een soort van gemeenschappelijke taal worden beschouwd.
- Modules kunnen nog het beste worden omschreven als: Afgelijnde pakketjes van hulp.
  - > Een wat ingewikkeldere definitie is terug te vinden in Art. 2 §1 38° Decreet integrale Jeugdhulp: "Een duidelijk afgelijnde eenheid van jeugdhulpverlening op basis van de hulpvraag, aangeboden door een jeugdhulpaanbieder, gebaseerd op één typemodule, die afzonderlijk, gelijktijdig of consecutief en op een manier waarbij de flexibiliteit met andere eenheden van jeugdhulpverlening gewaarborgd is, kan worden aangeboden".
- De opdeling van het hulpaanbod in modules moet ervoor zorgen dat zowel de hulpvrager als de hulpverlener een transparant zicht krijgt op het hulpaanbod over de sectoren heen, én dat er een hulpverleningspakket op maat van elke cliënt kan worden samengesteld.
  - > Hulpverleners kunnen zo cliënten gericht doorverwijzen naar een zorgaanbod dat zo goed mogelijk bij hun vragen en noden aansluit.
- Door modulering van het jeugdhulpaanbod beschikt het beleid bovendien ook over een objectievere basis om een zicht te krijgen op de jeugdhulpverlening (en bijvoorbeeld te kunnen oordelen over eventuele tekorten in het aanbod).
  - > De uniforme vertaling van het aanbod maakt een vergelijkende analyse ervan mogelijk, wat moet leiden tot een regionale en intersectorale afstemming m.b.t. de vorm, inhoud en modaliteiten van dat hulpaanbod.

➤ Modulering:

- Modulering staat dan voor het proces waarbij jeugdhulpaanbieders de door hen aangeboden jeugdhulpverlening beschrijven in termen van modules, waarbij gebruik wordt gemaakt van één intersectoraal begrippenkader.
    - > In het **Moduleringsbesluit Integrale Jeugdhulp van 9 december 2005** heeft het gemeenschappelijke begrippenkader en de werkwijze van de modulering vastgelegd.
    - > Daarbij worden 'functies' gebruikt. **Art. 1 21° Moduleringsbesluit:** *Functie = een specifiek kernproces van jeugdhulpverlening dat de hoofdactiviteit of hulpactiviteit van de typemodule weergeeft.*
      - » Eigenlijk gaat het om basisonderdelen van jeugdhulpverlening.
    - > **In Bijlage I Moduleringsbesluit** staan **11 functies** die worden onderscheid en beschreven: *Brede instap/ info & advies/ diagnostiek/ begeleiding/ behandeling/ bemiddeling/ training/ hulpcontinuïteit/ verblijf/ dagopvang/ bijstand.*
  - De sectorale administraties beschrijven het jeugdhulpverleningsaanbod in hun sector in Typemodules.
    - > Typemodules zijn afgelijnde eenheden van jeugdhulpverlening, gebaseerd op één functie of op een specifiek omschreven kernproces van hulpverlening.
    - > Voorbeelden van typemodules bij de bijzondere jeugdbijstand: *lees puntje 300 boek pg 180.*
  - Vervolgens beschrijft elke hulpvoorziening haar eigen aanbod in modules. Die zijn gebaseerd op één typemodule en geven hierin invulling van o.a. door de concrete acties (inhoud) en de doelgroep aan te geven.
    - > Iedere module bevat essentiële informatie: Wat biedt en aan, voor wie, op welke manier en waar.
- ⇒ Wettelijke basis: **Art. 2 §1 38° en 53° + Art. 13 Decreet Integrale Jeugdhulp. Art. 1-6 Moduleringsbesluit Integrale Jeugdhulp.**
- ⇒ Om te bepalen of we ons situeren in de rechtstreeks- of niet-rechtsstreek toegankelijke jeugdhulpverlening, is een weging van de modules essentieel.

4. Rechtstreeks en niet rechtstreeks toegankelijke jeugdhulpverlening.

➤ Situering.

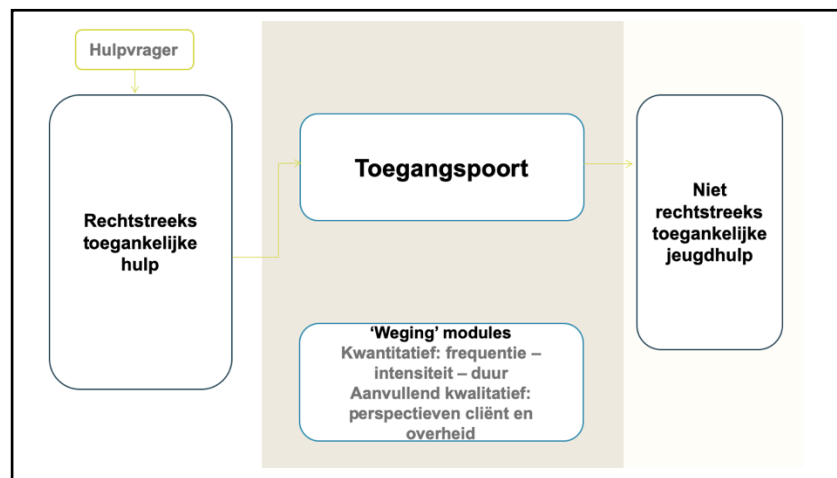
- In het tijdperk vóór de invoering van de integrale jeugdhulp: In de meeste sectoren konden cliënten zich gewoon tot de daarin actieve diensten en voorzieningen wensen.
  - > Maar in de sectoren van de zorg aan personen met een handicap en van de bijzondere jeugdbijstand was het aanbod niet vrij toegankelijk.
  - > Daar moesten cliënten eerst via een verwijzingsinstantie passeren: *De comités voor bijzondere jeugdzorg voor de bijzondere jeugdbijstand, en De provinciale evaluatiecommissies voor de gehandicaptenzorg.*
- Met de invoering van de Integrale jeugdhulp werden beide verwijzingsinstanties vervangen door één intersectorale toegangspoort.
  - > Bovendien wordt het onderscheid tussen vrije en gereguleerde toegang tot het hulpaanbod niet meer sectoraal bepaald, maar door een **weging van de modules**.
  - > Dat onderscheid wordt gemaakt voor alle modules, behalve voor de modules die worden ingezet in een hulpprogramma (**Art. 2 §1 20° Decreet Integrale Jeugdhulp**).

➤ Onderscheid tussen rechtstreeks en niet-rechtstreeks toegankelijke jeugdhulpverlening.

- De achterliggende reden voor het onderscheid tussen RTH en NRTH, is dat men jeugdhulpverlening met een grote impact op de levensstijl van de personen tot wie ze zich richt, selectief wil inzetten.
- De hulp die het minst ingrijpt in de leefsituatie van de cliënt moet rechtstreeks toegankelijk zijn.
  - > Het criterium om tot een onderscheid te komen is aldus de mate van ingrijpende van de hulp en niet het behoren tot een bepaalde sector.

➤ Weging van de modules.

- De opdeling in RTH en NRTH gebeurt dus op basis van een **FID-weging** met volgende kenmerken:
  - Frequentie: Het gemiddeld aantal hulpverlenende contacten in een welbepaalde periode (*van éénmalig tot een volledige week*).
  - Intensiteit: De gemiddelde duur van één hulpverlenend contact (*aantal uur op 24uur*).
  - Duur: De gemiddelde duur waarvoor de module wordt aangeboden (*van 1 dag tot meer dan 2jaar*).
- De weging houdt rekening met de kenmerken en hun gewichten (in punten uitgedrukt), overeenkomstig **Bijlage II Moduleringsbesluit**.
  - > De grens ligt hierbij op 180 punten.

➤ Kortom:

- Er wordt dus een FID-weging gemaakt: Er worden punten gegevens op basis van de 3 kenmerken (Frequentie, Intensiteit en duur), dit in overeenstemming met **Bijlage II Moduleringsbesluit**.
  - > *Bv. Frequentie van 2 keer per maand krijgt een score van 60punten.*
- De weging heeft als doelstelling te kijken naar hoe zwaar een module is.
  - > Wanneer deze te zwaar is, ga je een soort 'ticket' moeten krijgen om van die hulpverlening gebruik te mogen maken en is een vrije toegang dus niet mogelijk.
- M.a.w. onder de 180 punten is er een vrije toegang (en situeer je links van het schema), boven de 180 punten (=zwaar), is er dus geen rechtstreekse toegang (en situeer je rechts van het schema).

⇒ Wettelijke basis: **Art. 12-16 Decreet Integrale Jeugdhulp. Art. 7-11 en bijlage II Moduleringsbesluit Integrale Jeugdhulp.**

4.1 Rechtstreeks toegankelijke Jeugdhulpverlening.

➤ Situering.

- Het grootste deel van de jeugdhulpverlening is rechtstreeks toegankelijk. Deze RTH is bereikbaar via verschillende wegen. Deze worden vervolgens besproken.

(a) Brede instap.

- De brede instap werd hierboven al besproken (zie puntje 2): De cliënt die via de brede instap wordt doorverwezen naar de meest passende hulp.
- Bv. Modules aangeboden door de CGG's en CKG's, CAW's, CLB's, Kind en gezin, etc.

(b) Probleemgebonden hulp.

- De probleemgebonden hulp werd ook hierboven als besproken (zie puntje 2): Er is nood aan hulpverlening die probleemgebonden is.

(c) Multidisciplinaire teams.

- Voor diagnostiek en voorstel van indicatiestelling.
  - > Zij stellen een diagnose op om te weten wat er aan de hand is en wat hierbij passende hulpverlening is.
  - > Het is ook nodig wanneer je naar de zwaardere NRTH gaat: wanneer de stap naar de toegangspoort gemaakt moet worden, is een diagnose dus nodig.
- Diverse teams qua expertise en specialisatie.
  - > Hulpverleners kunnen deze diagnose zelf opstellen, maar wanneer het om complexere situaties gaat kan me dus ook een grondige diagnosestelling vragen een de MDT.
- Erkende diensten binnen of buiten toepassingsgerichte integrale jeugdhulp.
  - > Sommige instanties hebben een erkenning als MDT.

➤ De RTH, samenvattend:

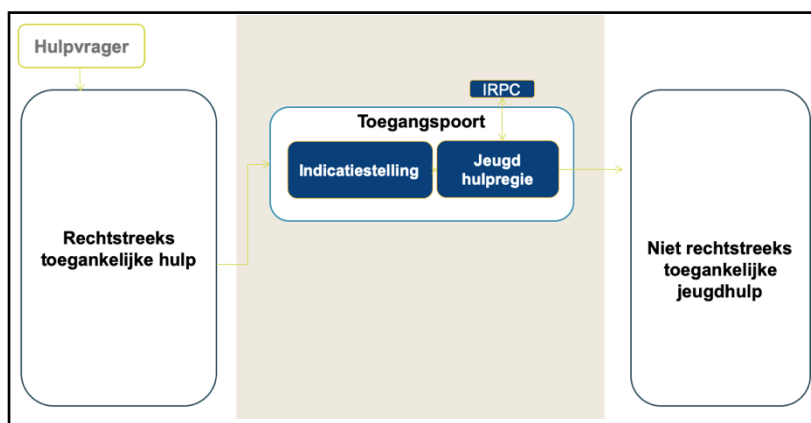
4.2 Niet-rechtstreeks toegankelijke jeugdhulpverlening.

➤ NRTH

- De 'zwaardere' jeugdhulpverlening is niet rechtstreeks toegankelijk. Deze kan pas worden verkregen met een 'jeugdhulpverleningsbeslissing' van de toegangspoort.
- Kortom gaat het dus over hulpvragen met een ingrijpende ondersteuningsnood, die enkel via tussenkomst van de toegangspoort bereikbaar zijn.
- Enkele voorbeelden: *Langdurige pleegzorg, Gehandicaptenzorg, residentiële jeugdzorg, internaat, etc.*

⇒ Deze toegangspoort gaan we vervolgens dieper bespreken.

5. Toegangspoort.

5.1 Algemeen.

- Intersectorale toegangspoort (ITP).
  - Het Decreet Integrale Jeugdhulp maakt de uitvoering van de niet rechtstreeks toegankelijke jeugdhulpverlening afhankelijk van de beslissing van de Intersectorale Toegangspoort (ITP).
    - > De ITP werkt onafhankelijk van de personen en voorzieningen die jeugdhulpverlening aanbieden.
- ⇒ Wettelijke basis: **Art. 17 + 18 + 55 Decreet integrale jeugdhulp. Art. 36 + 41 Besluit Integrale Jeugdhulp.**
- Taken
  - In beginsel moet de ITP alle aanvragen voor NRTH ontvangen en daarover **beslissen** volgens een bepaalde procedure. Op dit beginsel zijn echter wel enkele afwijkingen:
    - De ITP kan niet verwijzen naar het aanbod van de gemeenschapsinstellingen.
    - In geval van gerechtelijke jeugdhulpverlening blijft de beslissingsbevoegdheid bij de jeugdrechter of jeugdrechtbank (*maar is er wel een vorm van samenwerking in de concrete zoektocht naar niet-rechtstreeks toegankelijke jeugdhulpverlening*).
    - Wat ‘individuele materiële bijstand’ (hulpmiddelen gefinancierd vanuit de sector van de gehandicaptenzorg) betreft (**Art. 6 2° + Art. 8 3° VAPH-Decreet**): Hier heeft de ITP slechts een beperkte opdracht.
      - » **Art. 18 §2** bepaald dat het ITP enkel de aanvraag kan ontvangen.
      - » **Art. 36 Besluit integrale Jeugdhulp**: ITP kan wel de indicatiestelling verrichten.
      - » Voor de verdere afhandeling is het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap (VAPH) bevoegd.
  - De opdrachten van de ITP is niet beperkt tot het nemen van **jeugdhulpbeslissingen**. De ITP doet ook aan **capaciteitsbeheer** en het **wachtbeheer** van de NRTH.
    - > In het licht hiervan zijn de jeugdhulpaanbieders verplicht tot overleg met de ITP en tot het tijdig doorgeven van vrijgekomen plaatsen.

5.2 Organisatie.

- Organisatie ITP.
  - Er is een ITP per ‘regio integrale jeugdhulp’: In totaal zijn er **5 toegangspoorten**.
    - > *Antwerpen, Brugge, Gent, Hasselt, Leuven.*

5.3 Aanmelding.

- De aanmelding door jeugdhulpaanbieders en jeugdhulpverleners.
  - De aanmelding van een dossier bij de ITP, met het elektronische **A-document**, kan in beginsel enkel gebeuren door jeugdhulpaanbieders en jeugdhulpverleners (personen en voorzieningen die jeugdhulp aanbieden).
  - Uit het ‘vrijwillige’ karakter van de jeugdhulpverlening, georganiseerd door de ITP, vloeit voort dat aanmeldingen gebeuren met instemming en betrokkenheid van de cliënten.
    - > Toch laat **Art. 23 lid1 2° Besluit Integrale Jeugdhulp** toe een aanmelding te doen zonder uitdrukkelijke instemming. Hierbij moet de aanmelder aangeven waarom de instemming niet werd verkregen.
    - > Deze mogelijkheid kan enkel betrekking hebben op de situaties bedoeld in **Art. 6 lid6 Decreet Integrale Jeugdhulp** (betreffende de afwijking van noodzakelijke instemming in het belang van de minderjarige).
- De aanmelding door jeugdhulpcliënten zelf.
  - In uitzonderlijke gevallen kunnen jeugdhulpcliënten (*de minderjarige (12 jaar of oordeelsbekwaam), ouders of opvoedingsverantwoordelijken*) zich zelf rechtstreeks wenden tot de ITP om de toekenning van jeugdhulpverlening aan te vragen.
  - Daarvoor gelden 3 cumulatieve voorwaarden:
    - De jeugdhulpcliënt heeft een hulpvraag gesteld in de RTH of NRTH, maar deze hulpvraag is niet beantwoord/geweigerd (om een andere reden dan de volledige bezetting van de capaciteit).
    - De jeugdhulpcliënt kan aantonen dat er een poging tot bemiddeling heeft plaatsgevonden (d.w.z. er is een vraag tot bemiddeling gesteld, maar ze heeft niet kunnen plaatsvinden of heeft niet geleid tot een conflictoplossing).
    - De jeugdhulpcliënt zijn niet betrokken bij een procedure bij het ondersteuningscentrum jeugdzorg of bij het vertrouwenscentrum kindermishandeling.
- De aanmelder.
  - De aanmelder, zoals bepaald in **Art. 31 §1 Decreet Integrale Jeugdhulp**, blijft tijdens de afhandeling van de aanmelding (door de ITP of gemandateerde voorzieningen) mee verantwoordelijk.
    - > Dit heeft met het concept van continuïteit te maken: De aanmelder moet tijdens de procedure ook verantwoordelijk blijven voor de opvolging van de cliënt.

- Concreet houdt de verantwoordelijkheid in dat de aanmelder de cliënt en andere jeugdhulpverleners moet betrekken bij de aanvraag, tijdens de behandeling van de aanvraag de communicatie verzorgt en de jeugdhulpverlening coördineert.
  - > De verantwoordelijkheid wordt overgedragen (aan een multidisciplinair team, een gemandateerde voorziening of een sociale dienst) indien deze worden betrokken bij het aanmeldingsproces.

⇒ Wettelijke basis: **Art. 18 + 20 + 29 + 30 Decreet Integrale Jeugdhulp. Art. 21 – 25 Besluit Integrale Jeugdhulp.**

5.4 Indicatiestelling.

➤ De indicatiestelling

- De toegangspoort heeft twee opdrachten waarvan de indicatiestelling de eerste is.
- De indicatiestelling heeft betrekking op 3 aspecten: het bepalen van de behoefte van jeugdhulpverlening (1), het bepalen van de wenselijke hulpverlening (2), en het bepalen van de urgentie daarvan (3).
  - > De indicatiestelling moet hierbij ook de basisprincipes van de integrale jeugdhulp respecteren: maximaal rekening houden met de eigen mogelijkheden van de cliënten, kiezen voor de minst ingrijpende jeugdhulpverlening bij gelijke effectiviteit, en in geval van uithuisplaatsing in eerste instantie pleegzorg overwegen.
- De indicatiestelling gebeurt op basis van de hulpvraag en de beschikbare gegevens. Het verloopt in overleg met de cliënt.
  - > Er kunnen ook bijkomende gegevens gevraagd aan de aanmelder of een erkend multidisciplinair team (MDT).
    - » De MDT's zijn belast met het aanleveren van diagnostieken, het aanmelden van minderjarigen bij de ITP en het overmaken van een voorstel van indicatiestelling in termen van typemodules.
    - » 3 soorten voorzieningen worden beschouwd als erkende MDT's:
      - Centra voor ontwikkelingsstoornissen (COS).
      - Onthaal- observatie en oriëntatiecentra (OOOC).
      - Observatie- en behandelingscentra (OBC).
- De indicatiestelling moet gebeuren binnen de 30dagen na de aanmelding
- Welke hulpverlening wenselijk is, moet op dit moment nog worden beoordeeld onafhankelijk van het beschikbare jeugdhulpaanbod.
  - > Dit is bewust gedaan om een beeld te krijgen van de hulpvraag en de theoretische wenselijke hulpverlening, en de eventuele verschillen tussen dat beeld en het bestaande hulpaanbod.
- Het indicatiestellingsverslag beschrijft de wenselijke hulpverlening in de vorm van typemodules.
- Naast de beslissing over de indicatiestelling beslist het team indicatiestelling in voorkomend geval ook over:
  - De wenselijkheid en grootte van het persoonlijke-assistentiebudget (PAB) in de gehandicaptenzorg; dat kan enkel indien een erkend multidisciplinair team een dergelijk PAB heeft voorgesteld.
  - De voortzetting voor jeugdhulpverlening tot 25jaar.

⇒ Wettelijke basis: **Art. 21 – 24 Decreet integrale Jeugdhulp. Art. 26 – 36 Besluit Integrale Jeugdhulp. MB 7 oktober 2015.**

➤ Negatief besluit

- Cliënten die niet akkoord gaan met de inhoud van het indicatiestellingsverslag of met het oordeel geen indicatiestelling te verrichten, hebben de mogelijkheid een tweede indicatiestelling aan te vragen.
  - > Deze wordt dan verricht door een team van een andere regio (te kiezen door de cliënt).
  - > Vervolgens kunnen de cliënten kiezen welk van de twee indicatiestellingsverslagen ze willen laten bezorgen aan het team jeugdhulpregie.

⇒ Op basis van de indicatiestelling gaat het dossier naar het tweede team binnen de toegangspoort: het team jeugdhulpregie.

5.5 Jeugdhulpregie.

➤ De jeugdhulpregie

- De tweede taak van de ITP's is de jeugdhulpregie, hetgeen betekent dat de geïndiceerde hulp (het indicatiestellingsverslag met typemodules, of het verzoek van de jeugdrechter) wordt omgezet in concrete jeugdhulpverlening.
  - > Bepaling van een of meer modules (die zo nauw mogelijk aansluiten bij de geïndiceerde jeugdhulpverlening).
  - > Inschrijving op de intersectorale registratielijst.
  - > Bijstand van de cliënt bij het zoeken naar een jeugdhulpaanbieder die de module kan realiseren.
- De jeugdhulpregie moet snel verlopen: binnen 15 werkdagen na ontvangst van het indicatiestellingsverslag moet minstens een eerste jeugdhulpverleningsvoorstel worden geformuleerd.

⇒ Wettelijke basis: **Art. 26 – 28 Decreet Integrale Jeugdhulp. Art. 37 – 49 Besluit Integrale Jeugdhulp. B.VL. Regl. 9 oktober 2015**

➤ **Jeugdhulpverleningsbeslissing**

- Het team jeugdhulpregie neemt jeugdhulpverleningsbeslissingen, waarin de overeengekomen modules worden vastgelegd.
  - > Deze beslissing wordt bezorgd aan de aanmelder, de cliënt, en in voorkomend geval de jeugdhulpaanbieder die de hulpverlening zal uitvoeren.
- In beginsel worden de beslissingen **chronologisch** genomen naargelang de indicatiestellingen.
  - > Het eerst vrijgekomen aanbod komt dus in beginsel (behoudens prioritering) toe aan de langst wachtende.
- Er geldt **geen opnameplicht** voor jeugdhulpaanbieders (behoudens enkele uitzonderingen).
  - > Zij kunnen dus bepalen wie ze toelaten en of opnemen om te begeleiden.
- Wel wordt van de jeugdhulpaanbieders verwacht dat ze maximaal meewerken aan de realisatie van de indicatiestelling in concrete modules.
  - > Een jeugdhulpaanbieder die daaraan niet kan of wil meewerken moet dat motiveren t.a.v. het team jeugdhulpregie en de cliënten.
- Als er verschillende jeugdhulpaanbieders zijn, wordt een van hen als coördinator aangewezen.
- De jeugdhulpaanbieder meldt de opstart van de jeugdhulpverlening, binnen 2 werkdagen aan het team jeugdhulpregie.

➤ Hulp niet meteen beschikbaar.

- Het is natuurlijk mogelijk dat de geïndiceerde hulp niet (meteen) beschikbaar is, in dat geval kan het team jeugdhulpregie de volgende drie acties ondernemen:
  - Wanneer het hulpaanbod niet onmiddellijk beschikbaar is, kan het team een **jeugdhulpverleningsvoorstel** opmaken.
    - › Dit houdt in: uitvoering bij eerstvolgende plaats.
    - › Het voorstel vermeldt de relevante modules en de vermoedelijke wachttijd
  - Wanneer het hulpaanbod niet uitvoerbaar is, wordt het dossier bezorgd aan de **Intersectorale Regionale Prioriteitencommissie (IRPC)**.
    - › De IRPC beslist bij gewone meerderheid over de prioritering van dossiers, maar streeft wel consensus na.
  - Voor dossiers met de hoogste prioriteit kan het team jeugdhulpregie zelfs de opdracht geven aan de jeugdhulpaanbieders om binnen de beschikbare capaciteit een of meer modules uit te voeren.
    - › De hoogste prioriteit wordt toegekend aan dossiers:
      - Niet uitvoering na IRPC: Dossiers die ondanks overleg (tussen de cliënten, de team jeugdhulpregie en jeugdhulpaanbieders) niet heeft geleid hebben tot de uitvoering van de geïndiceerde jeugdhulpverlening, en die daardoor een prioritair toe te wijzen hulpvraag zijn geworden.
      - Noodsituatie gehandicaptenzorg: Dossiers waarvoor hulpverlening uit de gehandicaptensector is geïndiceerd en waarbij de minderjarige in een noodsituatie verkeert.
      - Hoogdringende VOS-maatregel jeugdrechter: Dossiers waarin de jeugdrechter een hoogdringende maatregel heeft bevolen.

➤ **Prioritering**

- De prioritering is een belangrijke opdracht voor het team jeugdhulpregie en de IRPC. Daarvoor gelden 2 basiscriteria:
  - Het gaat om een minderjarige die al gebruikmaakt van NRTH, en die wil overstappen naar een andere jeugdhulpaanbieder (voor dezelfde module).
  - Het gaat om een broer of zus van de minderjarige die al gebruikmaakt van niet NRTH, tenzij het niet aangewezen zou zijn om hen samen gebruik te laten maken van het aanbod van dezelfde jeugdhulpaanbieder.
- Andere elementen die kunnen meespelen bij een prioritering:
  - De inschatting of de integriteit van de minderjarige in gevaar is.
  - De inschatting van de aanwezigheid van een netwerk voor de minderjarige en van de eigen krachten in het netwerk
  - De inschatting van het effect van de lopende jeugdhulpverlening.
  - De inschatting van de al verleende hulpverlening.
- Op basis van bovenstaande criteria en overwegingen wordt beslist welke dossiers met dezelfde typemodules prioritair zijn, rekening houdende met het aantal vrijkomende plaatsen voor die typemodule.
- De cliënten worden op de hoogte gebracht van de prioritering. Als zij dan niet ingaan op een aangeboden module, verliest het dossier het statuut van '*prioritair toe te wijzen hulpvraag*'.

⇒ Wat tot nu toe besproken werd is het reguliere systeem. Maar er is ook een systeem voor crisissituaties, waarbij er moet gezocht worden naar een onmiddellijke maar tijdelijke oplossing

6. Crisisjeugdhulpverlening.

➤ **Crisissituatie**

- Onder 'crisisituatie' verstaan we: een acuut beleefde noodsituatie waarin onmiddellijk hulp moet worden geboden.
- Het omgaan met een crisisituatie: er moet een onmiddellijke oplossing worden gevonden voor een situatie die zonder interventie dreigt de escaleren of noodlottig dreigt af te lopen.
  - > Er moet in dergelijke omstandigheden worden gezocht naar een onmiddellijke maar in tijd beperkte tussenkomst (om vervolgens de overgang naar de 'reguliere' jeugdhulpverlening te maken).

➤ **Crisisjeugdhulpverlening**

- In beginsel kunnen alleen hulpverleners (*dus niet enkel jeugdhulpaanbieders, maar ook huisartsen en straathoekwerkers*) en jeugd magistraten zich hiertoe richten:
  - > Als ze worden geconfronteerd met een crisisituatie en ze niet tijdig zelf tot een gepaste oplossing kunnen komen.
- Cliënten kunnen enkel uitzonderlijk rechtstreeks beroep doen op het crisisaanbod:
  - > Als ze worden geconfronteerd met een crisisituatie en ze zich zelf op dat moment niet kunnen wenden tot een (reguliere) hulpverlener.
- In sommige voorzieningen zijn er crisisbedden: een deel van de capaciteit wordt voorbehouden voor crisis hulp.

➤ **Hulpprogramma**

- De jeugdhulpaanbieders werken gezamenlijk een hulpprogramma crisisjeugdhulpverlening uit, dat bestaat uit:
  - (1) Een centraal permanent crisismeldpunt: Een team van jeugdhulpaanbieders dat een eerste neutrale toetsing doet van de aangemelde crisisituatie en dat consult kan aanbieden aan de aanmelders.
    - » Dat meldpunt moet permanent telefonisch bereikbaar zijn.
    - » Een dergelijk meldpunt kan alleen worden opgenomen door een CAW of een CKG.
  - (2) Ambulante of mobiele crisisinterventie: Een aanbod van onmiddellijke en kortdurende stressverlagende interventies.
  - (3) Ambulante of mobiele crisisbegeleiding: Een begeleidingsaanbod aan huis of in een jeugdhulpvoorziening.
  - (4) Crisisopvang: Een aanbod van verblijf in een jeugdhulpvoorziening.

⇒ Wettelijke basis: **Art. 2 §1 9° en Art. 44 Decreet Integrale Jeugdhulp. Art. 73 – 74 Besluit integrale Jeugdhulp. Art. 5 – 6 en 20 Besluit Private Voorzieningen. MB 24 Februari 2014.**

7. Bemiddeling en cliëntoverleg.

➤ **Situering**

- Continuïteit van de hulpverlening is een belangrijk principe van de integrale jeugdhulp waartoe bemiddeling en cliëntoverleg bijdragen.
- De methodieken kunnen ingezet worden vooraleer hulpverlening wordt stopgezet als dat niet in onderling overleg gebeurt, of op vraag van de cliënt.
- Beide zijn kosteloos en moeten vlot toegankelijk zijn voor die cliënt.

➤ **Het cliëntoverleg:**

- Het cliëntoverleg bestaat uit een overleg van alle betrokken jeugdhulpaanbieders (en andere hulpverleners), in aanwezigheid van de cliënten.
- Het overleg wordt voorgesteld door een onafhankelijke voorzitter.
  - > De voorzitter is dus onafhankelijk, d.w.z. dat het niet iemand is dat betrokken is bij de hulpverlening.
- De bedoeling is om in complexe situaties de jeugdhulpverlening te coördineren en de continuïteit ervan te bewaken.
- Het resulteert in een werkplan dat wordt opgelegd door een hulpcoördinator.
  - > Deze hulpcoördinator is een van de betrokken jeugdhulpverleners, aangesteld in samenspraak met de cliënt.

⇒ Het gaat hier eigenlijk om een situatie waarbij men in de hulpverlening vastzit, en er heel vele betrokkenen zijn. Dan kan dus een dergelijk overleg georganiseerd worden.

➤ **Bemiddeling:**

- Bemiddeling kan worden aangevraagd door een partij die betrokken is in een conflict.
  - > Het betreft steeds bemiddeling tussen cliënten en jeugdhulpaanbieders, of tussen de minderjarige en zijn ouders of opvoedingsverantwoordelijken.
- Ten aanzien van de toegangspoort, de gemandateerde voorzieningen of de sociale dienst kan bemiddeling niet worden ingezet.
- De bemiddeling beoogt een door de partijen gedragen en gedeelde oplossing voor het conflict.
  - > Dat kan inhouden dat hulpverlening wordt opgeschort, voortgezet, aangepast of stopgezet.

- Bemiddeling tussen de cliënten en de jeugdhulpaanbieders gebeurt onder leiding van een bemiddelaar, in geval van conflict en onenigheid.
  - > Deze bemiddelaar is een onafhankelijk iemand die een specifieke opleiding hiervoor heeft genoten.
- ⇒ Om de vrijwilligheid en vertrouwelijkheid van het cliëntoverleg en de bemiddeling te garanderen, is uitdrukkelijk bepaald dat de gegevens die in het kader daarvan worden uitgewisseld, niet kunnen worden gebruikt door een gemandateerde voorziening bij het “onderzoek maatschappelijke noodzaak”.

⇒ Wettelijke basis: **Art. 30 Decreet Integrale Jeugdhulp. Art. 51 – 51/4 Besluit Integrale Jeugdhulp.**

8. Vertrouwenspersoon minderjarige.

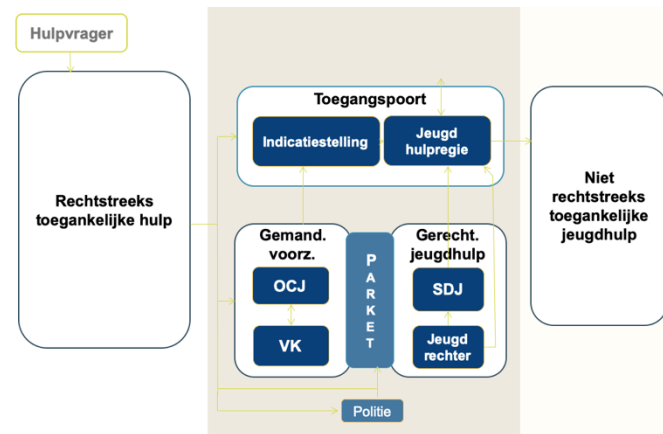
- Vertrouwenspersoon voor de minderjarige.
  - De vertrouwenspersoon krijgt in de integrale jeugdhulp de rol van ‘vast aanspreekpersoon’ voor minderjarige.
    - > Dit doorheen het hele traject van de jeugdhulpverlening (althans voor zolang de minderjarige dit wenselijk acht).
  - **Art. 31 §2 Decreet Integrale Jeugdhulp:** de vertrouwenspersoon kan op elk moment: jeugdhulpaanbieders aanspreken, de belangen van de minderjarige verdedigen, bemiddeling en cliëntoverleg initiëren en de situatie opvolgen.
  - Anderzijds wordt hij ook op de hoogte gebracht van alle beslissingen over jeugdhulpverlening aan de minderjarige.
  - Wie mag deze rol opnemen: **Art. 24 Decreet Rechtspositie Minderjarigen:**
    - > Meerderjarige,
    - > Die niet rechtstreeks berokken zijn (*bv. in een gezinsproblematiek kan het niet de moeder zijn*).
    - > Die ondubbelzinnig zijn aangeduid door de minderjarige (uitzonderlijk door een jeugdhulpvoorziening).
      - » De minderjarige kiest deze persoon dus zelf, of een voorziening wijst iemand aan indien de minderjarige er niet toe in staat is.
  - De jeugdhulpaanbieders moeten de cliënten informeren over de mogelijkheid voor de minderjarige ondersteund te worden door een vertrouwenspersoon.
  - De vertrouwenspersoon moet zich bij elk optreden ‘legitimeren’, hetgeen betekent dat hij een bewijs moet kunnen voorleggen dat hij als vertrouwenspersoon voor de minderjarige optreedt.
- ⇒ Wettelijke basis: **Art. 31 §2 Decreet Integrale Jeugdhulp. Art. 24 Decreet Rechtspositie Minderjarigen. Art. 76 Besluit Integrale Jeugdhulp.**

9. Vertrouwenspersoon ouders.

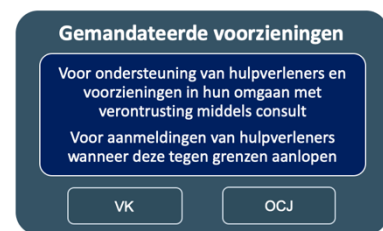
- Vertrouwenspersoon voor de ouders.
  - Ook de ouder (of opvoedingsverantwoordelijke) van de minderjarigen heeft het recht om zich in alle contacten met de jeugdhulp en de sociale dienst te laten bijstaan door een vertrouwenspersoon.
    - > Die persoon kan hen ook bijstaan bij de uitoefening van het toegangsrecht tot het dossier.
  - In tegenstelling tot wat het geval is bij de minderjarigen, is de essentiële rol van die vertrouwenspersoon het verlenen van bijstand.
    - > Hij beschikt niet over zelfstandige actiemogelijkheden (zoals het initiëren van bemiddeling en cliëntoverleg), en wordt hij evenmin automatisch door de jeugdhulpactoren op de hoogte gebracht van beslissingen.
  - De vertrouwenspersoon zelf verschilt ook van die van de minderjarige
    - > Het moet gaan om een meerderjarige persoon, die niet rechtstreeks betrokken is bij de jeugdhulpverlening.
    - > Hij of zij beschikt over een uittreksel uit het strafregister dat een model 2 omvat.
    - > Hij of zij moet op ondubbelzinnige wijze zijn aangewezen door de ouder of opvoedingsverantwoordelijke.
  - Ook hij of zij moet zich bij elk optreden legitimeren.
- ⇒ Wettelijke basis: **Art. 2/1 en 77 §3 Decreet Integrale Jeugdhulp.**

Hoofdstuk 5: Gemandateerde Jeugdhulpverlening in Verontrustende situaties.

- **Situering**
  - De gemandateerde jeugdhulp is een andere toegangsweg naar de jeugdhulp.
  - Deze situeert zich een beetje tussen de vrijwillige en de gerechtelijke (gedwongen- jeugdhulp).
    - > Maar we zitten hier dus nog wel steeds in het vrijwillige luik, maar weet dat het principe van 'vrijwilligheid' rekbaar is. Er zal hier dan ook al vaker spraken zijn van *bv. aandringen, proberen te overtuigen, etc.*

- **De gemandateerde voorzieningen**
  - Wat bedoelt men nu met die gemandateerde jeugdhulp: Het is jeugdhulp die opgestart wordt door een gemandateerde voorziening.
  - Een mandaat is een bepaalde opdracht/taak die je krijgt en waarbij er een erkenning is. Dit concretiseert zich hier via 2 voorzieningen die een mandaat hebben gekregen een bepaald onderzoek te doen en te kijken of er Jeugdhulp noodzakelijk is (MANO), en of er smaken is van een verontrustende situatie (VOS).
    - > Het zijn dus 2 voorzieningen:
      - VK: vertrouwenscentrum kindermishandeling
      - OCJ: Ondersteuningscentrum jeugdzorg.

⇒ Het VOS-begrip (en de MANO) zijn dus van belang bij de gemandateerde jeugdhulp. Daarom worden de begrippen hier nog eens kort overlopen. Zie ook [Deel 5, Hoofdstuk 1 puntje 3 \(boek puntje 261 – 267, pagina 155-161\)](#).

- **VOS:**
  - **Definitie: Art. 2 Decreet Integrale Jeugdhulp:** *"Een situatie die de ontwikkeling van een minderjarige bedreigt doordat zijn psychische, fysieke of seksuele integriteit of die van een of meer leden van zijn gezin wordt aangetast of doordat zijn affectieve, morele, intellectuele of sociale ontplooiingskansen in het gedrang komen, waardoor het aanbieden van jeugdhulpverlening maatschappelijk noodzakelijk kan zijn."*
  - **De maatschappelijke noodzaak** waar men het over heeft wordt ook nog verder omschreven: *"De kwalificatie die na onderzoek door een gemandateerde voorziening aan een verontrustende situatie wordt gegeven en die de noodzaak vastlegt om jeugdhulpverlening in te schakelen."*

⇒ Het VOS-begrip is ingevoerd met het decreet van 2013. Voordien in voorgaande wetgeving werd er gebruik gemaakt van een POS-begrip (problematische opvoedings situatie).

- **Het oude POS-begrip**
  - *"Een toestand waarin de fysieke integriteit, de affectieve, morele, intellectuele of sociale ontplooiingskansen van minderjarigen in het gedrang komen, door bijzondere gebeurtenissen, door relationele conflicten, of door de omstandigheden waarin zij leven"*.
  - Als je POS en VOS naast elkaar legt zie je gelijkenissen maar ook verschillen.
    - > Het POS-begrip is afkomstig uit de literatuur van de pedagogie, waarbij een onderscheid werd gemaakt in opvoedings situaties 4 niveaus hiervan:
      - Opvoedingsvragen (*bv. Vanaf hoeveel maanden mag ik groentepap aan mijn baby geven?*).
      - Spanning (*bv. Ik leg mijn kind elke avond om 9 uur te slapen en weent dan nog altijd, wat moet ik doen want niets helpt?*).
      - Crisis (*Wanneer de spanning zo erg wordt en lang duurt dat je er zelf niet meer uitraakt en professionele hulpverlening nodig hebt van bijvoorbeeld kind en gezin*).
      - POS (*nog een stap verder dan de crisis*).
  - Het geeft ook weer dat de drempel dus niet laag is maar hoog ligt en er dus aan deze hoge drempel voldaan moet zijn om pas te kunnen spreken van de POS.
    - > Het mag niet gaan om tijdelijke moeilijkheden of een eenmalig incident, maar over een structurele langdurige en ernstige situatie die als problematisch de definiëren is.
      - Niet louter incidentele problemen of tijdelijke moeilijkheden.
      - Niet louter "risico op", maar effectief in het gedrang "komen".
  - Het gaat om een louter feitelijke situatie (elke schuldnotie is afwezig).

⇒ De overstap van POS naar VOL legt een andere klemtoon.

➤ VOS: Verontrustende situatie.

- Van problematische opvoedingssituatie,
  - > Naar problematische **leefsituatie** = totaalsituatie.
    - » Het wordt dus als het ware geneutraliseerd naar een totaalsituatie. Het opvoedingsaspect wordt er uitgehaald: *het kan ook thuis zijn, in de schoolcontext, peers, etc.*
  - > Naar **verontrusting** = externer perspectief.
    - » Ook is er een perspectiefverschuiving: waar je van een problematische situatie naar de situatie bekijkt en deze beoordeeld, terwijl je bij een verontrustende situatie ook je eigen situatie/ perspectief erbij gaat betrekken. Door de spreken van verontrusting, uit je ook dat je ongerust bent.
- Integriteit: psychisch, fysiek, seksueel.
- **Ontwikkelingskansen**: Affectief, moreel, intellectueel, sociaal
- Subjectief en **interactionistisch** gegeven.
  - > Minderjarige of een of meer gezinsleden
- Aantasting of 'in het gedrang'.

⇒ Wat moeten we nu doen met die verontrustende situaties?

➤ Verantwoordelijkheid hulpverleners

- Zelf bewaken en verzorgen van continuïteit – aanklampend werken.
  - > Het is een verantwoordelijkheid van iedereen om er aandacht voor te hebben.
- Continu exploreren om veiligheid minderjarige in te stellen.
- Werken vanuit een participatieve en krachtgerichte basishouding, betrouwbaar voor de cliënt.
- Gedeelde verantwoordelijkheid op 3 niveaus
- Gradueel: Als je van oordeel bent dat het gaat om een VOS, dan moet je gradueel te werk gaan.
  - > Eigen mogelijkheden zien.
    - » Het is niet zo dat als er sprake is van een VOS je meteen een gemandateerde voorziening moet raadplegen of meteen de zaak naar de rechter moet sturen. Je moet eerst kijken of je er zelf mee aan de slag kunt.
  - > Verontrusting bespreken met cliënt en team.
    - » Je kan overleg plegen met collega's (*bv. wat doen jullie in z'n situatie?*).
  - > Tijdig beroep op partners.
    - » Je kan beroep doen op andere partners en actoren binnen de jeugdhulp. Wat zijn hierbij de mogelijkheden:

1. Omgaan met verontrustende situaties.

➤ Jeugdhulpverlening.

- In de **vrijwillige jeugdhulpverlening** ligt het accent op de verwezenlijking van het recht op jeugdhulp van cliënten met noden aan of vragen om hulpverlening.
  - > De instemming van alle betrokkenen is daarbij van essentieel belang.
  - > Indien de instemming niet aanwezig is kan de jeugdrechter geen hulpverlening opleggen. Maar dit kan niet zomaar.
    - » Het recht op eerbieding en het privé- en gezinsleven houdt o.m. in dat de overheid zich moet onthouden van inmenging, tenzij om dwingende redenen en op een wettelijke grondslag (**Art. 8 EVRM**).
- Bij gerechtelijke jeugdhulpverlening ligt het accent op het 'recht op interventie', of zelfs de (overheids)plicht tot interventie ter bescherming van de integriteit van kinderen.
  - > De positieve interventieplicht kan worden afgeleid uit **Art. 3 EVRM**.

➤ Concreet omgaan

- De overheid wilde het omgaan met verontrustende situaties niet beperken tot gerechtelijke interventies.
- Ook in de vrijwillige jeugdhulpverlening moeten verontrustende situaties gedetecteerd, besproken en aangepakt worden.
  - > In de integrale jeugdhulp zijn daarvoor diverse instrumenten ontwikkeld, in het bijzonder de '**gemandateerde voorzieningen**' (GV's): zij kunnen dergelijke situaties inschatten en de nodige acties tot aanpak ervan voorstellen en opvolgen.
    - » Dit wordt dan **gemandateerde jeugdhulpverlening** genoemd.
- In al die situaties blijft het wel zo dat finaal de instemming vereist is van de betrokken jeugdhulpcliënten.
  - > Indien die niet kan worden verworven, is dwangmatig optreden enkel mogelijk door de zaak aan de justitiële instanties over te maken.

⇒ Wettelijke basis: **Art. 32 Decreet Integrale Jeugdhulp**. **Art. 52 – 53 Besluit Integrale Jeugdhulp**.

- Gedeelde verantwoordelijkheid hulpverleners
  - Eventueel aanmelden bij de toegangspoort voor meer ingrijpende hulp.
    - > Er is dus spraken van een VOS, dus er is hulp nodig: je kan hierbij het A-document indienen bij de toegangspoort voor meer ingrijpende hulpverlening. Dit zou de situatie al kunnen helpen.
  - Consult bij gemandateerde voorziening.
    - > Een stap verder is dus het raadplegen van (op consult gaan bij) de gemandateerde voorzieningen.
  - Bij blijvende ongerustheid en geen vrijwilligheid, aanmelden bij gemandateerde voorziening.
    - > Nog een stap verder is niet enkel het consult maar het aanmelden bij de gemandateerde voorzieningen.
  - Bij ernstig/gewichtig en reëel gevaar: Gebruik maken van spreekrecht (**Art. 458bis SW**) – aanmelden bij parket.
    - > In heel dringende situaties met een acuut gevaar kan er gebruik gemaakt worden van Art. 458bis Sw.
    - > Uitzonderling op het beroepsgeheim: Als je weet hebt van een situatie waarin blijvend een ernstig gevaar is voor een kind, dan heb je de mogelijkheid de situatie te melden bij het parket.
      - » Jeugdhulpverleners zijn dus gebonden aan het beroepsgeheim. Zo kan er een spanning ontstaan tussen de plicht tot geheimhouding en de nood aan of plicht om te handelen in verontrustende situaties. Hier spreken we van een uitzondering op het beroepsgeheim.
    - > Het gaat over wanneer je zelf of met hulp de situatie niet kan oplossen: Dus eerst kijken wat je zelf kan doen, en dan pas andere zaken raadplegen.
    - > Het is een meldrecht, geen meldplicht.
- Kortom:
  - De integrale jeugdhulp rekent dus in eerste instantie op de individuele jeugdbeschermingsaanbieders om gepast om te gaan met verontrustende situaties (*via bv. gerichte acties*).
  - De verwachting is hier dat men niet onmiddellijk elke situatie doorschuift naar gespecialiseerde voorzieningen of justitie, maar daarmee zelf aan de slag gaat.
    - > Gepaste en tijdige detectie van verontrustende situaties door gevoeligheid voor signalen daarvan, het bespreekbaar maken met de betrokkenen, het opleggen van gepaste interventies, etc. zijn manieren om in de reguliere hulpverlening met verontrustende situaties om te gaan.
  - Indien de jeugdhulpaanbieders inschatten niet in staat zijn de situatie te behandelen, staat voor hen de mogelijkheid open zich te wenden tot een GV (VK of OCJ).
    - > Dit kan wanneer ze het gevoel hebben dat ze de ontwikkelingskansen of de integriteit van de minderjarige niet meer zelf kunnen vrijwaren.

2. De gemandateerde voorzieningen.

- Situering
  - Er zijn 2 gemandateerde voorzieningen: Het Ondersteuningscentrum Jeugdzorg (OCJ) & De Vertrouwenscentra Kindermishandeling (VK). Beiden worden nu dieper besproken.

2.1 Het ondersteuningscentrum jeugdzorg.

- Het **OCJ**
  - Het OCJ is een nieuwe instantie.
    - > Het neemt een deel van de taken over van de vroegere comités voor bijzondere jeugdzorg en bemiddelingscommissies (zij het in de hervormde context van integrale jeugdhulp).
  - Bevoegd voor alle VOS: verontrustende situaties.
    - > Het OCJ is bevoegd voor alle soorten VOS, dus ook situaties van kindermishandeling. Wanneer er dus spraken is van kindermishandeling kan je terecht bij zowel het OCJ als bij het VK.
      - » Ook de wetgeving zegt niet dat je met zaken betreffende kindermishandeling móét kiezen voor het VK. De wetgever zegt enkel dat er maar 1 instantie bevoegd kan zijn (VK of OCJ).
  - Er zijn 20 OCJ's in Vlaanderen (dat is ongeveer één per bestuurlijk arrondissement).

⇒ Wettelijke basis: **Art. 33 Decreet Integrale Jeugdhulp. Art. 54 – 58 en 60 Besluit Integrale Jeugdhulp.**

2.2 De vertrouwenscentra kindermishandeling.

- Het **VK**
  - De tweede voorziening die gemandateerd is om een 'onderzoek maatschappelijke noodzaak' te verrichten is het VK.
  - Er zijn 6 VK's in Vlaanderen (één per provincie + één voor Brussel).
  - Bevoegd voor situaties van kindermishandeling.
  - De VK's vervullen dezelfde 4 wettelijke opdrachten als de OCJ's, maar dan beperkt tot kindermishandeling (i.p.v. VOS): Consult, onderzoek, feedback en doorverwijzing. De VK's hebben daarenboven nog 2 andere opdrachten:
    - Het onderzoeken van meldingen van kindermishandeling en vermoedens van kindermishandeling, op verzoek van om het even welke persoon of instelling.

- Het verstrekken van gepaste jeugdhulpverlening aan minderjarige slachtoffers van kindermishandeling en hun gezin.

⇒ Wettelijke basis: **Art. 42 Decreet Integrale Jeugdhulp. B. VL. Reg. 17 november 2017.**

➤ **Kindermishandeling**

- **Art. 2 §1 32° Decreet Integrale Jeugdhulp**, definieert kindermishandeling als volgt: *"Elke vorm van lichamelijk, psychisch of seksueel geweld waarvan een minderjarige het slachtoffer is, actief door het schadelijk optreden of passief door een ernstige nalatigheid van zijn ouders of van iedere andere persoon t.o.v. wie de minderjarige in een relatie van afhankelijkheid staat."*
  - > Drie grote vormen van kindermishandeling kunnen dus worden onderscheid: Lichamelijke kindermishandeling en verwaarlozing, emotionele kindermishandeling en verwaarlozing, en seksueel kindermisbruik.

3. Taken en werking van de gemandateerde voorzieningen.

➤ **Taken**

- De GV's hebben 4 wettelijke opdrachten: (1) Consult, (2) onderzoek, (3) feedback, (4) doorverwijzing.
- Zoals bij de jeugdhulp en prioritering, geldt ook ten aanzien van de GV's geen mogelijkheid van second opinion noch specifieke beroepsmogelijkheden.
- Bij doorverwijzing naar het OM wordt veelal de jeugdrechter gevorderd.
- In de meeste gevallen moeten de betrokkenen instemmen, zodat zij door niet-instemming de totstandkoming van een beslissing kunnen verhinderen en beroep niet aan de orde is.
  - > Een uitzonderling hierop vormt een beslissing tot 'niet-doorverwijzing' na het 'MaNo-onderzoek', terwijl een van de betrokkenen (ouders of minderjarige) van oordeel is dat een doorverwijzing wel wenselijk is.
  - > Hiertegen is een beroep mogelijk bij de afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van Staten.

⇒ Wettelijke basis: **Art. 33 – 42 Decreet Integrale Jeugdhulp. Art. 61 – 69 en 72 Besluit Integrale Jeugdhulp. Art. 11 lid1 5° - 9° Besluit Private Voorzieningen.**

3.1 Consult.

➤ **Consult:**

- Als jeugdhulpverleners daarom vragen, kan de GV consult aanbieden in verontrustende situaties waar er een vermoeden is dat het aanbieden van jeugdhulpverlening maatschappelijk noodzakelijk is.
  - > Consult betreft louter de mogelijkheid om advies te vragen/ geven.

3.2 Onderzoek en interventie Maatschappelijke Noodzaak.

➤ **Onderzoek en interventie MANO**

- De GV verricht interventies 'maatschappelijke noodzaak' (MANO), hetgeen een onderzoek en de opvolging van verontrustende situaties inhoudt.
- Een dergelijk onderzoek kan er komen op initiatief van:
  - Een jeugdhulpverlener: het gaat hier om alle jeugdhulpaanbieders en andere jeugdhulpverleners die zijn opgenomen in de bijlage van het Besluit integrale Jeugdhulp (bv. kinder- en jeugdpsychiatrie, drugsverleners, straatwerkers, artsen, etc).
  - Een dienstverlener: dit zijn andere professionele hulpverleners betrekken bij het welzijn van minderjarige, maar deze zijn geen jeugdhulpverleners.
  - Het OM: parket.
  - De Cliënt: Minderjarige, ouders of opvoedingsverantwoordelijke.
  - De vertrouwenspersoon.
- Het MANO-onderzoek verloopt anders naargelang de opstart ervan.
  - > Als er een aanmelding komt van de jeugdhulpverlener, wordt het onderzoek meteen opgestart.
  - > In geval van kennisgeving door de andere (OM, dienstverleners, cliënten of vertrouwenspersonen), gaat de GV eerst na of er een vermoeden is van maatschappelijke noodzaak.
    - » Alleen na dat onderzoek en een gesprek met de betrokken cliënten wordt het MANO-onderzoek opgestart, als blijkt dat er effectief spraken is van een maatschappelijke noodzaak.

➤ **Aanmelding**

- Een aanmelding gebeurt elektronisch via het M-document.
  - > Hierin moet ook worden bevestigd dat de cliënten geïnformeerd zijn en er teamoverleg is geweest dat leidde tot een gemotiveerd vermoeden van Maatschappelijke noodzaak.
- Vervolgens brengt de GV de situatie en lopende jeugdhulpverlening in kaart.
  - > Tijdens het onderzoek wordt de cliënt maximaal betrokken.

- > Als tijdens het onderzoek blijkt dat ook voor andere inwonende minderjarige de veiligheid of ontplooiingskansen niet gewaarborgd zijn, kan de GV haar opdracht uitbreiden tot die andere minderjarigen.
- Gv's hebben een bijzondere onderzoeksbevoegdheid.
  - **Art. 76 Decreet Integrale Jeugdhulp** geeft de GV's een bijzondere bevoegdheid m.b.t. de verwerking van persoonsgegevens.
    - > Ze krijgen een onderzoeksbevoegdheid om bijkomende informatie te vergaren over de aangebrachte situatie (let op: deze is natuurlijk niet te vergelijken met de justitiële bevoegdheid).
  - Concrete regeling: Onder bepaalde voorwaarden kunnen de GV's informatie verwerken zonder dat de cliënt op de hoogte wordt gebracht.
    - > Dit kan enkel in het belang van de minderjarigen en als dat noodzakelijk is om een Verontrustend situatie te onderzoeken.
    - > De informatie moet beperkt blijven tot gegevens die nodig zijn om het onderzoek te kunnen verrichten.
    - > Achteraf (uiterlijk na 30 dagen) worden de betrokkenen wel op de hoogte gebracht, tenzij dat in strijd zou zijn met het belang van de minderjarige (*bv. indien hij hierdoor gevaar loopt*).
  - Kortom: De regeling van Art. 76 omvat dus de mogelijkheid (niet de verplichting) voor beroepsgeheimhouding om, zonder instemming van de betrokken cliënt, informatie te vertrekken aan de GV's, als dit noodzakelijk wordt geacht in het raam van een aanmelding van of onderzoek naar een verontrustende situatie.
- MANO-onderzoek
  - Het MANO-onderzoek duurt ten hoogste 65 werkdagen.
  - Het onderzoek moet uitmonden in een gemotiveerde beslissing over het al dan niet aanwezig zijn van de maatschappelijke noodzaak tot jeugdhulpverlening.
    - > Deze beslissing kan leiden tot de opvolging of opstart jeugdhulp.
  - De beslissing wordt schriftelijk meegedeeld aan de cliënten en de aanmelder.
  - De instemmingsvereiste (**Art. 6 lid5 Decreet Integrale Jeugdhulp**) geldt ook in geval van tussenkomst van een GV.
    - > Indien de cliënten dus niet instemmen met de opvolging of organisatie van jeugdhulpverlening door een GV, kan deze niet plaatsvinden.
    - > De GV kan dan wel van oordeel zijn dat doorverwijzing naar het OM nodig is.
- Case-management
  - Als er jeugdhulpverlening lopende is, gaat de GV na of deze voldoende waarborgen biedt voor de ontplooiing en veiligheid van de minderjarige.
    - > Zo ja; wordt die hulpverlening voortgezet en volgt de GV de situatie verder op (= de zogenaamde **observerende casemanagement**).
    - > De GV komt tussenbeide indien de betrokken jeugdhulpverleners of cliënten daarom verzoeken, of indien zij op de hoogte komt van een ingrijpende gebeurtenis of van gewijzigde omstandigheden die een invloed hebben op de jeugdhulpverlening.
  - Als observerende casemanagement niet zou volstaan voor de veiligheid en ontplooiing van de minderjarige, wordt overgeschakeld op het zogenaamd '**Interveniërend casemanagement**' en neemt de GV zelf het initiatief om jeugdhulpverlening te organiseren (*RTH, of als deze ontoereikend is de NRTH via een indicatievoorstel en aanmelding bij de toegangspoort*). Dat gebeurt in volgende gevallen:
    - > Er is op dat moment geen jeugdhulp georganiseerd.
    - > De lopende jeugdhulpverlening is niet meer relevant, noch toekomstgericht.
    - > Er is geen hulpvraag aanwezig.
    - > Er is niet onmiddellijk passende jeugdhulpverlening beschikbaar.

3.3 Feedback.

- '**Beperkte' feedback** aan jeugdmagistraten.
  - De GV moet aan de magistraat die belast wordt met jeugdzaken de waarborg verlenen dat daadwerkelijk jeugdhulpverlening wordt verleend in bij hen aangemelde verontrustende situaties, in het belang van de minderjarige.
  - Die zogenaamde 'beperkte feedback' geldt ongeacht of het betrokken dossier voorzien naar de GV is doorverwezen.
  - De bedoeling is de kansen van vrijwillig aanvaarde hulpverlening te prioriteren, en een gerechtelijke tussenkomst te voorkomen.
    - > Het is namelijk zo dat parketmagistraten en rechters meer geneigd zijn dossiers te verwijzen of over te hevelen naar het niet-gerechtelijke circuit, indien ze de garantie krijgen dat het dossier daar effectief wordt opgenomen.

3.4 Doorverwijzing.

- **Doorverwijzing** naar parket.
  - Tot slot kan de GV de minderjarige doorverwijzen naar het OM (parket). Dit is mogelijk in 2 gevallen:
    - MANO, maar geen vrijwilligheid.

- » Wanneer volgens de gemotiveerde beslissing jeugdhulpverlening maatschappelijk noodzakelijk is, maar de minderjarige of ouders (of opvoedingsverantwoordelijke, of betrokken personen uit leefomgeving) aanvaarden vrijwillig geen gepaste jeugdhulpverlening.
  - Weigering medewerking aan MANO-onderzoek.
    - » Wanneer de minderjarige of ouders (of opvoedingsverantwoordelijke, of betrokken personen uit leefomgeving) weigeren mee te werken aan het MANO-onderzoek.
- Het doorverwijzingsdocument bevat minstens een beschrijving van de verontrustende situatie (vanuit het belang van de minderjarige en het standpunt van de cliënt).
  - > Het bevat ook de nodige identificatiegegevens en een overzicht van de jeugdhulpverlening die in het verleden reeds werd verleend aan de betrokken persoon.

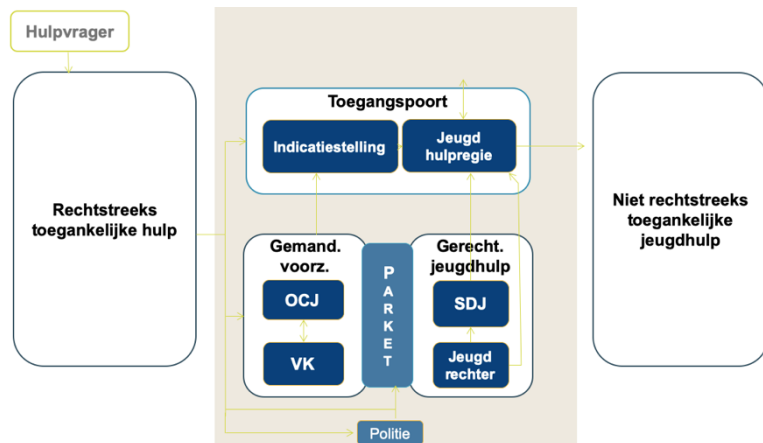
Hoofdstuk 6: Gerechtelijke Jeugdhulpverlening.

➤ Situering:

- We bespreken nu de laatste piste om in jeugdhulp terecht te komen: De gerechtelijke jeugdhulp.
- We situeren ons nu in een fase waarin de vrijwilligheid (toestemming) niet meer vereist is.

➤ Korte inleiding

- De jeugdrechter/jugdrechtbank kan gerechtelijke maatregelen opleggen in verontrustende situaties.
  - > Deze maatregelen zijn gericht op de minderjarige (eventueel ook op de ouders/opvoedingsverantwoordelijken).
- Bij de voorbereiding, uitvoering en opvolging van de gerechtelijke jeugdhulp wordt de jeugdrechter ondersteund door de sociale dienst.

- Zoals de Raad van State heeft opgemerkt, houden de gerechtelijke jeugdhulpmaatregelen “*Vaak een inperking in van fundamentele rechten en vrijheden, gaande van een beperkte inmenging in het privé- of gezinsleven tot verregaande vrijheidsbeperkingen, mogelijk met ernstige gevolgen op persoonlijk, rationeel, sociaal en professioneel vlak. Het recht op eerbiediging van privé-, familie- en gezinsleven (Art. 8 EVRM) en het recht op vrijheid (Art. 5 EVRM), gekoppeld aan het recht van het kind op niet van zijn ouders gescheiden te worden (Art. 9, 20 en 25 Kinderrechtenverdrag), vereisen een wettelijke basis, een procedure waarin de betrokkenen worden gehoord, een rechtelijke beslissing of toetsingsmogelijkheid, en een periodieke evaluatie van dergelijke ingrijpende maatregelen.*”
- De belangen van de ouders moeten worden afgewogen tegen het belang van de minderjarige, en de rechter moet nagaan of minder ingrijpende maatregelen zouden volstaan.

➤ Geen toestemming/ vrijwilligheid.

- In het kader van de gerechtelijke jeugdhulpverlening worden **maatregelen opgelegd**. De instemming met die maatregelen is geen voorwaarde meer.
  - > Het gedwongen karakter betekend dat de betrokkenen zich niet mogen onttrekken aan de opgelegde maatregel.

➤ Vorderingsmonopolie door het OM

- Zoals in jeugddelictzaken geldt ook hier een vorderingsmonopolie van het OM.
  - > Jeugdhulpaanbieders, de toegangspoort, de GV's, minderjarige zelf, ouders, etc. kunnen dus geen VOS-zaak voor de jeugdrechter brengen.
- Bovendien kan het OM slechts in 3 gevallen een vordering instellen: (1) Na doorverwijzing door een GV, (2) In hoogdringende zaken, (3) tijdens of na een jeugddelictprocedure (worden zometeen dieper besproken).
  - > Kortom kan het OM enkel de jeugdrechter vatten in een VOS-zaak wanneer er spraken is van hoogdringendheid of van een jeugddelictvordering.
  - > Indien het buiten die omstandigheden kennis krijgt van een VOS (bv. via de politie, school, maar zonder voortraject in de integrale jeugdhulp), kan het wel:
    - Een aanmelding doen bij een gemandateerde voorziening (Art. 33 §1 2° + Art. 42 §1 lid2 40 Decreet integrale jeugdhulp).
    - Een beroep doen op het crisishulpaanbod (Art. 44 §1 lid1 Decreet Integrale Jeugdhulp).
    - De personen (louter als suggestie en zonder rechtsgevolgen) voorstellen zich aan te bieden bij de brede instap of een jeugdhulpaanbieder in de rechtstreeks toegankelijke jeugdhulpverlening.

- Het OM heeft niet de bevoegdheid om een zaak aan te melden bij de toegangspoort: Dat is slechts mogelijk voor jeugdhulpverleners (en onder bepaalde voorwaarden cliënten).
  - Het OM kan de betrokken persoon ook niet louter suggereren zich aan te melden bij de toegangspoort, omdat de voorwaarden daartoe o.a. behelzen dat er eerst een hulpvraag is gesteld en een bemiddelingspoging heeft plaatsgevonden.
- ⇒ Kortom: Wanneer kan een dossier bij de jeugdrechter/ jeugdrechtbank terechtkomen: (1) Na doorverwijzing door een GV, (2) In hoogdringende zaken, (3) tijdens of na een jeugddelictprocedure.
- ⇒ Deze 3 facetten worden nu dieper besproken.

1. Interventie na doorverwijzing.

➤ Vorderingsgrond jeugdrechtbank: **Regulier**

- De normale interventie van de jeugdrechtbank is VOS-dossiers is op vordering van het OM, dat aantoont dat volgende voorwaarden zijn vervuld:
    - Het verlenen van vrijwillige jeugdhulpverlening is niet mogelijk.
    - Alle is in het werk gesteld op vrijwillige jeugdhulpverlening te realiseren, in die zin dat een gemandateerde voorziening (OCJ of VK) werd ingeschakeld en dat die gemandateerde voorziening de minderjarige heeft doorverwezen naar het OM.
  - Het is met andere woorden dus mogelijk als het OM aantoont dat deze cumulatieve voorwaarden zijn vervuld.
- ⇒ Kortom gaat het om een zaak die in de vrijwillige jeugdhulp nog rondraaide, maar waar de uitkomst is dat er geen medewerking is, en men niet instemt met het voorstel desondanks de GV van oordeel is dat er wel ingegrepen moet worden. De GV sturen de zaak zo dan door naar het OM. En deze beoordelen de voorwaarden.
- ⇒ Het is dus een **vordering van de jeugdrechter door het parket na doorverwijzing van de GV**.

➤ Autonomie van OM blijft.

- Welke ook de motivering van de doorverwijzing van de GV naar het OM mogen zijn, het staat het OM nog altijd vrij om al dan niet de jeugdrechtbank te vorderen (teneinde een maatregel op te leggen).
- Er wordt dus geen afbreuk gedaan aan de autonomie van het OM.
  - > Het OM kan nog steeds het dossier klasseren, zonder enige toelichting of verantwoording te moeten geven aan de GV of betrokken partijen.
  - > In de praktijk is het wel zo dat in bijna alle gevallen het OM na doorverwijzing van een VOS-zaak de zaak wel aanhangig maakt bij de jeugdrechter.

➤ Beoordelingsvrijheid jeugdrechter.

- De jeugdrechter beschikt over een beoordelingsvrijheid; om uit te maken of het om een verontrustende situatie gaat, en (of) welke maatregel het meest aangewezen is.
- ⇒ Wettelijke basis: **Art. 47 1° Decreet Integrale Jeugdhulp**.

2. Hoogdringende interventie.

➤ Vorderingsgrond jeugdrechtbank: **Hoogdringendheid**

- De algemene vorderingsgrond voor de bevoegdheid van de jeugdrechtbank is VOS-zaken houdt een belangrijke beperking in, namelijk dat de jeugdrechtbank enkel gevat kan worden na doorverwijzing van een GV aan het OM.
- Als uitzondering daarop heeft men aan het OM ook een vorderingsmogelijkheid toegekend indien het een gerechtelijke jeugdhulpmaatregelen dringend en noodzakelijk acht.
  - > Deze uitzondering is ingegeven door de bezorgdheid om in acute en ernstige situaties die een bedreiging vormen voor een minderjarige (bv. incest, kindermishandeling, etc.) onmiddellijk dwingend te kunnen optreden, zonder de resultaten van eventuele vrijwillige hulpverlening te moeten afwachten.
- *Bv. de politie die ergens vaststellingen doet en hiervan een PV opstelt en naar het parket stuurt, een schooldirecteur die de politie belt omdat men zich zorgen maakt omdat het kind met verwondingen naar school komt, etc.*
  - > De zaak komt binnen in het OM. Het OM kan de zaak onmiddellijk voorleggen aan de jeugdrechte als aan 3 voorwaarden is voldaan: er is een dringende noodzakelijkheid om een maatregel op te leggen, er zijn aanwijzingen dat de bescherming nodig is, en de vrijwillige hulpverlening is niet mogelijk. Bij de vervulling van deze 3 voorwaarden kan een dossier onmiddellijk worden voorgelegd.
    - » Met 'onmiddellijk' wordt bedoeld, de dag zelf nog!

➤ De 3 voorwaarden:

- Er moeten **3 cumulatieve voorwaarden** zijn vervuld (aan te tonen door het OM) opdat de jeugdrechter kennis kan nemen van een hoogdringende VOS-vordering:
  - Een gerechtelijke jeugdhulpmaatregel is dringend noodzakelijk.

- Er zijn voldoende aanwijzingen dat de minderjarige onmiddellijk moet worden beschermd.
    - » **Art. 19 Kinderrechtenverdrag:** *Onmiddellijk beschermd moet worden tegen een vorm van lichamelijk of geestelijk geweld, letsel of misbruik, lichamelijke of geestelijke verwaarlozing of nalatige behandeling, mishandeling of exploitatie, met inbegrip van seksueel misbruik.*
  - Het verlenen van vrijwillige jeugdhulpverlening is niet meteen mogelijk.
    - » Aan deze voorwaarde is ook voldaan wanneer men niet kan wachten om actie te ondernemen (*bv. het niet kunnen bereiken van de ouders, geen akkoord hebben van één van de ouders, etc.*).
- Dringende jeugdhulpinterventies = geen wettelijke basis.
- 24/48 uur-regel bestaat niet in VOS-zaken.
    - > In geval van jeugd-delinquentie is geregeld dat een rechter binnen de 48uur moet oordelen over een verlening van de aanhouding. Een gelijkaardige regeling bestaat niet voor dringende jeugdinterventies.
  - In de praktijk is er wel een parallelle regeling, maar zonder wettelijke basis:
    - > In geval van hoogdringende interventie en absolute noodzaak beveelt het OM dat het kind of jongeren geplaatst en wordt meteen de jeugdrechter gevat.
    - > Een voorbeeld van z'n bevel van het OM: *een pasgeboren baby die in het ziekenhuis wordt gelaten indien ernstig gevreesd wordt voor de veiligheid van het kind indien de ouders het kind zouden meenemen.*
  - Het is merkwaardig dat een dergelijke verregaande vorm van vrijheidsbeperking en inneming in de privé- en gezinsleven geen wettelijke basis heeft.
- Het maatregelenpakket: **Art. 53 lid1 Decreet integrale Jeugdhulp.**
- Het maatregelenpakket waaruit de jeugdrechter in geval van hoogdringendheid kan kiezen; zijn de maatregelen van ambulante of residentiële aard die opgesomd worden in **Art. 48 §1 lid1 3° tot en met 13° Decreet Integrale jeugdhulp.**
  - Heel lichte maatregelen (de pedagogische richtlijn + loutere ondertoezichtstelling) zijn niet mogelijk in de hoogdringende procedure.
    - > De maatregelen worden niet geschikt geacht om een oplossing te bieden in crisisgevallen.
- De sociale dienst moet de mogelijkheid op **vrijwillige jeugdhulp verkennen.**
- **Art. 54 Decreet Integrale Jeugdhulp + Art. 84 Besluit Integrale Jeugdhulp** trachten de verhouding te regelen tussen dringende gerechtelijke interventie en de vrijwillige jeugdhulpverlening.
    - > Om zo de subsidiariteit van de gerechtelijke interventie te benadrukken.
  - De sociale dienst moet met de betrokken partijen de mogelijkheid verkennen om vrijwillige jeugdhulpverlening te organiseren.
    - > Hij maakt daarover een verslag binnen 60dagen na de datum van de gerechtelijke maatregel, en bezorgt dat aan het OM en de jeugdrechter.
  - Als het **niet lukt** vrijwillige jeugdhulpverlening te organiseren, of de sociale dienst heeft niet binnen de 60dagen zijn verslag afgeleverd:
    - > Dan is er een schakeling van een hoogdringende naar een reguleren gerechtelijke interventie.
    - > Het OM en de jeugdrechter handelen vanaf dan alsof de maatregel is opgelegd na een vordering als vermeld in **Art. 47 1° Decreet Integrale Jeugdhulp.**
  - Als het **wel lukt** vrijwillige hulpverlening te organiseren, was er eerst de volgende regeling:
    - > Initieel was bepaald dat de sociale dienst de 'overname' van het dossier meedeelt aan het OM en de jeugdrechter, en dat de jeugdrechter onverwijld (en ten laatste de volgende werkdag) de opgelegde maatregel intrekt.
  - Het Grondwettelijk Hof heeft geoordeeld dat deze regeling ongrondwettig is.
    - > Ook al moet vrijwillige jeugdhulpverlening voorrang krijgen, toch is vereist dat de jeugdrechter niet automatisch tot intrekking verplicht is.
    - > Hij moet de mogelijkheid hebben te oordelen of de intrekking verantwoord is (ter vrijwaring van de fysieke en psychische integriteit van de minderjarige) en daarover moet een op tegenspraak gevoerd debat mogelijk zijn.
  - Ten gevolge van dat arrest werd **Art. 54 Decreet Integrale Jeugdhulp aangepast:**
    - > Sindsdien is bepaald de sociale dienst de 'mogelijkheid' van vrijwillige jeugdhulp meedeelt aan het OM, dat de zaak onverwijld aanhangig maakt bij de jeugdrechter.
    - > De jeugdrechter hoort dan de sociale dienst, het OM, de minderjarige en de ouders (of opvoedingsverantwoordelijke) en oordeelt vervolgens of de jeugdhulpverlening op vrijwillige basis mogelijk is én of die jeugdhulpverlening in het belang van de minderjarige is.
    - > Als dat volgens hem het geval is, trekt hij de gerechtelijke jeugdhulpmaatregel in.
  - Tot aan de schakeling of intrekking kan de jeugdrechter de genomen maatregel verlengen, vervangen of intrekken.
- ⇒ Wettelijke basis: **Art. 47 2° en 53 – 54 Decreet Integrale Jeugdhulp. Art. 84 Besluit Integrale Jeugdhulp.**

3. Interventie n.a.v. een jeugddelict-procedure.

➤ Vorderingsgrond jeugdrechtbank: **MOF-dossier**.

- Het jeugddelinquentedecreet heeft een zogenaamde derde vorderingsgrond voor gerechtelijke jeugdhulpmaatregelen ingevoerd.
  - > Als een jeugddelict is gepleegd, moet daarop een afgebakend antwoord komen: Als er spraken is van een onderliggende problematiek, verdient die een antwoord in het jeugdhulpircuit.
- Om gebruik te maken van deze derde vorderingsgrond moeten 2 cumulatieve voorwaarden zijn vervuld (OM):
  - o Er loopt een procedure bij de jeugdrechter of jeugdrechtbank wegens een jeugddelict (MOF).
  - o Er zijn voldoende aanwijzingen dat de minderjarige zich in een verontrustende situatie bevindt.

⇒ De maatregelen die kunnen worden opgelegd op basis van deze vorderingsgrond stemmen overeen met die na doorverwijzing. De beperkingen die van toepassing zijn bij hoogdringende vorderingen, gelden hier dus niet.

⇒ Wettelijke basis: **Art. 47 3° Decreet Integrale Jeugdhulp**.

➤ Bijkomende informatie

- De VOS-procedure kan zowel parallel met, als na afloop van de jeugddelictprocedure lopen (en zowel tijdens de voorbereidende rechtspleging als in de fase ten gronde).
- Dezelfde rechter zal overigens de VOS-vordering en het jeugddelict-dossier behandelen.
  - > Het gaat dus om gescheiden vorderingen, dossiers en interventies, maar niet om aparte rechters.
- Als de procedures parallel verlopen, zal in elk geval het onderscheid tussen beide dossiers ook t.a.v. de minderjarige en zijn ouders (opvoedingsverantwoordelijke) verduidelijkt moeten worden.
- Het is niet mogelijk deze vorderingsgrond te gebruiken indien het OM zelf het jeugddelict afhandelt en dus geen jeugddelictvordering bij de jeugdrechter instelt.
  - > Als het OM oordeelt dat jeugdhulpverlening te verkiezen is boven een jeugddelictvordering, moet het ofwel doorverwijzen naar vrijwillige hulpverlening, ofwel gebruikmaken van de regulieren of de hoogdringende vorderingsgrond (indien de voorwaarden daartoe vervuld zijn).
- Zelfs indien een jeugddelictprocedure voor de jeugdrechter/ jeugdrechtbank loopt of afloopt, zou het OM niet meteen naar deze vorderingsgrond mogen grijpen als het vindt dat er ook spraken is van een VOS.
  - > Gelet op de voorrang van vrijwillige op gerechtelijke jeugdhulp, is het aangewezen dat ook hier eerst de piste van doorverwijzing naar die vrijwillige jeugdhulpverlening wordt overwogen (*bijvoorbeeld via de aanmelding bij een Gemandateerde voorziening*).

4. Sociale dienst jeugdrechtbank.

➤ **Sociale dienst jeugdrechtbank:**

- Bij de voorbereiding en uitvoering van gerechtelijke jeugdmaatregelen (en overigens ook in jeugddelict-dossiers) speelt de sociale dienst (SDJ) een belangrijke rol.
- Dit is een dienst van de Vlaamse Gemeenschap, georganiseerd per gerechtelijk arrondissement; ter ondersteuning van de jeugdparketten en de jeugdrechtbanken.
- Werking: De consultants zijn belast met indicatiestellingen die moeten beantwoorden aan dezelfde kwaliteitseisen als die van een team indicatiestelling van de toegangspoort en die zo veel mogelijk geformuleerd zijn in termen van typemodules.
  - > Zo nodig suggereren ze ook welke jeugdhulpaanbieder de voorgestelde maatregel kan uitvoeren.
- Vragen om niet-rechtstreeks-toegankelijke jeugdhulpverlening laten ze inschrijven op de intersectorale registratielijst.
  - > Deze worden verder afgehandeld in samenspraak met de toegangspoort.
- De SDJ kan ook optreden als uitvoerder van de ondertoezichtstelling en (uitzonderlijk) van de contextbegeleiding.

⇒ Wettelijke basis: **Art. 56 – 58 Decreet Integrale Jeugdhulp. Art. 77 – 85 Besluit Integrale Jeugdhulp. Art. 16 Besluit Gemeenschapsinstellingen**.

5. Feitenvinding en (verbod van) gegevensoverdracht naar gerechtelijke hulpverlening.

➤ **Tussen de gemandateerde en de gerechtelijke jeugdhulpverlening:**

- Tussen de gemandateerde en de gerechtelijke jeugdhulpverlening (magistraten en sociale dienst) geldt een verbod op gegevensoverdracht. Dat verbod geldt niet:
  - o In geval van wettelijke uitzonderingen (bv. de beperkte feedback, de gemotiveerde doorverwijzing).
  - o In geval van geïnformeerde en schriftelijke instemming van de betrokkenen (zijde: de minderjarige van minstens 12 jaar (of die, als hij jonger is, in staat is tot een redelijke beoordeling van zijn belangen), de ouders, of opvoedingsverantwoordelijke).
  - o Voor de basisgegevens m.b.t. de identificatie van de betrokken partijen.
  - o Voor de basisgegevens m.b.t. de jeugdhulpverlening die wordt of werd verleend.

- **Tussen jeugdhulpaanbieders en de gerechtelijke jeugdhulpverlening:**
  - Tussen de jeugdhulpaanbieders (die geen gemandateerde voorziening zijn), en de gerechtelijke jeugdhulpverlening (magistraten en sociale dienst) geldt eveneens een verbod op gegevensoverdracht. Dat verbod geldt niet:
    - In geval van wettelijke uitzonderingen (bv. een casusoverleg met toepassing van Art. 458ter Sw.).
    - In geval van geïnformeerde en schriftelijke instemming van de betrokkenen (zijde: de minderjarige van minstens 12 jaar (of die, als hij jonger is, in staat is tot een redelijke beoordeling van zijn belangen), de ouders, of opvoedingsverantwoordelijke).
    - Voor de basisgegevens m.b.t. de identificatie van de betrokken partijen.
    - Voor de basisgegevens m.b.t. het feit of er jeugdhulpverlening is aangevat, wordt voortgezet of is beëindigd.
  - Op de eerste uitzondering na, is de gegevensuitwisseling enkel mogelijk op schriftelijke vraag van een jeugdmagistraat of de sociale dienst, met het oog op het bieden van gepaste jeugdhulpverlening.
- ⇒ Wettelijke basis: **Art. 75 + 75/1 Decreet Integrale Jeugdhulp.**
- Specifieke positie van de gemandateerde voorziening t.o.v. de gerechtelijke actoren.
  - Waar de gemandateerde voorzieningen de basisgegevens m.b.t. de jeugdhulpverlening kunnen doorgeven, mogen jeugdhulpaanbieders enkel meedelen of jeugdhulpverlening is aangevat, voortgezet of beëindigd, dus zonder verdere inhoudelijke gegeven over de aanleiding tot en aard van de hulpverlening.
  - Voor gemandateerde voorzieningen geldt evenmin de vereiste dat de vraag schriftelijk en gemotiveerd is gesteld.
- **Art. 75/ 1 decreet Integrale jeugdhulp.**
  - Het artikel is zo geformuleerd dat het verbod op gegevensoverdracht geldt voor de bedoelde informatie, na een vraag van een jeugdmagistraat van de sociale dienst.
    - > Dat betekent dus minstens dat het OM, de jeugdrechter of de consulent voor de sociale dienst een dergelijke vraag kan stellen, en dat het beantwoorden daarvan door een jeugdhulpaanbieder een wettelijk toegelaten uitzondering op het beroepsgeheim vormt, voor zover het antwoord beperkt is tot de in Art. 75/1 gespecificeerde gegevens.
  - De wettekst bevat evenwel geen verplichting om de informatie te geven!
    - > De jeugdhulpaanbieder kan dus nog steeds afwegen of hij op de vraag ingaat of niet (bij deze afweging staat natuurlijk het belang van het kind centraal).

6. Gerechtelijke jeugdhulpmaatregelen.

- Wettelijke basis:
  - **Art. 48 – 55 Decreet Integrale Jeugdhulp.**

6.1 Basisprincipes

(1) Differentiatie

- De veelheid van mogelijke maatregelen die de jeugdrechter kan nemen is een illustratie van de beleids optie om te komen tot een differentiatie van het jeugdhulpaanbod.
- Opvallend hierbij is dat geen formeel onderscheid gemaakt is tussen maatregelen t.a.v. de ouders en maatregelen t.a.v. de minderjarige.

(2) Subsidiariteit en contextgerichte werking

- Er is geen eigenlijke gradatie ingebouwd in de opsomming van de maatregelen.
  - > Wel worden de meeste plaatsingsmaatregelen als **subsidiar** voorgesteld, door ze als ‘uitzonderlijk’ te bestempelen of enkel mogelijk te maken als dat ‘noodzakelijk’ blijkt.
  - > Binnen de plaatsingsmaatregelen krijgt de pleegzorg de voorrang.
- Daarnaast moet er ook steeds contextgericht worden gewerkt: de **contextgerichte** werking, en de voorbereiding op de re-integratie in het gezinsmilieu is een belangrijke overweging.
  - > Naast de nabijheid van de voorziening t.o.v. de gezinsverblijfplaats, moet ook rekening gehouden worden met de geschiktheid van de hulpverlening.
    - » Het is dus niet zo dat de minderjarige steeds aan de dichtstbijzijnde voorziening wordt toevertrouwd.
- Een bijzonder element waarmee de rechter ook rekening moet houden, is het recht op persoonlijk contact tussen broers en zussen en het recht om in geval van een plaatsingsbeslissing, niet van elkaar gescheiden te worden (tenzij een samenplaatsing niet in het belang van het kind).
  - > Ook dan moet eenieder ernaar streven de persoonlijke contacten te behouden, tenzij ook dat strijdig is met het belang van het kind.

- ⇒ Wettelijke basis: **Art. 48 Decreet Integrale Jeugdhulp.**

(3) Aansluiting bij de werking van integrale jeugdhulp

- Gerechtelijke jeugdhulp kan worden gezien als een van de manieren waarop jeugdhulpverlening tot stand komt; naast de vrijwillige, crisis- en gemandateerde jeugdhulp.
  - De wetgever wilde dat gerechtelijke jeugdhulpverlening geen afzonderlijk systeem is, maar daarentegen zo veel mogelijk aansluit bij de principes, werkwijze en procedure van de integrale jeugdhulp in het algemeen.
    - > Daarom zijn de doelstellingen en basisprincipes in de mate van het mogelijke voor de gehele integrale jeugdhulp geformuleerd, kan de jeugdrechter in dringende situaties gebruikmaken van de crisisjeugdhulpverlening en kan de jeugdrechter voor de uitvoering van de gerechtelijke jeugdhulp gebruikmaken van rechtstreeks en niet rechtstreeks toegankelijke jeugdhulpverlening.
  - Indien de jeugdrechter een maatregel aangewezen acht die tot de niet-rechtstreeks-toegankelijke-jeugdhulpverlening behoort, kan hij evenwel niet meteen die maatregel nemen en een jeugdhulpaanbieder daarmee belasten.
  - Vóór de jeugdrechter een dergelijke maatregel beveelt, moet hij zijn vraag (door de sociale dienst) laten inschrijven op de intersectorale registratielijst van de toegangspoort.
    - > Het team jeugdhulpregie zet het verzoek om in modules en gaat na welke jeugdhulpaanbieders de maatregel kunnen uitvoeren.
  - Deze bepaling (**Art. 26 §1 lid2 + Art. 55 Decreet Integrale Jeugdhulp**) doet vragen rijzen over de verhouding tussen de rechterlijke en de uitvoerende macht.
    - > Zij wijken af van de voorheen gebruikelijke praktijk waarbij de jeugdrechter/ jeugdrechtbank een beslissing neemt over zowel de aard van de maatregel als de voorziening waar de maatregel wordt uitgevoerd.
  - Het grondwettelijk hof heeft zich hierover uitgesproken, en verklaart zo bijgevolg de regeling niet ongrondwettig:
    - > *"Het komt uitsluitend aan de jeugdrechter toe om de toegang te regelen tot de gerechtelijke jeugdhulpverlening en in dat kader maatregelen op te leggen, die een inmenging vormen in het privé- en gezinsleven van de betrokkenen en Vrijheidsberovend van aard kunnen zijn, en in voorkomend geval aan te geven wie deze dient uit te voeren. De jeugdhulpregie is evenwel slechts een instrument voor de jeugdrechter om de maatregel die hij gepast acht tot uitvoering te brengen en om te onderzoeken waar het gepaste jeugdhulpaanbod voorhanden is"*
    - > De procedure bies daarnaast ook voldoende waarborgen inzake het betrekken van de minderjarige en de ouders en de bijstand van een advocaat.
    - > Het Hof benadrukt wel dat de bevoegde overheid moet zorgen voor de correcte uitvoering van de beslissing met de vereiste spoed.
      - » Een gebrek daaraan kan wel aanleiding geven dar een schending van grondwettelijke en mensenrechtelijke bepalingen.
  - Een verwijzing naar een gemeenschapsinstelling (GI) verloopt niet via de toegangspoort. Daarvoor is een Centraal Aanmeldpunt (CAP) opgericht, dat de instroom in de GI's organiseert.
  - Alle aanmeldingen verlopen verplicht via het CAP, met een elektronische toepassing "InterCap" genoemd.
    - > Het CAP maakt gebruik een matrix die rekening houdt met de proportionele verdeling van de plaatsen over de gerechtelijke arrondissementen heen, over waar er plaatsen beschikbaar zijn.
- ⇒ Wettelijke basis: **Art. 26 §1, 44 §1 en 50 Decreet Integrale Jeugdhulp. Art. 10 Besluit gemeenschapsinstellingen.**

6.2 Overzicht van de maatregelen

- Mogelijke maatregelen
    - **Art. 48 Decreet Integrale Jeugdhulp** bevat een lijst van 14 mogelijke gerechtelijke jeugdhulpmaatregelen.
      - > Deze zijn, soms met een aantal beperkingen in duur of onder voorwaarden, allemaal mogelijk in geval van interventie na doorverwijzing of n.a.v. een jeugddelictprocedure.
      - > Opmerking: In geval van hoogdringendheid is de pedagogische richtlijn en ondertoezichtstelling niet mogelijk.
    - De jeugdrechter kan zich bij het opleggen of herzien van een maatregel beperken tot het aanduiden van de gerechtelijke maatregel.
      - > De jeugdrechter hoeft daarom niet zelf een handelingsplan op te stellen of in te vullen.
      - > De sociale dienst en of de uitvoerende voorziening stelt een handelingsplan op, in samenspraak met alle betrokkenen.
        - » Daarbij beschikt de sociale dienst niet over een eigen beslissingsbevoegdheid: ze moet binnen de opgelegde maatregel blijven.
- ⇒ Wettelijke basis: **Decreet Pleegzorg. Besluit Pleegzorg. Art. 48 + 51 Decreet Integrale Jeugdhulp. Art. 86 Besluit integrale jeugdhulp. Art. 11 lid1 5°-9° Besluit Private Voorzieningen.**

➤ Alle mogelijke maatregelen dieper besproken:

1. De pedagogische richtlijn	<p>Het verstrekken van een pedagogische richtlijn aan de ouders (of opvoedingsverantwoordelijke) van de minderjarige.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Het is de minst ingrijpende maatregel: waarbij de ouders/ opvoedingsverantwoordelijke worden geconfronteerd met hun pedagogische verantwoordelijkheid. - Deze maatregel is niet verlengbaar. - Lees boek pagina 224, nummer 403 1° voor meer info.
2. Ondertoezichtstelling van SDGJ	<p>De minderjarige onder toezicht stellen van de sociale dienst.</p> <ul style="list-style-type: none"> - De maatregel wordt noodzakelijk genoemd wanneer de betrokkene zich te weinig houdt aan algemeen aanvaarde gedragsregels. - Deze maatregel duurt max. 1 jaar (verlengbaar). - Lees boek pagina 225, nummer 403 2° voor meer info.
3. Opvoedend project	<p>Opleggen aan de minderjarige van een opvoedend project, of hem toevertrouwen aan een (reeds lopend) project, eventueel samen met zijn ouders/ opvoedingsverantwoordelijken.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Een opvoedend project moet cumulatief aan de volgende voorwaarden voldoen: <ul style="list-style-type: none"> o Gericht zijn tot een specifieke doelgroep of op een bijzondere probleemsituatie. o Gericht zijn op het versterken van de eigen zorg of de versterking van de zorg in het eigen milieu. o Georganiseerd zijn door een jeugdhulpaanbieder of een organisatie die daartoe een overeenkomst heeft gesloten met de Vlaamse Regering. - Deze maatregel duurt max. 6 maanden (niet verlengbaar). - Lees boek pagina 225, nummer 403 3° voor meer info.
4. Begeleiding	<p>Het opleggen van begeleiding</p> <ul style="list-style-type: none"> - Dit is erop gericht de ouders vaardigheden te leren om bijvoorbeeld op een meer aangepaste manier te reageren op probleemgedrag (= mobiele hulpverlening). - Art. 50 lid1 1° Decreet Integrale Jeugdhulp. De jeugdhulpaanbieder (>) of de sociale dienst zijn belast met deze begeleiding. - Enkele vormen van deze begeleiding hebben een beperkte maximumtermijn. - Deze maatregel duurt max. 1jaar (verlengbaar). - Lees boek pagina 226, nummer 403 4° voor meer info.
5. Dagopvang	<p>Opleggen van dagopvang</p> <ul style="list-style-type: none"> - Dagopvang (zonder residentiële opname), om de ontwrichte opvoedingssituatie te herstellen. - Deze maatregel duurt max 1jaar (verlengbaar). - Lees boek pagina 226, nummer 403 5° voor meer info.
6. Diagnostiek	<p>Opleggen van diagnostiek</p> <ul style="list-style-type: none"> - Het wordt vaak als eerste maatregel uitgesproken om een beter zich te krijgen op de situatie, om daarna verder te oriënteren naar gepaste hulpverlening. - Deze maatregel duurt max 1jaar (eenmaal verlengbaar). - Lees boek pagina 226, nummer 403 6° voor meer info
7. Behandeling	<p>Opleggen van behandeling</p> <ul style="list-style-type: none"> - Deze maatregel duurt max 1jaar (verlengbaar).
8. Training	<p>Opleggen van training</p> <ul style="list-style-type: none"> - Deze maatregel duurt max 1jaar (verlengbaar).
9. Verblijf	<p>Opleggen van verblijf</p> <ul style="list-style-type: none"> - Deze maatregel kan betrekking hebben op: een plaatsing in een voorziening (private voorziening), of de plaatsing in een pleeggezin (wordt zometeen dieper besproken). - Deze maatregel duurt max 1jaar (verlengbaar). - Lees boek pagina 227, nummer 403 9° voor meer info

10. Beveiligd verblijf	<p>Opleggen van beveiligd verblijf</p> <ul style="list-style-type: none"> - Het betreft hier jongeren die zich aan de hulpverlening willen onttrekken en onder invloed van een negatieve context grensoverschrijdend gedrag stellen, en daarom tijdelijk uit hun omgeving moeten worden weggehaald (Art. 15 1° Besluit Private Voorzieningen). - Deze maatregel duurt max 9 maanden (eenmaal verlengbaar). - Lees boek pagina 227, nummer 403 10° voor meer info
11. Open inrichting buiten IJH	<p>Toevertrouwen aan een geschikte open inrichting buiten de jeugdhulp</p> <ul style="list-style-type: none"> - De maatregel wordt als “uitzonderlijk” bestempeld (Art. 48 §1 lid1 11° Decreet integrale Jeugdhulp). - Deze maatregel duurt max 1 jaar (verlengbaar). - Lees boek pagina 228, nummer 403 11° voor meer info
12. Psychiatrische inrichting	<p>Toevertrouwen aan een psychiatrische inrichten.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Deze maatregel is slechts mogelijk wanneer dat noodzakelijk blijkt op basis van een psychiatrische expertise. - Overigens wordt er ook een specifiek hulpprogramma ‘gespecialiseerde geestelijke gezondheid’ georganiseerd voor minderjarige met een dergelijke hulpvraag die verblijven in een GI of residentiële jeugdhulpvoorziening (Art. 74/1 – 74/2 Besluit Integrale Jeugdhulp). - Deze maatregel duurt max 1 jaar (verlengbaar). - Lees boek pagina 228, nummer 403 12° voor meer info.
13. Gemeenschapsinstelling	<p>Toevertrouwen aan een afdeling van een gemeenschapsinstelling (GI)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ook deze maatregel wordt als “uitonderlijk” bestempelt (Art. 48 §1 lid1 13° Decreet Integrale Jeugdhulp). De plaatsing in een GI wordt wel als meer ingrijpend aanzien. - Deze maatregel duurt max 1 jaar (verlengbaar). - Lees boek pagina 229, nummer 403 13° voor meer info.
14. Gesloten inrichting	<p>Toevertrouwen aan een gesloten inrichting wegens onttrekking aan andere maatregelen</p> <ul style="list-style-type: none"> - Het niet alleen een “uitzonderlijke” maatregel, er zijn ook verschillende voorwaarden (beperkingen): <ul style="list-style-type: none"> o Alleen voor minderjarigen die minstens 14 jaar oud zijn. o Termijn van ten hoogste 3 maanden, slechts één keer verlengbaar (dus in totaal max 6 maanden). o Enkele cumulatieve voorwaarden <ul style="list-style-type: none"> • De minderjarige onttrekt zich tweemaal of meer aan andere voorheen opgelegde residentiële voorwaarden. • Plaatsing is noodzakelijk voor het behoud van de integriteit van de minderjarige. - Deze maatregel duurt max 3 maanden (eenmaal verlengbaar). - Lees boek pagina 229, nummer 403 14° voor meer info.

6.3 Pleegzorg

➤ Pleeggezinplaatsing

- Voorrang in geval van uithuisplaatsing, motivering indien andere plaatsing.
  - > Indien de uithuisplaatsing van een minderjarige noodzakelijk blijkt, moet pleegzorg de eerste overweging zijn.
  - > Als de jeugdrechter een ‘verblijf’ oplegt, gebeurt dat dus prioritair in een pleeggezin.
  - > Indien hij beslist tot een verblijf in een voorziening, moet hij motiveren waarom pleeggezin niet mogelijk is.
- Bij voorkeur broers en zussen samenhouden.
  - > Als er verscheidene kinderen uit eenzelfde gezin moeten worden geplaatst, gebeurt dit bij voorrang in eenzelfde pleeggezin.
  - > Ook hier moet de jeugdrechter motiveren waarom hi dit in voorkomend geval niet zou doen (*Bv. wanneer een Samenplaatsing niet in het belang van het kind zou zijn.*).
- Tot 13 jaar, nadien max 3 jaar, verlengbaar.
  - > Voor jonge kinderen (tot aan de leeftijd van 12 jaar) kan de jeugdrechtbank meteen beslissen tot een plaatsing.
  - > Voor wie ouder is dan 12 jaar is een plaatsing mogelijk voor ten hoogste 3 jaar (verlengbaar).

➤ Voor sommige types van pleegzorg gelden specifieke maximumtermijnen.

- Voor crisisopvang = 2 weken.
- Voor ondersteunende pleegzorg van korte duur = 3 maanden.
- Voor perspectiefzoekende pleegzorg = 1 jaar (eenmaal verlengbaar met 6 maanden).

- 4 verschillende types van pleegzorg
    - Pleegzorg wordt momenteel intersectoraal geregeld door het Decreet Pleegzorg van 29 juni 2012. Dit decreet voorziet in 4 verschillende types van pleegzorg:
      - **Ondersteunende pleegzorg:** Ter ondersteuning van het gezin van het pleegkind of de pleeggast, hetzij voor een korte aaneengesloten periode, hetzij met afwisselend verblijf in het gezin en in het pleeggezin voor meerdere periodes.
        - » Dat het kind niet permanent in het pleeggezin is, maar er 1 op de 2 weekend naartoe gaat om er bijvoorbeeld een beetje zuurstof te krijgen.
      - **Perspectiefzoekende pleegzorg:** Een vorm van pleegzorg gedurende een periode van max 1 jaar, eenmalig verlengbaar met maximaal 6 maanden, waarbij een duidelijk perspectief voor het pleegkind of de pleeggast wordt ontwikkeld.
      - **Perspectiefbiedende pleegzorg:** Met een continu en langdurig karakter.
        - » Wanneer een kind over een lange periode tijdens de week in een internaat en tijdens weekends en vakantieperiodes bij een pleegzorger verblijft, is er sprake van Perspectiefbiedende pleegzorg en niet van ondersteunende pleegzorg.
      - **Behandelingspleegzorg:** Waarbij een dienst voor pleegzorg al dan niet in samenwerking met andere diensten (bv. uit de psychiatrie) voorziet in een behandeling voor een pleegkind of een pleeggast, of in een training en begeleiding van de pleegzorger of van het gezin van oorsprong.
  - 2 soorten pleeggezinnen
    - Naargelang de band tussen de minderjarige en het pleeggezin zijn er 2 soorten pleeggezinnen:
      - **Een bestandspleeggezin:** Dit pleeggezin heeft geen band met het kind voorafgaandelijk aan de plaatsing.
      - **Een netwerkpleeggezin:** Dit is een pleeggezin dat een pleegkind uit het eigen familiale of sociale netwerk opvangt (bv. grootouders, tante, goede kennis, etc.).
  - Toezicht
    - De jeugdrechtbank belast een erkende dienst voor pleegzorg met de begeleiding van de pleegzorger.
      - > Per provincie wordt ten hoogste één dienst voor pleegzorg erkend;
    - Het pleeggezin moet beschikken over een attest uitgereikt door een erkende dienst voor pleegzorg.
      - > Bij wijze van uitzondering kan de jeugdrechter de minderjarige toevertrouwen aan een 'netwerkpleeggezin' dat nog niet over een dergelijk attest beschikt, maar dan moet het pleeggezin zo snel mogelijk en uiterlijk binnen de 6 weken dat attest behalen.
- ⇒ Wettelijke basis: **Decreet Pleegzorg. Art. 48 §1 en 48/1 Decreet Integrale Jeugdhulp. Art. 86 Besluit Integrale Jeugdhulp.**

6.4 Duur, verlenging en herziening

- De duur en verlengingen:
    - De pedagogische richtlijn (1°) is eenmalig. Het opvoedend project (3°) kan niet worden verlengd.
    - Alle andere maatregelen zijn wel gebonden aan een maximumduur, maar zijn verlengbaar.
    - Die verlenging moet gebeuren voor het verstrijken van de einddatum: de termijn van verlenging van de voor de betrokken maatregel geldende maximumperiode niet overschrijden.
      - Voor diagnostiek (6°), beveiligend verblijf (10°) en plaatsing in een gesloten inrichting wegens onttrekking (14°): is verlenging slechts eenmalig mogelijk.
      - Voor de andere maatregelen zijn verlengingen herhaaldelijk mogelijk (tot aan de maximumleeftijd van 18 jaar): 2°, 4°, 5°, 7°, 8°, 9°, 11°, 12°, 13°.
    - Het gaat hier om materieelrechtelijke maximumtermijnen die niet mogen worden overschreden.
      - > Bij het verstrijken van de termijn houdt ook de maatregel op te bestaan.
- ⇒ Wettelijke basis: **Art. 63quinquies Jeugdbeschermingswet. Art. 51 – 52 Decreet Integrale Jeugdhulp.**
- Maatregelen tijdens voorbereidende rechtspleging: max. 6 maanden.
    - Naast de verschillende maximumtermijnen per maatregel geldt nog een bijkomende beperking voor de maatregelen opgelegd tijdens de voorbereidende rechtspleging (dus de voorlopige maatregel).
    - In dat geval zijn alle maatregelen beperkt tot 6 maanden (te rekenen van de initiële vordering van het OM).
      - > Deze bepaling doet vragen rijzen wanneer het onderzoek langer duurt dan 6 maanden en de zaak dus later voorkomt.
    - **Art. 51 lid3 Decreet Integrale Jeugdhulp** lijkt uit te sluiten dat tijdens de voorbereidende rechtspleging een gerechtelijke jeugdhulpmaatregel (of achtereenvolgende maatregelen samen) langer zou lopen dan 6 maanden.
      - > Als de behandeling ten gronde dus langer dan 6 maanden op zich laat wachten, zou er een periode tussenkomen tijdens dewelke geen maatregelen kunnen worden opgelegd.

- Zowel tijdens voorbereidende rechtspleging als bij behandeling ten gronde; ook herziening mogelijk
  - **Art. 51 lid1 Decreet Integrale Jeugdhulp**; vermeld uitdrukkelijk dat de gerechtelijke jeugdhulpmaatregel zowel tijdens de voorbereidende rechtspleging als tijdens en na de rechtspleging over de grond van de zak genomen kunnen worden.
  - Herziening is hierbij mogelijk: de maatregelen kunnen te allen tijde worden ingetrokken, of worden vervangen (op verzoek van de minderjarigen, zijn wettelijke vertegenwoordiger, de sociale dienst of OM).
    - > Kortom: de jeugdrechter kan dus een maatregel wel ambtshalve intrekken, maar niet ambtshalve vervangen door een andere.
  - Maatregelen ten gronde worden in elk geval onderworpen aan een jaarlijks onderzoek; om te worden bevestigd, ingetrokken, gewijzigd.
    - > Dit gebeurt dus, ookal heeft geen van de partijen een herzieningsverzoek ingediend. Het is een verplichte jaarlijkse evaluatieprocedure.
- Maatregelen eindigen ten laatste op 18^e verjaardag.
  - In elk geval eindigen alle maatregelen op het ogenblik van de 18^e verjaardag.
    - > Dit vormt een fel contrast met de reacties in geval van jeugd delinquentie, waarvoor een maximumleeftijd van 23 of zelfs 25jaar geldt.
  - Voortzetting na 18 enkel als vrijwillige jeugdhulp.
    - > Er is dus wel een mogelijkheid de jeugdhulp na 18jaar te verlengen in het kader van de vrijwillige jeugdhulpverlening: Hierbij moet dan de net meerderjarig geworden jongeren zijn toestemming voor geven.

6.5 Uitvoering van de maatregelen

- De uitvoering van de maatregelen door jeugdhulpaanbieders.
    - De meeste gerechtelijke jeugdhulpmaatregelen kunnen worden uitgevoerd door **jeugdhulpaanbieders** uit diverse sectoren (*bv. bijzondere jeugdbijstand, geestelijke gezondheidszorg, gehandicaptenzorg, gezinszorg of algemeen welzijn*).
    - Hierop zijn enkele uitzonderingen:
      - o Bij de ondertoezichtstelling (2°) is het de **sociale dienst** die belast is.
      - o De begeleiding kan (naar de beslissing van de jeugdrechter) worden uitgevoerd door een jeugdhulpaanbieder of de sociale dienst.
      - o In geval van een pleegzorgmaatregel belast de jeugdrechter een **erkende dienst voor pleegzorg** met de begeleiding van de pleegzorger.
    - Een aantal "**gelijkgestelde voorzieningen**" kunnen ook worden belast met de uitvoering van gerechtelijke jeugdhulpmaatregelen (*bv. ziekenhuizen, schoolinternaten, etc.*).
  - Procedure
    - In elk geval wordt (na het inschrijven op de intersectorale registratielijst) een specifieke voorziening belast met de uitvoering van een specifieke maatregel.
    - Dit houdt ook in dat niet de uitvoerende macht (bv. de toegangspoort) of door de voorziening zelf geschakeld kan worden van de ene naar de andere maatregel, zonder dat de jeugdrechter/ jeugdrechtbank dat op voorhand zou hebben bepaald.
      - > *Bv. Het is niet mogelijk zonder tussenkomst jeugdrechter/ jeugdrechtbank een jongeren over te brengen van een gesloten naar een open afdeling, van een residentiële opname naar een contextbegeleiding, etc.*
- ⇒ Wettelijke basis: **Art. 3, 48 §1 en 50 Decreet Integrale Jeugdhulp. Art. 86 Besluit Integrale Jeugdhulp.**

6.6 Aanvullende voorwaarden

- Aanvullende voorwaarden zijn mogelijk
  - Krachtens **Art. 49 Decreet Integrale Jeugdhulp** kan de jeugdrechter/ jeugdrechtbank aanvullende voorwaarden bepalen die verbonden zijn aan de genomen maatregel.
    - > De mogelijkheid van aanvullende voorwaarden bestaat niet voor de 'pedagogische richtlijn' aangezien dit een zelfstandige en onmiddellijk aflopende maatregel is.
  - Het artikel bepaald ook dat enkel voor minderjarige aanvullende voorwaarden kunnen worden bepaald; ter concretisering van de maatregel.

6.7 Procedure

- Procedure: **Art. 63bis §1 en 63ter Jeugdbeschermingswet.**
  - **Hoofdstuk IV** (Territoriale bevoegdheid en rechtspleging) van **titel II Jeugdbeschermingswet**: deze is in beginsel van toepassing op de bepalingen van gerechtelijke jeugdhulp uit de Vlaamse decreten en besluiten (behoudens de regels inzake het aanhangig maken van de zaak).
  - De procedure van de jeugdrechtbank verloopt ook in 2 stadia: De voorbereidende fase (waarin de jeugdrechter onderzoeken beveelt en eventueel voorlopige maatregelen kan opleggen), en de berechtingsfase

6.8 Overzicht gerechtelijke jeugdhulpmaatregelen

Gerechtelijke jeugdhulpmaatregel	Decreet IJH	Minimumleeftijd	Initiële maximumduur	Verlenging/herziening	Voorwaarden
1. Pedagogische richtlijn	Art. 48 §1 1°	/	/	Niet verlengbaar	
2. Ondertoezichtstelling	Art. 48 §1 2°	/	1 jaar	Verlengbaar	
3. Opvoedend project	Art. 48 §1 3°	/	6 maanden	Niet verlengbaar	
4. Begeleiding	Art. 48 §1 4°	/	1 jaar	Verlengbaar	
5. Dagopvang	Art. 48 §1 5°	/	1 jaar	Verlengbaar	
6. Diagnostiek	Art. 48 §1 6°	/	1 jaar	Eenmaal verlengbaar	
7. Behandeling	Art. 48 §1 7°	/	1 jaar	Verlengbaar	
8. Training	Art. 48 §1 8°	/	1 jaar	Eenmaal verlengbaar	
9. (a) Verblijf in private voorziening	Art. 48 §1 9°	/	1 jaar	Verlengbaar	
9. (b) Verblijf in pleegzorg	Art. 48 §1 9° Art. 48/1	/	Tot 12 jaar Vanaf 12 jaar: 3jaar	Verlengbaar	Eerste overweging bij uithuisplaatsing
10. Beveiligend verblijf	Art. 48 §1 10°	/	9 maanden	Eenmaal verlengbaar	
11. Plaatsing voorziening buiten jeugdhulp	Art. 48 §1 11°	/	1 jaar	Verlengbaar	Uitzonderlijk
12. Plaatsing psychiatrische inrichting	Art. 48 §1 12°	/	1 jaar	Verlengbaar	Noodzakelijk o.b.v. psychiatrische expertise
13. Plaatsing gemeenschapsinstelling	Art. 48 §1 13°	/	1 jaar	Verlengbaar	Uitzonderlijk
14. Plaatsing gesloten inrichting	Art. 48 §1 14°	14 jaar.	3 maanden	Eenmaal verlengbaar	Enkel bij 2x onttrekking voorheen opgelegde residentiele maatregel + noodzakelijk voor integriteit minderjarige

6.9 Samenvatting

